

## SAN LUCAS

### *Å daác jwíihat*

<sup>1</sup> Wã dée Teófilo, weém Lucas meemdih bainí wã naóh daácipna caá. Jwí cātíh Jesús ã chãjatjidih dawá cãacwã ít daác jwíhip tají. <sup>2</sup> Jesús ã cãac jumni yeó jáapdih púú ã péani yeó jáapna ãjeéh jumnitji, ded pah ã chãjatdih ennitji, ã naáwátidibut joinítji, jwiítidih í bohénap jí. <sup>3</sup> Páant í bohéatdih joiníji weembút buu wã jéihyep buca. Pánih jéihnit, “Nin pah Teófilodih wã daác wãhuchah, ã táibipna caá”, wã niíj jenah joyóp be.\* <sup>4</sup> Páant niíj jenah joinít, meemdih wã daác wahna caá, ma joiníji doonádih táí yoobópdih ma jéihyat pínah niijná.

### *Juan Daabáni ã cãac jummat pínahdih ángel ã naáwát*

<sup>5</sup> Jesucristo ã cãac jummat pínah jãtíh, Herodes Judea baácdih moón í maáh jum láa, Zacarías wüt jumni sacerdote át jumap wüt jí. Caán Abías wüt jumni sacerdotewã poómpdih bóo wüt jí. Yad Elisabetbut Aarón jaima mit jumap wüt jí.\* <sup>6</sup> Queét chénewã Dios ã enechah, nihat ã wutatjidih táí jepahnit ít jumap wüt jí. <sup>7</sup> Obohjeéhtih, Elisabet weh wihcannih wüt jí. Pánihna, queét chénat pah behnitjeh jumna, weh wihcannitjeh máahna ít chãjap wüt jí.

<sup>8</sup> Biíc semana Zacarías jumni sacerdotewã poómp Dioíh maúdíh ñahwat en daonít pínah ít táut

\* **1:3** Hch 1.1      \* **1:5** 2Cr 24.10

nuumúp wut jĩ. <sup>9</sup> Biíc yeó jáapdih sacerdotewã ïpĩ chãjat pah, Zacaríasdih ït ñíwip wut jĩ, Dioíh muudíh waadní, chej jumnidih ã cáwat pínah niijná. <sup>10</sup> Chej jumnidih ï cáwat horadih waad béjnit, ã cáwachah, tãahmant bóo tólihdih dawá cáacwã Diosdih úbh pãina ït chãjap wut jĩ. <sup>11</sup> Zacarías chej jumnidih ã cáwachahjeh, Dios ã wahní ángel át jígohop wut jĩ. Chej jumni cáwat dah jéihyepmant bóo buwámant át ñuhup wut jĩ. <sup>12</sup> Pánihna, Zacarías caandíh en wúhi bejnit, búdí át úumup wut jĩ.

<sup>13</sup> Páant ã úumuchah ennit, ángel caandíh nin pah át niúj naáwáp wut jĩ:

—Zacarías, ma úumca bojoó. Ma úbátidih Dios-boó át joiná wut be. Yeebdíh ã táí chãjachah, majeéh bóli, Elisabet, newé weépdih mi weh jumbipna caá. Caandíh Juan ma wut búudhdúp. <sup>14</sup> Ñi wúh ã cáac jumuchah enna, búdí ñi wēibipna caá. Dawá cáacwābut biíc yoobó ï wēibipna caá. <sup>15</sup> Dios ã enechah, caán oboh jumni nihcan niít. ã ñíoni jumna, jiwá iguáh mac, pooni, pocannidihbut ã babhcan niít. Beh wilih wudah diítmah jum jwuhna, Túini Espíritu ã wēpatdih ã bíbohípnā caá.\*

<sup>16</sup> Ma wúh behna, dawá quíib buadní judíowādih Diosdih ã jwúb jepahat túutbipna caá. <sup>17</sup> Dios ã wahní ã júwát pínahdih naóh waóhni pínah ã jumbipna caá. Dios ã wēpat búdí bíbohna, Elíasji ã wēp naáwátji pah mantih ma wúhbut biíc yoobó wēp naóhni ã jumbipna caá. Páant ã naáwáchah joinít, behnitboó túut nuumnít, ï wehdih ï táí oibipna caá. Túinidih yap yohnitbut túut nuumnít, táí chãjnit ï jenah joyát pah mantih ï jwúb jenah

\* 1:15 Nm 6.3

joibípna caá. Pánihna, Cristo ã jũwát pínah jãtih, cãacwã túut nuúm pãinit ï jumbipna caá, caandih ï táí jepahat pínah niijná, ángel Zacaríasdih át niijíp wut jĩ.\*

18 Páant ã niijíchah joinít, Zacarías ángeldih nin pah át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá ma naáwátdih wã jéihbi? Weém behe caá. Wãjeéh bólibut beh wili caá, át niijíp wut jĩ.

19 —Weém Gabriel, Diosdih teo wũhni caá. Weém ãjeéh jumnidih ã wahap be, nin táini doonádih meemdih wã naáwát pínah niijná.\* 20 Wã naáwátdih ‘Yoobópdih nihcan caá’, ma niij jenah joyát jíib, meém jéih wéhecanni ma jum jwúhbipna caá. Wã niiját pah ã yapachahjeh, ma jwúub wéhebpna caá, páant muntih, ángel caandih át niijíp wut jĩ.

21 Zacarías maatápdih ã jíghcah, tãahmant bóo tólihdih úbh pãinitboó ït náhni dahwanap wut jĩ. 22 Pánihna, jwúub bac jũóhnit, jéih naóhcanjeh, queétdih ãih téihyajĩh át jenah júut naáwáp wut jĩ. ã jéih wéhecah ennit, “Oo júmat déedih át en tagaá”, ït niij jéihyep wut jĩ.

23 Túttimah, Zacaríaswã ï teo péanachah, ãih muúboó át jwúub bejep wut jĩ.

24 Páant ã jwúub bejat túttimah, ãjeéh bóli Elisabet mit wudu jumap wut jĩ. Wudu jumnit, biícjĩh bóo téihya widh mit múic júutcap wut jĩ.

25 Pánih wudu jum wēina, nin pah mit múic niijíp wut jĩ, “Weém weh wihcannihji tíic náah jumnihdih jígh ennit, Dios weemdih át teo wáacap

\* 1:17 Mal 4.5-6 \* 1:19 Dn 8.16; 9.21

taga. Weemdih newé weép át wūhup taga, cāacwā weemdih yeejép dooná ĩ jwūub naóhcat pínah ni-ijná”, mit niijíp wut jĩ.

*Dioih ángel Maríadih ā naáwát*

<sup>26</sup> Elisabet seis widh mi wudu jumuchah, Maríadih naáwát náahna, Dios āih ángel Gabrieldih át jwūub wahap wut jĩ. Pánihna, Gabriel Galilea baácboó Nazaret tátchidih juibínit, María pebhna át juibínap wut jĩ. <sup>27</sup> María neonájeéh jum jwuhcannih José áa pínah wut jĩ. José Davidji juma wut jĩ. Caán David judíowā ĩ chah maáh át jumup wut jĩ.\*

<sup>28</sup> Gabriel Maríadih naáwádih juibínit, nin pah caántdih át niijíp wut jĩ:

—¿Ma jum, Dios chah oinuh? Dios majeéh ā jumna caá, át niijíp wut jĩ.

<sup>29</sup> Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, María búdí mit joí wúhi bejep wut jĩ. Pánih joí wúhinit, caántjeh nin pah mit múic níj úbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah ā nihát pínahdih níj tígaá ā chāj, páant niijná?” mit niijíp wut jĩ.

<sup>30</sup> Páant mi níj jenah joyóchah, ángel caántdih nin pah át níj naáwáp wut jĩ:

—¡Ma úmca bojoó, María! Dios meemdih búdí ā wēi enna caá. <sup>31</sup> Ded pah meemdih yapat pínahdih naáwádih wā jūóhna caá. Meém wudu pínah caá. Newé weépdih ma weh jumbipna caá. Caán ā cāac jumuchah, Jesús ma wūt búudhdáp.\* <sup>32</sup> ‘Dios chah wēpni wūh caá’, caandih ĩ niijbípna caá. David juma jumna, David maáh ā jumatji pah

\* **1:27** Mt 1.18      \* **1:31** Mt 1.21

Dios caandíh maáh ã waadábipna caá. <sup>33</sup> Pánihna, ma wǎúh nihat judíowãdih maáh ã jumbipna caá. Nihat bitadihbüt maáh ã jamuchah, jwúub táut nuumní pínah ã wihcan niít, ãt niijíp wüt jĩ.\*

<sup>34</sup> Páant ã niijíchah joinít, María ángeldih nin pah mit niij úbh joyóp wüt jĩ:

—¿Dedé, weém neonájeéh jumcannih, ded pah tiguaá wã wudu jumbi? mit niijíp wüt jĩ.

<sup>35</sup> —Túini Espíritu meemdíh ã waadáchah, Dios ã wēpatjĩh ma wudu jumbipna caá. Pánihna, ma wǎúh túini, yéejat wihcanni ã jumbipna caá. ‘Dios wǎúh caá’, caandíh ã niijbípna caá. <sup>36</sup> Ma dée wili, Elisabetbüt beh wili yuhna, wudu caá. Caántbüt newé weépdih mi weh jumbipna caá. Búu bíic peihcanni widhjeh judhna caá, caánt mi weh jummat pínah. Jáap wili jumna, weh wihcannihji búu wudu caá búca. <sup>37</sup> Dios nihat jéihni dedé ã búwacan caá, ángel Maríadih ãt niijíp wüt jĩ.\*

<sup>38</sup> Páant ã niijíchah joinít, María caandíh nin pah mit niij jepahap wüt jĩ:

—Weém Dioíh wili caá. Ma niijátji pah weemdíh ã yapa naáh, mit niijíp wüt jĩ.

Páant mi niijíchah joinít, Dios pehbhoó ángel ãt jwúub bejep wüt jĩ.

### *María Elisabetdih enedih mi bejat*

<sup>39</sup> Ángel páant ã niiját tátimah, María waícanjeh mi dée wilidih enedih mit bejep wüt jĩ. Caánt mijeéh bóo Zacaríasjĩh Judea baác jeé cātíh bóo tátchidih ãt jumap wüt jĩ. <sup>40</sup> Pánihna, ñih muuná waád jubínit, Elisabetdih mit úbáp wüt jĩ.

\* **1:33** 2S 7.12,13,16; Is 9.7      \* **1:37** Gn 18.14; Jer 32.16,27

41 Caántdih mi wúbachah joinítjeh, Túini Espíritu mi weépdih ã weñanachah, tabit át wálinap wut jĩ. Mi weépdih weñanit, beh wilidihbut Túini Espíritu búdí át weñanap wut jĩ. 42 María mi wáuh pínahdih ã jéihyanachah, búdí wēinit, nin pah Elisabet mit níj wēp naáwáp wut jĩ:

—María, nihat yaáhdih en beedánit, meemdih wēi ennit, Dios át túi chājap taga. Ma wáuhdihbut ã túi chājbipna caá. 43 Oboh jumnih wā jumachah yuhna, wā Maáh ín pínah weemdih enedih ma juyúchah, bainí wā wēican caá. 44 Ma wíhenachahjeh, wā weép wēina, ái wēp wálinap be. 45 Pánihna, Dioih ángel ã naáwátji pahjeh ã yapat pínahdih jenah joiná, meemdih ã túi chājachah, bainí ma wēican níit, mit níijp wut jĩ.

46 Páant mi níijchah joinít, Mariabut nin pah mit wēi níj naáwáp wut jĩ:

“Jwí Maáh Diosdih búdí wā wēina caá.

47 Caán weemdih túi wbnidih bainí wā wēican caá.\*

48-49 Caandih oboh teo wühnih wā jumachah yuhna, jĩgah ennit, weemdih át teo wáacap taga. Dios wēpni, túini yoobát jumna, weemdih chah túini át chājap taga. Páant ã chājachah jéihnit, nihat cāacwā, buu jumnit, táttimah jumnitbut ‘Caántboó Dios ã chah túi chājnih wut jĩ’, weemdih ĩ níijbipna caá.

50 Det caandih jepahnitdih jĩgah ennit, āpĩ teo wáacna caá. Jon jātih jumnit, buu jumnitdihbut teo wáacnit, púú táttimah jumnitdihbut ã teo wáacbipna caá.

---

\* 1:47 Is 61.10

- 51 Ded pah náahna, ã wēpatjīh ãpī chājap wut jī. Pánih chājnit, ‘Weém túi jéihni caá’, níj jenah joinít dih teo wáaccan, búdí ã wēpatjīh át wah peetép wut jī.
- 52 Yeejépwã ĩ maáh wēpatdih át dúuc wáyap wut jī. Obohjeéhtih, ‘Weém oboh jumni caá’, níj jenah joinít dih teo wáacnit, maáta dée át waadánap wut jī.
- 53 Moh yéejnitdih táinidih át wūhup wut jī. Obohjeéhtih, dawá bií dée bíbohnitboodíh wāhcanjeh, biáboó át wahap wut jī.
- 54 Jwiít caandíh teo wāhnit judíowādih jīgah ennit, át teo wáacap wut jī.
- 55 Biíc yoobó mantih jwī n̄uo Abraham ã juménádih jīgah ennit, át teo wáacap wut jī. Pánih jīgah ennit, ã teo wáacat pínahdih jwī n̄owājjidih át naáwáp wut jī”,\* María mit níj wēi naáwáp wut jī.\*
- 56 Pánih jumibínihji Elisabetjeéh biíc peihcanni widh mit jum jwūhup wut jī. Túttimah, miíh tátchina mit jwūub bejep wut jī.

*Juan Daabáni ã cāac jummat*

- 57 María mi jwūub bejat túttimahbit, Elisabet mit weh jumap wut jī. Newé weépdih mit túuhup wut jī.
- 58 Miíh m̄uu pébh jumnit mi déewābut Dios caántdih jīgah ennit ã teo wáacat doonádih joinít, mijeéh búdí ĩt weñep wut jī. 59 Ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādih caandíh quehli nah yapat chóodih ĩt bóodat túutap wut jī. Páant judíowā ĩpī chājap wut jī. Caandíh beheíh wūtjeh ĩt búudhdíhip wut yah jī.\*

\* 1:55 Gn 17.7      \* 1:55 1S 2.1-10; Sal 113.5-9      \* 1:59 Lv 12.3

<sup>60</sup> Obohjeéhtih, páant ì niijíchah joinít, ã ìnboó nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Zacariás nihcan caá. Juan caá ã wūt pínah, mit niijíp wut jĩ.

<sup>61</sup> —Obohjeéhtih, ñi déewã poómpdih Juan wūt jumni ã wihcan caá, cãacwã caántdih ìt niijíp wut jĩ.

<sup>62</sup> Páant niij péanit, queét Zacariásdih téihyajĩh ìt júutup wut jĩ, “¿Dedé tigaá wūt ma búudhbi?” niijná.

<sup>63</sup> Páant ì júutuchah ennit, Zacariás ãih téihyajĩh daacát naadíh júut uúbhñit, “Juan caá ã wūt”, ãt niij daacáp wut jĩ. Páant ã daacáchah en wáhi bejnit, queét nihat ìt joí yai ñúh bejep wut jĩ. <sup>64</sup> Pánih daácñajeh, wéhecanniji ãt jwúub wéhenap wut jĩ, páant muntih. Pánih wéhenit, Diosdih búdí ãt wēi naáwáp wut jĩ. <sup>65</sup> Pánihna, nihat ì pebh jumnit búdí ìt wáhi bejep wut jĩ. Páant ã yapat doonádih joinít, nihat cãacwã, Judea baácboó jumni jeé cãtĩh jumni tútchinadih moón ìt múc wéhenap wut jĩ. <sup>66</sup> Pánih múc wéhenit, Dios caandĩh ã tái chãjachah jéihñit, “¿Caán wébít ded pah chãjni pínahna tigaá?” búdí ìt niij jenah joyóp wut jĩ.

### *Zacariás Diosdih ã wēi naáwát*

<sup>67</sup> Túini Espíritu Zacariásdih ã weñanachah, ã wēpatjĩh nin pah Diosdih ãt niij wēi naáwáp wut jĩ:

<sup>68</sup> “Jwiít judiowã jwĩpĩ wēini Diosdih búdí wã wēina caá! Jwiít ãih cãacwãdih teo wáacadih jũóhñit, chéonit panihñit jwĩ jumcat pínah niijná, nemépwã ì maáh ã wēpatdih ã dúuchipna caá.

<sup>69-70</sup> Jon jãtĩh Dios naáwát dih naóh yapanitji nin pah ìt niij daacáp tajĩ: ‘Diosdih teo



wāhni David juma chah wēpni jumna, jwiít  
 āihwādh teo wáacnit, iiguípna jwī bejat  
 déedih táí ubni pínahdih Dios ā wahbipna  
 caá,

71 jwiít dih eníhcannit ĩ wēpatdih ā dúucuchah, jwī táí  
 jumat pínah niijná.

72-73 Pánihna, jwī nuowādh ā naáwátji pahjeh  
 mantih, jġah ennit, jwiít dih ā teo wáacbipna  
 caá. Nin pah jwī nuo Abrahamjidih āt niijíp  
 wut jġ:

74 “Ma jumenádih eníhcannit ĩ wēpatdih wā  
 dúucbipna caá, úmcanjeh, weemdġ ĩ  
 weñat pínah niijná.

75 Pánihna, nin baácboó jum jwuhnit, wā enechah,  
 táinitjeh wīhwā ĩ jumbipna caá”, Abra-  
 hamdih āt niijíp wut jġ, Dios naáwátdih naóh  
 yapanit ĩt niġ daacáp tajġ”, Zacarías Diosdih  
 āt niġ wēi naáwáp wut jġ.

76 Diosdih páant niġ péanit, ā wāúhdih jwuh nin  
 pah āt jwúb niġ naáwáp wut jġ:

“Wāuhú, jwī Maáh jwiít dih táí ubni pínah ā  
 jūwátdih naóh waóhni ma jumbipna caá.  
 ‘Dios naáwátdih naóh yapani caá’, meemdġ  
 ĩ niijbípna caá.\*

77 Jwiít āihwādh jwī yéejatdih yohnit, iiguípna jwī  
 bejat déedih ā táí ubat pínahdih ma naóhbipna  
 caá.

78 Jġah en teo wáacnit, jwiít dih táí ubni pínahdih  
 Dios jeámant ā wahbipna caá, baabát pani-  
 hipboó jwī jumat pínah niijná.

79 Wunatdih úmna, dupúát panhipboó jumnitdih  
 jġiát déedih ā wāhbipna caá, túini namádih ĩ

---

\* 1:76 Mal 3.1

jií en bejat pínah niijná”,\* Zacarías ãt niíj wēi naáwáp wut jĩ.

<sup>80</sup> Pánihna, Zacarías wūúh ãt behep wut jĩ. Dios ã túi teo wáacachah, caolih júutíhni, caandíh túi jepahni ãt behep wut jĩ. Pánih behnit, judíowādh ã bohéat pínah jãtíh mūú wihcapboó ãt jumap wut jĩ.

## 2

### *Jesucristo ã cãac jumat*

*(Mt 1.18-25)*

<sup>1-2</sup> María mi weh jumat pínah jãtíh, Cirenio Siria baácđih moón ĩ maáh jum láa, César Augusto Roma tútchimant jumna, nihat baácđih moondíh wutni ãt jumap wut jĩ. Démoón cãacwã ĩ jumadh jéihyat túut niijná, nihat cãacwãđih ĩh wũtnadh ãt daacát túutap wut jĩ. Caandíh náahna, nihat cãacwãđih ã daacni núodih ãt wahap wut jĩ. Páant ã chãjat túutni yeó jáap ĩ jwíh wũt daacát yeó jáap wut jĩ.

<sup>3</sup> Páant ã wutuchah joinít, nihat cãacwã ĩ nuowãji ĩ cãac jumni tútchina yoobó wũt daacáđih ĩt bejep wut jĩ. <sup>4-5</sup> Josébut yad pínahjĩh ĩt bejep wut jĩ. María wuđu jumna yuhna, Galilea baác Nazaret tútchimant, púú Judea baác Belén tútchina mit bejep wut jĩ. Belén tútchidih Davidji ãt cãac jumap wut jĩ. Pánihna, David jumma jumna, José yadjĩh Belén tútchina wũt daacáđih ĩt bejep wut jĩ.

<sup>6-7</sup> Queét chénewã Belén tútchiboó juibínit, dawá cãacwã ĩ jumuchah, ũwat mūuná ã yáwachah, momo jiwíwã ũwat tólihboó Joséwã ĩt ũwap wut jĩ. Caánboó jumna, María mi jáap bácađih bóodih

---

\* **1:79** Is 9.2

mit weh jumap wat jĩ. Pánih weh jum péanit, mi wũhđih yéguehđĩh túi pin bojnit, momo jiwiwã jeémát yacat paihđih mit cáagap wat jĩ.

*Ovejawãdih en daonít Jesúsdih enedih ĩ bejat*

<sup>8</sup> Páant mi weh jumni chei, Belén tútchi jwěejđih ovejawãdih en daonít ĩih ovejawãdih en daoná ĩt chãjap wat jĩ. <sup>9</sup> Páant ĩ en dawáchah, Dioíh ángel queéđđih át jígohop wat jĩ. Pánih jígohnit, búdí ã yeh iiguíchah ennit, búdí ĩt úumap wat jĩ.

<sup>10</sup> Páant ĩ úumachah ennit, ángel queéđđih nin pah át niúj naáwáp wat jĩ: “ĩÑi úumca bojoó! ĩÑi joyoó! Búdí ñi weñat pínah túini doonáđih yeebđĩh naáwáđih jũóhna caá wã chãjap. Caán doonáđih joinít, nihat cáacwãbut búdí ĩ wěibipna caá. <sup>11</sup> Butéh Daviíh tútchidih cáacwãđih túi ubni pínah ã cáac jumap be. Caán Dios ã wahní Cristo, nihat cáacwã ĩ maáh pínah caá. <sup>12</sup> Wã niijníđih ñi bid juyúchah, momo jiwiwã jeémát yacat paihđih yégueh chóojĩh pin bojni, ã lajbipna caá”, át niijíp wat jĩ.

<sup>13</sup> Ángel queéđđih páant ã niijíchahjeh, dawá ángelwã ãjeéh jígohnit, Diosđih nin pah ĩt niúj wěi naáwáp wat jĩ:

<sup>14</sup> “ĩNihat jeáboó jumnit Dios wěpnidih ĩ weñe naáh! ĩNin baácboó ã oinit ĩ túi jumna naáh!” ĩt niijíp wat jĩ.

<sup>15</sup> Ángelwã queéđđih páant niúj naóh péanit, Dios ã jumapboó ĩt jwũub bejep wat jĩ. ĩ jwũub bejat túttimahbitjeh, ovejawãdih en daonít nin pah ĩt míc niijíp wat jĩ:

—Chóbe, Belén tútchina Dioíh ángel jwiúđđih ã niijátđih enđĩh, ĩt niijíp wat jĩ.

16 Páant niijnít, Belén tútchina wēpép caandih enedih ít bejep wut jĩ. Pánih bej, caanná jaiábnit, María, José, wébítidihbut ít enep wut jĩ. Wébít momo jiwiwā jeémát yacat paihdih át lajap wut jĩ. 17-20 Pánih bid jainít, ángel ded pah ā niijátidih Maríawādh ít naóh yapanap wut jĩ. Pánih en péanit, íih ovejawā pebhboó ít jwúub bejep wut jĩ. Pánih bejnit, ángel queédih ā niijátji pahjeh ennitji Diosdih búdí ít wēi naáwáp wut jĩ. Nihat í jwāáhnitdihbut ít naáwáp wut jĩ. Páant í naáwáchah joinít, cáacwā ít joí wáhi bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wiliboó wébítidih páant í niijátjidih caántjeh búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ.

*Dioíh mūboó Jesúsdih í ub bejat*

21 Jesús ā cáac jumnihi ocho yeó jáap túttimah, sacerdotewādh áih quehli nah yapat chóodih ít bóodat túutur wut jĩ. Páant judíowā ípĩ chājap wut jĩ.\* Pánih bóod péanit, ā íin wudu jumat pínah jātih ángel ā niijátji pahjeh caandih Jesús ít wut búudhdur wut jĩ.\*

22 Biíc widh túttimah, Moisés ā wutatji pah chāj péanit, mi wūúhdih Diosdih wáhat túut niijná, Jerusalénna ít ub bejep wut jĩ. 23 Pánih wáhnit, Dios nin ā wutatjidih ít jepahap wut jĩ: “Jáap bácahdih bóo newé weép ā jumuchah, weemdih ñi wáhu. Caán wíih, weemdih teo wáhni pínah caá”,\* Dios át níj wutur tajĩ. 24 Pánihna, Jerusalénna Dioíh mūdih jaiá, jopwādh jib chājnit, sacerdotewādh ít wáhur wut jĩ, Diosdih í cáo wáhat pínah niijná. Pánih chājnit, Dios nin ā wutatjidih ít jepahap wut

\* 2:21 Lv 12.3    \* 2:21 Lc 1.31    \* 2:23 Ex 13.2,12

jĩ: “Chénewã jopwãdih ñi wũhũú weemdih, jáap bácahdih bóodih túut nũũmná”, Dios át niúj wutap tajĩ. Pánih chãjna, ĩ weh jummat táttimah, nihat Dios ã wutatjidih ĩt chãj péanap wut jĩ.\*

25 Caán láa Dios naáwát dih túi jepahni, Simeón wut jumni, Jerusalén táтчidih át jumap wut jĩ. Caán Diosdih túi wěini jumna, Dios ã wahni judíowãdih túi ubni pínahdih pãina át chãjap wut jĩ. Caandih Túini Espiritu ã wěpat búdí át jumap wut jĩ.

26 Pánih jumna, nin pah caandih átát niúj jéihyanap wut jĩ: “Ma wunat pínah jãtih Dios ã wahni Cristo, ãih cãacwãdih túi ubni pínahdih meémboó ma enbipna caá”, át niijíp wut jĩ. 27 Pánihna, caandih Díoih mũuná Túini Espiritu át bejat túutap wut jĩ. Joséwã Jesús dih ĩ ub waad béjehah, Dios ã wutatji pah chãjat túut niijná, Simeón queédih át jwãáap wut jĩ. 28 Pánih jwãáhnit, Túini Espiritu caandih ã jéihyanachah, wébít dih át ub túuhap wut jĩ. Ʋb túuhnit, nin pah Diosdih át niúj wěi naáwáp wut jĩ:

29-30 “Maá, meém ma niijátji pahjeh múih cãacwãdih túi ubni pínahdih ma wahnidih bũũ wã enna caá. Weém, meemdih teo wũhni, bũũ wã wunuchah, ã túibipna caá, buca.

31 Nihat cãacwã ĩ enechah, meém nindih mat wahap taga, cãacwã iigúipna ĩ bejat déedih ã túi ubat pínah niijná.

32 Nin tigaá nihat judíowã nihcannitdih ded pah Dios ã jummatdih ã jéihyabipna caá. Páant ã jéihyanachah, judío ã jumuchah jéihnit,

---

\* 2:24 Lv 12.6-8

bitaboó míh judíowãdih ï táí wēibipna caá”,\*  
Simeón ãt niijíp wut jĩ.

<sup>33</sup> Páant ã niijíchah joinít, Joséwã búdí ït wēi jenah joyóp wut jĩ. <sup>34</sup> Túttimah, Simeón queétdih wēinit, “Dios yeebdíh ã táí chãja naáh”, niijnít, Mariádih jwuh nin pah ãt jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—Nin wã naáwátdih ma táí joyoó. Nin wébít Dios ã wahni caá. Dawá judíowã caandíh ï náahcatji peéh ï buudbípna caá. Obohjeéhtih, dawá bita judíowã caandíh náahnit, ï táí jum̄bipna caá. Caán Dios ã weñat pínahdih jéihyani ã jum̄uchah yuhna, dawá caandíh yap yohnit, yeejép ï naóhbipna caá. <sup>35</sup> Nihat cãacwã ded pah ï jenah joyátdih jéihyani pínah Dios nin wébíttdih ãt wahap taga. Obohjeéhtih, meémboó búdí ma jĩgahbipna caá, Simeón caántdih ãt niijíp wut jĩ.

<sup>36</sup> Caanjĩh beh wili Ana wūt jum̄nihbut mit jum̄up wut jĩ. Caántbut Dios naáwátdih naóh yapanih wut jĩ. Caánt Fanuelji nuám, Aserji juimená poómpdih bóli wut jĩ. Caánt jáap beh tóahnih jum̄na, mit áa jum̄up wut jĩ. Obohjeéhtih, siete jópchijeh caántdih bíbohnit, mijeéh bóo ãt éemp wunup wut jĩ. <sup>37</sup> Pánih éemp wunnih jum̄na, ochenta y cuatro jópchi bíbohnit, Dioíh muú diítboó mipĩ jum̄up wut jĩ. Yeó jáap jum̄at pah, chei jum̄at pahbut jeemp jwuhcan, Diosdih mipĩ wēi ubh jáanap wut jĩ. <sup>38</sup> Caán horadih pohba Joséwã pebhna mit juibínap wut jĩ. Pánih juibí, Jesúsdi h enna, Túini Espíritu ã jéihyanachah, Diosdih mit wēi naáwáp wut jĩ. Dios ã wahni, queétdih táí ubni pínahdih judíowã ïpĩ páñap

\* **2:32** Is 42.6; 49.6; 52.10

wʉt jĩ. Pánihna, Jesús ĩ bidni ã jʉmatdih nihat queét pãinitdih mit naáwáp wʉt jĩ.

*Nazaret tútchiboó ĩ jwáub bejat*

<sup>39</sup> Joséwã nihat Dios ã wʉtatji pah chãj péa, jwáub bejnit, Belén tútchidih ĩt jʉm jwʉhʉp wʉt jĩ. Túttimah, Galilea baác ĩ jʉmniĵi Nazaret tútchina ĩt jwáub bejep wʉt jĩ.\* <sup>40</sup> ĩ wáuh táı behnit, caolih júttíhniĵeh jʉmna, Dios ã weñat pínahdih át táı jéihyep wʉt jĩ. Pánihna, Dios caandíh táı wēi ennit, búdí át teo wáacap wʉt jĩ.

*Jesús doce jópchi ã bíbohochah, Dioíh mʉná caandíh ĩ nʉmah bejat*

<sup>41</sup> Oveja wáuhdih ĩ mao jeémát yeó jáap, Pascua ĩ niĵní, paacánni pandihbut ĩ jeémp wēi láa, Dios ã wʉtatjidih jepahnit, nihat judíowã jópchi jʉmat pah, Jerusalén tútchidih ĩpĩ míic wáac jʉbínap wʉt jĩ. Jesús mánabʉt jópchi jʉmat pah Jerusalénna ĩpĩ aab béjep wʉt jĩ.\* <sup>42</sup> Jesús doce jópchi bíbohnit, caanbát ã mánajeéh át bejep wʉt jĩ. <sup>43</sup> Pánih jʉbínit, ĩ wēi jeémát ã beedéchah, ĩ chéenwã bíicdih Joséwã Nazaret tútchina ĩt jwáub dei bejep wʉt jĩ. Obohjeéhtih, ã mána ĩ jéihcah yʉhna, Jesús Jerusalénboojéh át chāwáp wʉt jĩ. <sup>44</sup> “Dawá jwĩ bejehcah, jwĩ wáuh jwĩ déewãjeéh ã jʉmna nacaá”, ĩt niĵ jenah joyóp wʉt jĩ. Páant niĵ jenah joiná, nihat yeó jáap bejnit, cheyeh caandíh ĩtih bidip wʉt yʉh jĩ. Obohjeéhtih, ĩt bid jʉicáp wʉt jĩ. <sup>45</sup> Pánih bid jʉicán, Jerusalén tútchina bididih ĩt jwáub bejep wʉt jĩ.

---

\* **2:39** Mt 2.23      \* **2:41** Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

46 Jerusalénna jwúub juibínit, caanná ï wúúhdih búdí ït bidip wut yuh jĩ. Chéne yeó jáap túi bid, biíh yeó jáapdih ït bid juyúp wut jĩ, baca. Dioíh muú diítna Moisés ã wutatjidih bohénit cātíh chúudnit, queétdih joiná, úbh joí enna át chãjap wut jĩ. 47 Beh joinít, ã túi jepahachah, nihat caandíh joinít búdí ït joí wúhi bejep wut jĩ. 48 Pánihna, ã mána Dioíh muúná waád juibínit, caanná behnitjeéh ã chúuduchah ennit, queétbut búdí ït wúhi bejep wut jĩ. Páant ã chãjachah ennit, ã ín nin pah mit niíj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Wúuhá, dépanih tigaá jwiít dih páant ma nih chãj? Ma joyoó, ma íbijíh meemdíh búdí jwĩ bidip be. Meemdíh bid jaicán, búdí jwĩ náhni dahwanap be, mit niijíp wut jĩ.

49 —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi bid? ¿Wá ípíh muúboó ã náahatdih chãjni wã jumatdih ñi jéihcannit beé? Jesús queétdih át niíj jepahap wut jĩ.

50 Obohjeéhtih, ded pah ã niiját dih ït beh joicáp wut jĩ.

51 Caandíh bid joinít, Nazaret tútchina ït numah jwúub dei bejep wut jĩ. Caanná jwúub dei juibíniji behna, ã mánadih ãpĩ túi jepahap wut jĩ. Obohjeéhtih, beh wili nihat páant ã chãjatjidih búdí mipĩ jenah joyóp wut jĩ. 52 Jesús túi jéihnijeh át behep wut jĩ. Páant ã jumuchah, Dios caandíh búdí át wéi enep wut jĩ. Cãacwãbut biíc yoobó caandíh ït weñep wut jĩ.\*

---

\* 2:52 1S 2.26; Pr 3.4



## 3

*Juan Daabáni m̄w̄ wihcapboó Dios naáwát dih ã naóh yapaat*

*(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)*

<sup>1-2</sup> Túttimah, Zacarías w̄w̄h Juan behna, m̄w̄ wihcapboó ã jumuchah, Dios caandíh át jwíh naáwát túttup wut jĩ. Caán láa Roma túttchidih moón ĩ maáh Tiberio César quince jópchi maáh át jumup wut jĩ. Poncio Pilato Judea baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Herodes Galilea baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Á úd jeñé Felipe Iturea baácdih moón, Traconite baácdih moón biícdih ĩ maáh át jumup wut jĩ. Lisaniás Abilinia baácdih moón ĩ maáh át jumup wut jĩ. Páant ĩ maáh jumuchah, Anás Caifásbut sacerdotewã ĩ maáta ĩt jumup wut jĩ. <sup>3</sup> Caán láa, Juan m̄w̄ wihcapboó ã jumuchah, Dios caandíh át naáwát túttup wut jĩ. Pánihna, Dios ã naáwát túttuchah joinít, Juanboó Jordán muj pebh dei juibínit, át táoh naóh jibip wut jĩ. Nin pah ãpĩ níj naóh bohénap wut jĩ: “Ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodíh ñi tútt n̄w̄m̄. Páant ñi tútt n̄w̄m̄uchah, Dios ñi yéejatdih ã yohbipna caá. Páant ñi chãjachah, yeebdíh wã daabábipna caá, ñi yéejat yohat júttat pínah niijná”, cãacwãdih át niijíp wut jĩ.

<sup>4</sup> Jon jãtíh Dios naáwát dih naóh yapani Isaías, nin pah Juan ã chãjat pínahdih át níj naóh daacáp wut jĩ.

“Dios naáwát dih naóh yapani m̄w̄ wihcapboó jumni nin pah ã níj ñaác bohébipna caá: ‘Jwĩ Maáh ã jũwát pínah jãtíh ñi yéej chãjatdih

cádah, túiniboodíh túut nuumnít, caandíh ñi túi páñaá.

<sup>5</sup> Det jĩgah náah jumnitdih ã teo wáacbipna caá. Obohjeéhtih, det “Weém nihat jéihni, dedé weemdíh judhdát wihcan caá”, niij jenah joinít dih ĩ wēpatdih jwĩ Maáh ã dúuc wáibipna caá. Det biáboó jenah joinít ĩ jenah joyát dih ã yoobábipna caá.

<sup>6</sup> Pánihna, nihat cãacwã yoobóp dih ĩ jenah joibípna caá, iiguípna ĩ bejatji déedih Dios ã túi ubatdih ĩ jéihyat pínah niijná’, ã niij naóh b ipna caá”, Isaías ãt niij daacáp wut jĩ. *(Is 40.3-5)*

<sup>7</sup> Dawá cãacwã Juan pebhna ĩt juibínap wut jĩ, queétdih Juan ã daabáát pínah niijná. ã pebhna juibínitdih nin pah ãpĩ niij naáwáp wut jĩ:\* “¡Yeéb yeena caá ñi chãjap! ¡Maiwã panihnit yeejépwã jumna, peéh chãjat pínahdih úum jweíh nitjeh caál! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéej chãjatdih ñi cádahíhcat jíib, Dios yeebdíh ã peéh chãjachah, ñi jéih jweicán niít.

<sup>8</sup> Ñi yéejatdih cádahnit, túiniboodíh túut nuumát caá yeebdíh náahap. ‘Abrahamjidih Dios ãt wēi enep wut jĩ. Pánihna, ã jaimená jwĩ jumuchah, jwiít dihbut ã túi wēi enna caá’, ñi niij jenah joiná yuh caá. Obohjeéhtih, pánihcan caá. Yeejép ñi chãjachah ennit, ã wēican caá. Ñi joyoó. Dios náahna, Abrahamji ã jaimená pah nin jee dáhnad ih ã jéih túut nuumná caá.\* <sup>9</sup> Wápchi mínah áih wápchidih en dawát pah, yeebdíhbut Dios ã en daoná caá. Biquí nahna yeejép ã quehechah enna, tib yohnit, áih náatnad ihbut ã pud yohbipna caá. Pánih péanit,

\* **3:7** Mt 12.34; 23.33      \* **3:8** Jn 8.33

caan náhdih, áih náatnadihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã chãjat pah muntih, yeejép ñi chãjachah enna, Dios yeebdíhbut iiguípna ã wahbipna caá”, Juan át niijíp wut jĩ.\*

10 Páant ã niijíchah joinít, cãacwã Juandih nin pah ít niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ít niijíp wut jĩ.

11 —Ded chéne yégueh chóo bíbohni yégueh wihcannidih ã wãhã naáh. Jeémát bíbohni but jeémát wihcannidih ã wãhã naáh, queédih át niij jepahap wut jĩ.

12 Romanowã maáta ï úbát túutni dinerodih úbh wãhni but daabáát túut niijná, Juan pebhna jwibínit, nin pah ít niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéní, jwiítboó ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ít niijíp wut jĩ.\*

13 —Ñi maáta ï wut pah bóojeh ñi úbáp. Chah ñi úbát dih ñi cádaahá, queédih át niijíp wut jĩ.

14 Biquína soldadowã but caandih nin pah ít niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿Jwiít but ded pah tigaá jwĩ túut nuumbí? ít niijíp wut jĩ.

—Biíh pah bóonadih en ñinahnit, ñi dúuc wáica bojoó. Dawá láa núo náahna, cãacwãdih yee naóh úmanit, nemat muúboó bejihcan ï jíb chãjatdih ñipĩ wutna caá. Páant ñi chãjatdih ñi cádaahá. Ñi tewat jíbdi hjuh wēinit, ñi teweeé, át niijíp wut jĩ.

15 Nihat judíowã Dios ã wahni queédih táí ubni pínahdih ít bidip wut jĩ. Pánihna, Juan páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ít niij jenah joyóp wut jĩ: “¿Nin Dios ã wahni jwĩ páini naniít?” ít

\* 3:9 Mt 7.19 \* 3:12 Lc 7.29

niijíp wut jĩ. <sup>16</sup> Obohjeéhtih, Juan queédih nin pah át niijíp wut jĩ: “Weém yeebdíh mahjĩhjuh wã daabána caá. Obohjeéhtih, wã táttimah jũóhni, chah wēpni ã jumna caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niij jenah joiná caá. Caánboó mahjĩh daabáát panihni, yeebdíh Túini Espíritu ã wēpatdih búdí ã wãhbiþna caá. Caán ã wēpat tũu iigát panihniijĩh ñi yéejatdih cáwat pah ã chãjbiþna caá, jwũub yéej chãjíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. <sup>17</sup> Trigo teoni panihni caá. Æih chónadih caóh caj péanit, caán túbna yoobát dihjuh wuh wũhboó júi yacnit, Æih mũúboó ã ámhbiþna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chónaboodíh ã cáo yohbiþna caá. Páant ã chãjat pah, wã táttimah jũóhni caandíh jepahnitdih ã túi ubbiþna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodíh iiguípna ã wahbiþna caá. Caán iigát dedé ã noón dũbcan niit”, át niijíp wut jĩ.

<sup>18</sup> Páant niijnít, biih naáwátjĩhbut Juan cãacwãdih ãpĩ bohénap wut jĩ, túut nuumnít, iiguípna ã bejcat pínah niijná. <sup>19</sup> Galilea baác dih moón ã maáh Herodes ã úd Felipe áa Herodíasdih ã dúuc wái áa jumatji peéh Juan át jũihñup wut jĩ. Nihat biih yeejép ã chãjatjidihbut át jũihñup wut jĩ. <sup>20</sup> Páant ã niij jũihñatji jĩib Herodes Juandih joíhcan, át nemat túutup wut jĩ. Pánih chãjna, chah át yoób yéej bejep wut jĩ.\*

*Juan Jesús dih ã daabáát  
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)*

<sup>21</sup> Nemat mũúboó Herodes ã nemat pínah jãtih, Juan cãacwãdih ã daabánachah, Jesúsbut ã pebhna

\* **3:20** Mt 14.3-4; Mr 6.17-18

daabáát túttudih át jaibínap wut jĩ. Páant ã daabáát túttimah, Jesús Diosdih ã wúbúchah, jeá át jéweah bejep wut jĩ. <sup>22</sup> Páant ã jéweah bejechah, jop pah jígozni Túini Espíritu jeámant dei jũóhnit, caandíh át jaí jaamáp wut jĩ. Páant ã jaí jaamáchah, jeámant Dios Jesúsdiñ nin pah át niíj naáwáp wut jĩ:

—Meém wã wũúh, wã oini caá. Meemdíh búdí wã wēina caá, át niijíp wut jĩ.\*

*Jesús ã nɯowã ĩ wãt*

*(Mt 1.1-17)*

<sup>23</sup> Túini Espíritu ã dei jũúwát túttimah, Jesús treinta jópchi bíbohñit, cáacwãdih át bohé jwíhip wut jĩ.

Nit wut jĩ Jesús ã nɯowã: “José ã wũúh caá”, cáacwã ĩt niíj jenah joyóp wut yuh jĩ.

José Elí ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

<sup>24</sup> Elíboó Matat ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

Matatboó Leví ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

Levíboó Melqui ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

Melquiboó Jana ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

Janaboó José ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

<sup>25</sup> Joséboó Matatías ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

Matatíasboó Amós ã wũúh  
át jamap wut jĩ.

\* **3:22** Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; Mr 1.1; Lc 9.35

Amósboó Nahúm ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Nahúmboó Esli ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Esliboó Nagai ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 26 Nagaiboó Maat ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Maatboó Matatías ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Matatíasboó Semei ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Semeiboó Josec ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Josecboó Judá ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 27 Judáboó Joanán ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Joanánboó Resa ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Resaboó Zorobabel ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Zorobabelboó Salatiel ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Salatielboó Neri ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 28 Neriboó Melqui ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Melquiiboó Adi ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Adiboó Cosam ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Cosamboó Elmadam ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.

Elmadamboó Er ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

29 Erboó Josué ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Josuéboó Eliezer ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Eliezerboó Jorim ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Jorimboó Matat ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

30 Matatboó Leví ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Levíboó Simeón ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Simeónboó Judá ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Judáboó José ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Joséboó Jonam ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Jonamboó Eliaquim ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

31 Eliaquimboó Melea ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Meleaboó Mena ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Menaboó Matata ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Matataboó Natán ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

32 Natánboó David ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Davidboó Isaí ã wũúh  
ãt jamap wut jĩ.

Isaíboó Obed ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Obedboó Booz ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Boozboó Sala ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Salaboó Naasón ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
<sup>33</sup> Naasónboó Aminadab ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Aminadabboó Admin ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Adminboó Arni ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Arniboó Esrom ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Esromboó Fares ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Faresboó Judá ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
<sup>34</sup> Judáboó Jacob ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Jacobboó Isaac ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Isaacboó Abraham ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Abrahamboó Taré ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Taréboó Nacor ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
<sup>35</sup> Nacorboó Serug ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Serugboó Ragau ã wũúh  
 ãt jamup wut jĩ.  
 Ragaubooó Peleg ã wũúh



ãt jamap wut jĩ.  
 Pelegboó Heber ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Heberboó Sala ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Salaboó Cainán ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
<sup>36</sup> Cainánboó Arfaxad ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Arfaxadboó Sem ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Semboó Noé ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Noéboó Lamec ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
<sup>37</sup> Lamecboó Matusalén ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Matusalénboó Enoc ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Enocboó Jared ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Jaredboó Mahalaleel ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Mahalaleelboó Cainán ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
<sup>38</sup> Cainánboó Enós ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Enósboó Set ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Setboó Adán ã wũúh  
 ãt jamap wut jĩ.  
 Adánboó Dios wũúh,  
 ã jwíih chãjniji,  
 ãt jamap wut jĩ.

## 4

*Nemépwã ï maáh Jesúsdiñ ã yéejahat  
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

<sup>1-2</sup> Juan Jesúsdiñ ã daabánachah, Túini Espíritu caandíh ã yáwachah, Jesús Jordán m̄jmant ãt jwúub aab béjep wut jĩ. Jwúub aab béjnit, Túini Espíritu caandíh m̄ú wihcapboó ãt n̄mah bejep wut jĩ. Caánboó cuarenta yeó jáap ã j̄m̄chah, Satanás, nemépwã ï maáh, caandíh ãtih yeejép chãjat túut̄up wut yuh jĩ. Páant bói yeó jáap caánboó j̄m̄na, Jesús jeém̄pcan, n̄m̄gúp w̄nna ãt chãjap wut jĩ.

<sup>3</sup> Páant ã n̄m̄gúp w̄n̄chah jéihnit, Satanás caandíh nin pah ãt niij naáwáp wut yuh jĩ:

—Meém Dios w̄úh j̄m̄na, can jee dáhdih “Pan dah ma j̄m̄ú”, ma niijí, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>4</sup> —Páant wã chãjcan niit. Dios naáwát dih naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:

‘Jeémát dih jeh pohba ï jeéméchah, cãacwãih caolih tái booni panihni ã j̄m̄can niit’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiñ ãt niij jepahap wut jĩ.

<sup>5</sup> Páant ã niij jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiñ Satanás ãt n̄mah p̄uh laab béjep wut jĩ. Caán jeejina p̄uh laáb j̄ibínit, nihat cãacwã ï j̄mat yoobó Jesúsdiñ ãt j̄ut̄up wut jĩ. Nihat biicdih ñaáp jígoh, ãt buudáh bejep wut jĩ. <sup>6</sup> Pánih j̄ut̄nit, nin pah caandíh ãt niijíp wut yuh jĩ:

—Nihat baácboó j̄m̄nit ï maáh wēpat weemdíh w̄hniij caá. Ded wã w̄híhndih wã jéih w̄hna caá. <sup>7</sup> Pánihna, meém bódiha caj yoh ñajnit, ‘Meém nihatdih chah maáh caá’, weemdíh ma niijíchah joinít, nihat ï maáh wēpatdih meemdíh wã

wǎhbiḡna caá. Nihat míh pínah ã jumbiḡna caá, Satanás Jesúsdiḡ ãt niijíp wut jĩ.

**8 —Páant wǎ chǎjcan niít. Dios naáwátḡdiḡ naóh yapani nin pah ãt niij daacáp tajĩ:**

**‘Ma Maáh Diosdiḡjeh wēinit, ã wutḡdiḡjeh ma jepahaá’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.13)**  
Jesús Satanásdiḡ ãt niijíp wut jĩ.

**9** Páant ã niiját túttimah, Jerusalén tútchina Dioíh mǎúboó Satanás Jesúsdiḡ ãt nǎmah bejep wut jĩ. Dioíh mǎú jap bóo mǎú wút jĩ. Caanná nǎmah jǎibínit, Satanás caán mǎú chah jap bóo jǎmni waolí beo nah yapatboó Jesúsdiḡ ãt ñǎhat túttǎp wut jĩ. Pánih ñǎhat túttǎnit, nin pah ãt niij naáwáp wut yah jĩ:

—Meém Dios wǎúh jǎmna, meemdíh ã wapat pínahdiḡ jǎttat tútt niijná, ninmant ma ñǎáp jéen bejeé. **10** Davidji nin pah ã niij daacátjidiḡ ma táí náhninaá:

‘Dios áih ángelwǎdiḡ meemdíh ã en dawát túttbiḡna caá.

**11** Pánihna, meemdíh ĩ jípónih teobiḡna caá, jee dáhboó míh jítcha ã bǎug lájcat pínah niijná’, ãt niij daacáp tajĩ, (Sal 91.11-12)  
Satanás caandíh ãt niijíp wut jĩ.

**12 —Páant wǎ chǎjcan niít. Nin pah Dios naáwátḡdiḡ naóh yapani ãt niij daacáp tajĩ:**

**‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidiḡ “¿Yoobóḡdiḡ niít?” niij jéihíhna, caandíh ñi chǎjat túttca bojóó’, ãt niij daacáp tajĩ, (Dt 6.16)**

Jesús caandíh ãt niij jepahap wut jĩ.

13 Pánih yee naóh péanit, Satanás Jesúsdih cádah jwúub bejnit, ã jwúub yéjeaat pínah yeó jáapdih át páñap wut jĩ.

*Galilea baácdih moondih Jesús ã bohé jwíihat  
(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

14 Páant Satanás ã chãjat túttimah, Jesús Galilea baácna jwúub juibínit, Túini Espíritu búdí ã wēpatjĩh át táoh bohé jwíihp wut jĩ. Páant ã bohéat doonádih cáacwã ít naóh peetép wut jĩ. 15 Pánih táoh bohénit, judíowã ĩ bohéat munná waadnít, queédih ãpĩ bohénap wut jĩ. Páant Dios naáwát dih ã bohénachah, nihát caandih joinít ít wēi naáwáp wut jĩ.

*Nazaret tútchiboó Jesús ã jwúub juibíat  
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

16 Pánih bohé jibnit, Nazaret, ã behni tútchina át jwúub juibínap wut jĩ. Pánih jwúub juibínit, judíowã ĩ chooát yeó jáapdih, ãpĩ chãjat pah caanbát ĩ míc wáacat mūdih át waadáp wut jĩ. Pánih waád juibí chúdniji ñah ñuh bejnit, Dios naáwát dih en naáwát túut niijná, naóh nit ĩ ñuhupna át juibí ñuhup wut jĩ. 17 Caanjĩh ã juibí ñuhuchah, Isaías ã daácni tólihjidih ít wūhup wut jĩ. Pánihna, caán tólih dih pah teonit, ã naáwát pínah dih bid joinít, nin pah át niij en naáwáp wut jĩ:

18 “Wã Maáh Dios Túini Espíritu ã wēpatdih weemdih búdí ã wūhup be, cáacwādih wã teo wáacat pínah niijná. Pánih wūh nit, jĩgah náah jumnit panihnitdih ãih túini doonádih ã naáwát túutap be. Chéonit panihnitdih ã watat pínah doonádihbat ã naáwát túutap be. Jéih encannitdih ã booat túutap be, ĩ jéih

enat pínah niijná. Nihat cãacwã wëicannit,  
yeejép yapnitdihbut ã teo wáacat túutur be.

- 19 Pánihna, ‘Buu jwuh caá, Dios jĩgah ennit,  
cãacwãdih búdí ã teo wáac jwíhbična caá’,  
weemdih ã niij naáwát túutur be, Isaías át  
niij daacáp tajĩ”,  
(Is 61.1-2a)

Jesús át niijíp wut jĩ.

20 Pánih en naóh péanit, caán tólihdih jwúub nah  
teo, sacerdotedih jwúubanit, át jwúub chúudur wut  
jĩ. Páant ã chãjachah, nihat caánboó jumnit it en  
ñuunúp wut jĩ.

21 Pánih chúudnit, Jesús queédih nin pah át niij  
bohé jwíhip wut jĩ:

—Páant ã niij daacátji buu caá buca ñi cãtíh ã  
yapap. Weemdih caá páant át niij daácipr taga, át  
niijíp wut jĩ.

22 Páant ã túi naáwáchah joinít, nihat caandih wëi  
naóhna yuhna, búdí it wáhi bejep wut jĩ. Pánih wáhi  
bejnit, nin pah it míic niij úubh joyóp wut jĩ:

—¡Joyó buca! ¿Nin José wúuhjeh nihcan niit? it  
míic niijíp wut jĩ.

23 Páant it míic niij úubh joyóchah joinít, nin pah  
Jesús queédih át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

—‘Cohniá, ma míic cohoó’, jwí míic niiját pah  
weemdih ñi niijmí nacaá. ‘Capernaum tútchiboó  
ma wëp chãjat pah muntih ninjĩh ma behni  
tútchiboobút biíc yoobó ma chãjaá, Dios meemdih  
ã wahatdih jwí jéihyat pínah niijná’, weemdih ñi  
niijná yuh caá. <sup>24</sup> Obohjeéhtih, ñi joyó. Ded  
Dios naáwátidih naóh yapanidih ã pebh jumnitboó  
ĩpĩ joíhcan caá. Pánihna, yeéb weemdihbut biíc

yoobó ñi jóíhcan niít.\* 25 Dios naáwátdih naóh yapani Elíasji jam láa, biíc peihcanni jópchi táí beéd, biíh jópchi tacdih mah b̄uugcán, nuugúp láa, Israel baácboó dawá éemp w̄annit yaádh ít jamup wut yah jĩ.\* 26 Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih ñ jepahcatdih jéihnit, biíh baácđih bóli éemp w̄annihdih teo wáacat túut niijná, Dios Elíasdih át wahap wut jĩ. Pánihna, Sidón títchi pebh Sarepta títchibitdih bólidihjeh át teo wáacap wut jĩ.\* 27 Dios naáwátdih biíh naóh yapani Eliseo jam láabut Israel baácboó dawá bácah moópnit ít jamup wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ñi nuowã Diosdih ñ jepahcatdih jéihnit, queétdih booaat túutcan, Naamán Siria baácđih bóodihjeh Eliseodih át booaat túutap wut jĩ.\* Páant caán láa ñ jepahcat pah, b̄uu yeebbút weemdih ñi jepahcan niít, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

28 Páant ã niijíchah joinít, nihat caanjíh chúndnit tabit ít íjip wut jĩ. 29 Pánih íj ñah ñuh, Jesúsđih teonit, ñ míic wáacat m̄uumánt caandih ít wái bac bejep wut jĩ. Nazaret títchimant wái bac bejnit, títchi jw̄ejdih bóo jeé túluhna ít ub bejep wut jĩ, caandih too yoh yac bojat túut niijná. 30 Obohjeéhtih, Jesúsboó queét cātíh tac páud ñuhnit, biáboó át bejep wut jĩ.

*Judiowã ñ míic wáacat m̄uúboó nemép jamnidih Jesús ã booaat*

*(Mr 1.21-28)*

31 Nazaret títchimant Jesúsđih ñ bacaat túttimah, Capernaum títchina át dei bejep wut jĩ. Capernaum títchibut Galilea baácđih bóo títchi wut

\* 4:24 Jn 4.44 \* 4:25 1R 17.1 \* 4:26 1R 17.8-16 \* 4:27 2R 5.1-14

jĩ. Capernaum tútchina dei juibínit, chooát yeó jáapdih judíowã ĩ míic wáacat munná át juibínap wut jĩ. Caán muddih waád juibínit, caanjĩh jumnitdih Dios naáwát dih át bohénap wut jĩ. <sup>32</sup> Pánihna, ā wēp bohénachah, búdí ĩt joí wúhi bejer wut jĩ.\*

<sup>33</sup> Caanjĩh chuddnit biíc dih, nemép jumnibut át jumap wut jĩ. Pánihna, Jesús ā bohénachah joinít, nin pah át niij ñaacáp wut jĩ:

<sup>34</sup>—¡Ayó! Jesús, ¡Nazaret tútchidih bóo jwiít dih tac buugáca bojoó! ¿jwiít dih dedé tigaá ma chãjbi? ¿Yoh bacanadih nit beé ma jũwúp? Weém meemdih wã jéihna caá. Dios ā wahni, chah túini caá meém, Jesús dih át niij ñaacáp wut jĩ.

<sup>35</sup>—**¡Ma laiha bojoó! ¡Caandih cádahnit, ma bac bejeé!** Jesús nemépdih át niijíp wut jĩ.

Páant ā niij wutuchah joinít, cãacwã cãtĩh nemépboó caandih duó buugnít, át bac bejer wut jĩ. Páni h duó buugna yuhna, caán newédih át yéjacap wut jĩ. <sup>36</sup> Páant Jesús ā chãjatdih ni hat cãacwã búdí ĩt en wúhi bejer wut jĩ.

—¡En yuh buca! ¡Ā naáwát wēpép caá! ¡Ā naáwáchahjeh, nemépwã yuh buca caandih ĩ jepahna caá! ĩt míic niijíp wut jĩ.

<sup>37</sup> Jesús páant ā chãjatdih ni hat Capernaum tútchi pebh jumnit ĩt míic naóh peeté p wut jĩ. Búdí át wát yáanap wut jĩ.

*Simón Pedro ā chuddih Jesús ā booaat*

*(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)*

<sup>38</sup> Páant ā chãjat túttimah, judíowã ĩ míic wáacat munnánt Jesús wã ĩt bac bejer wut jĩ. Bac bejnít, Simónih munná ĩt juibínap wut jĩ. Caanná

\* 4:32 Mt 7.28-29

ĩ waád juibínachah, mi índih tubit ã pahachah, Simón áa Jesúsdiñ mit naáwáp wut jĩ. Páant tubit ã pahachah, mit lajap wut jĩ. “Caántdih ma booanaá”, caán m̄udíh jumnit Jesúsdiñ ít niijíp wut jĩ. <sup>39</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús mi pebh juibí ñahnit, **“Ma yayaá”**, pahatdih át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchahjeh, pahat át dúucup wut jĩ. Páant ã dúucuchah, ñah ñahnit, ĩjeémát pínahdih mit cáagap wut jĩ.

*Dawá wannitdih Jesús ã booaat*

*(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)*

<sup>40</sup> Tõo ñáh jũwúchah, dawá tubáp chũúhñitdih Jesús pebhna ít ub juibínap wut jĩ. Dawá mácah wanat queétdih át jumap wut jĩ. Nihat ĩ ub juibínit wannitdih Jesús át teo jáha booañap wut jĩ. <sup>41</sup> Dawá nemépwãdihbut át bacat túutap wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah,

—¡Meém Dios wũáh caá! tubit ít niij ñaacáp wut yuh jĩ.

Obohjeéhtih, Jesús queétdih jũhñit, “Dios ã wahní caá”, át niiját túutcap wut jĩ.

*Jesús Galilea baácboó ã bohé jibat*

*(Mr 1.36-39)*

<sup>42</sup> Daa jũwúchah, ã ípdih uúbát túut niijná, Jesús cáac wihcapboó át bejep wut jĩ. Obohjeéhtih, cáacwã caandíh bid bejñit, ít jwãáap wut jĩ. Jwãáhñit, caandíh ĩjeéh jumát náahna, ít chãwát túutap wut yuh jĩ.

<sup>43</sup> —**Ñijeéh wã jéih chãocán caá. Bíh tútchinadiñ moondíhbut Dios ã maáh jumát doonádiñ weemdíh naáwát caá náahap. Páant naáwát pínah niijná, Dios weemdíh ã wahap be,** Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.



44 Pánihna, nihat Galilea baácboó jib bejnit, judíowã ï míic wáacat munná waadnít, Jesús apí bohénap wut jĩ.

## 5

*Queéj júut maonitdih ãjeéh Jesús ã bejat tútat  
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)*

<sup>1</sup> Biíh yeó jáap, Jesús Genesaret ím jwëejdih ñuhnit, dawá cãacwãdih Dios naáwãtdih naóhna át chãjap wut jĩ. Caán ã bohéãtdih búdí joíhna, Jesúsdih ít tóo péenap wut jĩ. <sup>2</sup> Páant tubit caandíh ï tóonachah, Jesús chéne búdí jááj chónadih át enep wut jĩ. Caanjíh queéj júut maonit ï aabní chóna át pahap wut jĩ. Queét íih jááj chóna pebh íih ñonádih chocna ít chãjap wut jĩ. <sup>3</sup> Pánihna, biíc chóodih Jesús át waadáp wut jĩ. Caán chóo mínah Simón wut jĩ ã wut. Caán chóodih waadnít, **“Weemdíh chibít ma tóo púud baca pahanaá”**, át niijíp wut jĩ. Páant ã tóo púud baca pahanachah, Jesús caán chóodih chúudnit, cãacwãdih át bohénap wut jĩ.\*

<sup>4</sup> Pánih bohé péanit, nin pah Jesús Simóndih át niijíp wut jĩ:

—**Ím tac yoób púud bac bejnit, queejwãdih mawat túut niijná, ñíih ñonádih ñi yoh báahanaá**, át niijíp wut jĩ.

<sup>5</sup>—Bohéní, nihat chei jwĩ júut mawachah yuhna, queejwã ï wihcan beé. Obohjeéhtih, páant ma niijíchah joinít bácah, jwíh ñonádih jwĩ yoh báaha enmi caá, Simón át niijíp wut jĩ.\*

\* 5:3 Mt 13.1-2; Mr 3.9-10; 4.1      \* 5:5 Jn 21.3

<sup>6</sup> Páant niij péa, íim tac yoób púud bac bejnit, íih ñnonádih ít yoh báahanap wut jĩ. Páant í yoh báahanachah, dawá yoobát queejwã waadná, íih ñnonádih boloh wáina ít chãjap wut jĩ.\* <sup>7</sup> Páant í boloh wáyachah ennit, í pej jumnit queét pebh pahnitdih Simón át ejep wut jĩ: “¡Jwiít dih ñi teo wáac jũúwá!” át niijíp wut jĩ.

Pánih teo wáacadih juibínit, chénat pah chóo queejwãdih ít ub yac yáwanap wut jĩ. Dawá queejwã jumna, íih jãáj chóona át daábíhip wut jĩ.

<sup>8-10</sup> Páant dawá queejwãdih ennit, Jesús ã wēpatdih jéihna, Simón búdí át úumup wut jĩ. Pánih úumna, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, Jesús dih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Maá, meém chah wēpni, táini caá. Obohjeéhtih, weémboó yéejni caá. Pánihna, meemdíh wã úumuchah, biáboó ma bejeé, át niijíp wut jĩ.\*

—¡Ma úumca bojoó! Buu meém queejwãdih bid jwuhni caá. Obohjeéhtih, meemdíh wã túut nuumúchah, queejwãdih ma bidat pah muntih, cãacwãboodíh bidnit, wíih doonádih ma naóhbirna caá, weemdíh jepahna, wíihwã í jumat pínah niijná, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Simón ã úumat bíic yoobó ã pej jumnitbut ít úumup wut jĩ. Santiago, Juan wut jĩ ã pej jumnit. Queét chénewã Zebedeo weh wut jĩ. <sup>11</sup> Pánihna, jwúub ñáan juibínit, queét nihat íih tewatdih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jĩ.

*Bácah moópnidih Jesús ã booaat  
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)*

\* **5:6** Jn 21.6 \* **5:8-10** Job 7.19-20; Sal 39.13; Is 6.5

<sup>12</sup> Jesús biíh tútchiboó ã jumuchah, bácah moópni ã pebh ãt juibínap wut jĩ. Pánih juibíni Jesúsdi h ennit, ã wēpatdih jéihna, páah yoh ñajnit, nin pah ãt niij uúbúp wut jĩ:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>13</sup> Páant ã niijíchah joinít, Jesús caandíh teo jáhanit,

—**Júu! Wēinit, meemdíh wā booana caá,** ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, moopát ni hat ãt ñuumáh bejep wut jĩ. <sup>14</sup> Pánihna, Jesús caandíh nin pah ãt wēp niij naáwáp wut yuh jĩ:

—**Bitadih naóhcanjeh, sacerdotedi h míih bácah ã jwúb ñuumátdih júutadi h ma bejeé. Moisés ã wutatji pah sacerdotewā ĩ cáo wūhat pínah niijná, chéne jopwādi h ma wūhuú, Dios meemdíh ã booaatjidi h ĩ jéihyat pínah niijná,\*** ãt niijíp wut jĩ.

<sup>15</sup> Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, bejnit, dawá cāacwādi h ãt naóh peetép wut jĩ. Páant Jesús ã chājat dooná chah ãt wūt yáanap wut jĩ. Caán doonádi h joinít, ã naáwátdih joyát túut niijná, ĩ wnatdihbut ã booaat pínah niijná, dawá ã pebhna ĩpĩ wáac juibínap wut jĩ. <sup>16</sup> Obohjeéhtih, Jesús cāac wihcapboó, ã ípdih uúbúdi h ãpĩ bejep wut jĩ.

### *Jéih yoocannidi h Jesús ã booaat*

*(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)*

<sup>17</sup> Biíh yeó jáap Jesús cāacwādi h ã bohénachah, fariseowā, Moisés ã wutatjidi h bohénitbut ĩt joí chúudap wut jĩ. Queét Galilea baácmant, Judea baácmant, Jerusalén tútchimantbut bejnit, ĩtát

---

\* **5:14** Lv 14.1-32

jaibínap wut jĩ. Jesús ã bohénachah, dawá joiná ĩt chãjap wut jĩ. Dios cãacwãdih booaat wẽpatbut Jesúsdiĥ búdí át jumap wut jĩ. <sup>18</sup> Páant ã bohénachah, biquína neoná jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ĩtih beo waad béj jwejíhip wut yah jĩ. <sup>19</sup> Obohjeéhtih, dawá mũdíh ĩ yáo yapachah ennit, chah bóo coahna caandih ĩt beo pũh laab béjep wut jĩ. Pánih pũh laáb jaibínit, biquína jeé naanádih ub jwej, ĩt chãjnít, jéih yoocannidih ã lajat chóojĩh Jesús pebh ĩt cádah deyanap wut jĩ. <sup>20</sup> Pánihna, caán ã booaat wẽpatdih ĩ jenah joyátdih jéihnit, Jesús caán jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—**Ma yéejatdih wã yohna caá**, át niijíp wut jĩ.

<sup>21</sup> Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutajjidih bohénit, fariseowãbut ĩjnít, queétjeh nin pah ĩt niij jenah joyóp wut jĩ: “¿Dedé cãac tigaá nin? Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Pánihna, ninboó cãacjeh jumna yũhna, ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, niijná, ‘Dios wã jumna caá’, niij yeena caá ã chãjap”, queétjeh ĩt niij jenah joyóp wut yah jĩ.

<sup>22-24</sup> Páant ĩ niij jenah joyóchah jéihnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi niij jenah joí? ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niijíchah joinít, weemdih jéihcan yũhna, ‘Yeeni caá’, ñi niij jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ma ñah ñũhũ. Ma ñajatdih ubnit, ma yáac chũi bejeé’, wã niijíchah, caán ã bejehchah ennit, wã niiját yoobópdiĥ ã jumatdih ñi jéihbipna caá. Pánih jéihna, yéejat yohat wẽpat wã bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. Weém niĥat cãacwã úud jeñé, Dios ã wahni nin baácdih moondih jéih

boonit, ĩ yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Páant wā jéih yohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júutbipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih ubnit, míih muúboó ma jwúub bejeé, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.

<sup>25</sup> Páant ã niijíchahjeh, nihat ĩ enechah, jéih yoocanniji ñah ñuh, ã ñajat chóodih ubnit, áih muúboó át jwúub bac bejep wut jĩ. Pánih bejnit, Diosdih búdí át wēi naáwáp wut jĩ.

<sup>26</sup> Páant ã bac bejehah, nihat en wáhi bej, búdí jenah joinít, queétbody biíc yoobó Diosdih ĩt wēi naáwáp wut jĩ.

—¡En yah buca! Búdí náhniat pínahdih buu jwĩ enna caá, ĩt míic niijíp wut jĩ.

*Jesús Levídih ã jūúwát tútat  
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)*

<sup>27</sup> Pánihat túttimah, Jesús wā caán tútchidih jumnitji bac bejnit, biíh tútchina ĩt bejep wut jĩ. Caán ĩ bejni namá jwéejdih Leví wut jumni ã tewat tólihboó át chúudup wut jĩ. Caán Romanowā maáta ĩ úbát túatni núodih úbh wūhni át jumup wut jĩ. Pánihna, Levídih ennit, nin pah caandih Jesús át niijíp wut jĩ:

—Wājeéh ma péé jūúwá, át niijíp wut jĩ.

<sup>28</sup> Páant ã niijíchah joinít, ñah ñuh, áih tewatdih cádahnit, Jesús jeéh át bejep wut jĩ.

<sup>29</sup> Pánihat túttimah, Leví áih muúboó Jesús wā dih át numah jeémép wut jĩ. Caán ã nihat pah dawá

núodih wábh wáhnitdih, bita ã chéenwádhbut át numah jeémép wut jĩ. <sup>30</sup> Páant Jesúswã ĩjeéh ĩ jeéméchah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut queétdih ĩt ĩjip wut jĩ. ĩjnít, Jesús ã bohénitdih nin pah ĩt níj jáihñap wut jĩ:

—¿Dépanihna queét dinero numnítjeéh, yéej chájnitjeéhbut jeémp babh tigaá ñi cháj? ĩt níjíp wut jĩ.\*

<sup>31</sup> Páant queétdih ĩ níjíchah joinít, Jesúsboó nin pah át níj jepahap wut jĩ:

—Tubúp cháhucannit cohnidih ĩpĩ bidcan caá. Wunnitjeh caá caandíh ĩ bidip. <sup>32</sup> Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, níj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wã yéejatdih jĩgahnit, wã túut numíhna caá’, níj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ĩ bidip. Pánihna, ‘Yeejépwã caá jwiít’, níj jenah joinítidihjeh teo wáacadih wã júuwáp be, ĩ yéej chájatdih jĩgahnit, táiniboodíh ĩ túut numát pínah níjina, Jesús át níjíp wut jĩ.

*Jeémp jwuhcatdih Jesúsdih ĩ wábh joyát  
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)*

<sup>33</sup> Páant queétdih ã níjít túttimah, queét Jesúsdih nin pah ĩt jwáub níj wábh joyóp wut jĩ:

—Dios ã wutat pah jwĩ nuowã ĩpĩ jeémp jwuhcap jĩ. Juan ã bohénitbut, fariseowã ĩ bohénitbut páant ĩ chájna caá. ¿Dépanihna ma bohénitboó páantjeh ĩ jeémp? ĩt níj wábh joyóp wut jĩ.

<sup>34</sup> —Nin pah caá ã jumap: Téihya chéoni ã numah jeémpnit bíicdih ã jum jwuhachah, jĩgahcan, ĩpĩ túi wēi jeémpna caá. Páant tigaá, wájeéh

\* 5:30 Lc 15.1-2

jum jwuhna, wã bohénit ï túi wëi jeémpna caá.  
<sup>35</sup> Obohjeéhtih, bita caandíh ï ɯb bejat túttimah,  
 ã chéénwã jġahnit, ï jeémp jwuhcan niít. Pánihat  
 pah bita weemdíh ï ɯb bejat túttimah bácah, wã  
 bohénitjeéh wã wihcah, queébtat ï jeémp jwuhcan  
 niít, Jesús queétdih át niíj jepahap wat jġ.

<sup>36</sup> Ded pah jwġ jeémp jwuhcatdih jwġ nɯowã ï  
 watatdih, áih jáap bohéátjġh fariseowã ï widíhichah  
 enna, Jesús queétdih nin pah át jwúɯb niíj bohénap  
 wat jġ:

—Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojġh máa  
 yégueh chóodih nah wai búɯdhdát ã náahcan  
 caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandíh ñi chocat  
 túttimah, jġint bejna, máa chóodih chah áta yewa  
 tagaá. Páant tigaá, jwġ nɯowã ï naáwátjġdih, wġih  
 jáap bohéátjġh wid naóhcat caá náahap. <sup>37</sup> Pánihat  
 dée, pah jwuhcanni iguġh macdih nɯñɯp chóojġh  
 ï chãjniji máa wuh wúúhdih yáacat ã náahcan caá.  
 Páant ñi yáacachah nihna, iguġh mac pahna, máa  
 wuh wúúh jéih yúúhcan, áta yewah bej tagaá.  
 Páant ã yewechah, chénat pah áta bɯɯd tágaá.  
<sup>38</sup> Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wúúhboó yáacat  
 caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguġh mac, caandíh  
 yáacni chóobut ã túi jumbipna caá. <sup>39</sup> Obohjeéhtih,  
 ded máa iguġh macdih ã babhbat túttimah, pah  
 jwuhcanni macdih babhbíhcan, ‘Máa mac chah  
 túini beé’, ã niíjbípna caá. Pánihat pah cãacwã wã  
 jáap bohéátjġh náahcan, ‘Jwġ nɯowã ï bohéátjġboó  
 chah ã túyɯp be’, ï niíjbípna caá, Jesús queétdih át  
 niíjġp wat jġ.

*Chooát yeó jáapdih ded pah ã chãjat pínahdih Jesús ã bohéát*

*(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)*

<sup>1</sup> Biíc chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénitdih bohé bejna, trigo wáapdih át nũmah chóop yap bejep wut jĩ. Pánih bejna, ã bohénit trigodih úucnit, ãih chóodih jẽqué yohnit, ãt jeémp bejep wut jĩ.\* <sup>2</sup> Páant ã chãjachah ennit, biquína ãjeéh bejnit fariseowã ãijnit, Jesúsdih nin pah ãt niúj jũihñap wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yuhna, ma bohénit ã teo? Pánih teona, Dios ã wutatdih yap yohna caá ã chãjap, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>3-4</sup> Páant ã niijíchah joinít, “Wã bohénit ã yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queétdih nin pah ãt niúj jepahap wut jĩ:

—Davidji ã bohénit biícđih nũgúp wũna, Dioih mũnã waadnit, sacerdotewã Diosdih ã wũhniji pandih át jeémép wut jĩ. Pánih jeémpna, ã bohénitdihbũt át wũhap wut jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ã jeémát pínah át jumap wut jĩ. Dios wũtna, bitadih caán pandih át jeémát túutcap wut jĩ. ¿Davidwã páant ã chãjatjidih Dios naáwátđih ã daácni núodih ãi bohécannit jĩ? Caán pandih ã jeéméchah yuhna, Diosboó ‘Ñi túi chãjcan beé’, át niijcáp tajĩ.\* Pánihat pah, bũũ nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbũt Diosdih ã yap yohcan caá.\* <sup>5</sup> Weém, nihat cãacwã úud jeñé, chooát yeó jáapdih ded pah ã chãjat pínahdih wã jéih wũtna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

\* 6:1 Dt 23.25 \* 6:3-4 1S 21.1-6 \* 6:3-4 Lv 24.9



*Téihya ágahnidih Jesús ã booaat  
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)*

<sup>6</sup> Biíh chooát yeó jáapdih Jesús judíowã ì míic wáacat m̄uná waadnít, ã bohénachah, caandíh joinít cãacwã cãtíh téihya ágahni át jum̄ap w̄ut jĩ. ãih jéihyepmant bóo m̄aj nah át ágahap w̄ut jĩ. <sup>7</sup> Moisés ã w̄utatjidih bohénit, fariseow̄ab̄ut Jesúsdi h̄it en ñ̄un̄ap w̄ut jĩ. Chooát yeó jáapdih yuhna, Jesús téihya ágahnidih ã booaanachah, caandíh naóh yacat t̄úut niijná, eníhna ìt chãjap w̄ut jĩ. <sup>8</sup> Obohjeéhtih, Jesús páant ì jenah joyátdih jéihnit, téihya ágahnidih nin pah át niijíp w̄ut jĩ:

—Ñah ñ̄uhnit, nit cãtíh ma jaí ñ̄uhúá, át niijíp w̄ut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ñah ñ̄uhnit, queét cãtíh át juibí ñ̄uh̄ap w̄ut jĩ. <sup>9</sup> Pánihna, caandíh naóh yaquíhnitdih nin pah át niij w̄úbh joyó̄p w̄ut jĩ:

—Yeéb ñi jenah joyóchah, ¿jwĩ chooát yeó jáapdih Dios jwiítdih ded pah tigaá ã w̄ut? ¿Túí chãjatdih niít ã w̄ut̄ap? ¿Yeejép chãjatdih niít ã w̄ut̄ap? ¿W̄unnidih ã booaat t̄úut niít? ¿Cãacdi h̄it ã mao yohat t̄úut niít? Jesús queétdih át niijíp w̄ut jĩ.

<sup>10</sup> Páant niijnít, ì jepahatdih pãina, Jesús queét nihatdih át en behep w̄ut jĩ. Ì jepahcah ennit, téihya ágahniboodíh nin pah át niijíp w̄ut jĩ:

—Míih téihyadi h̄it ma yoo d̄uw̄úá, át niijíp w̄ut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih téihyadi h̄it át yoo d̄uw̄ap w̄ut jĩ. Páant ã yoo d̄uw̄úchahjeh, ãih téihya át týah bejep w̄ut jĩ.

<sup>11</sup> Obohjeéhtih, queét Jesúsdi h̄it naóh yaquíhnitboó caandíh ã booaatdih ennit, búdí ìt íjip w̄ut jĩ. Pánih

íijnit, nin pah ït míic niíj úúbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh chãjat náah?” ït míic niijíp wut jĩ.

*Jesús doce ã naáwát túútnit pínahdih ã ñíwat  
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)*

<sup>12</sup> Pánihat túttimah, biíh yeó jáap Jesús jeéboó Diosdih úúbdíh át bejep wut jĩ. Nihat chei át úúbh daa jũúwáp wut jĩ. <sup>13</sup> Daanachah, ã naáwát dih joí péenitdih bid bojnit, doce ã bohé bejnit pínahdih át ñíwip wut jĩ, áih doonádih naóhnit ï jumat pínah niijná. <sup>14</sup> Nit wut jĩ ã ñíonit: Simóndih ñíonit, Pedro ã wút át búudhdap wut jĩ. Simón úud Andrésdihbut át ñíwip wut jĩ. Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, <sup>15</sup> Mateo, Tomásdihbut át ñíwip wut jĩ. Biíh Santiago Alfeo wũúhdih ñío, biíh Simón Celote poómpdih bóodih ñío, <sup>16</sup> Judas biíh Santiago wũúhdih ñío, Judas Iscariote Jesús dih eníhcannitdih daó wáini pínahdihbut át ñíwip wut jĩ.

*Dawá cãacwãdih Jesús ã bohéát  
(Mt 4.23-25)*

<sup>17</sup> Pánih ñío péa jwúub dei jũóhnit, jeé ñaj yacap-boó át chão ñúhup wut jĩ. Páant ã chão ñúhupboó ã naáwát dih dawá joí péenit jam, dawá bitabut ït jamap wut jĩ. Queét jamnit Judea baácdih moón, Jerusalén tútchidih moón, búdí muj jwëejdih jamni Tiro tútchi, Sidón tútchidih moonbút ït juibínap wut jĩ, <sup>18</sup> Jesús ã bohénachah joyát túut niijná, ï wnanatnadihbut ã booaat pínah niijná. Nemép jamnitbut ït juibínap wut jĩ, nemépwãdih ã bacat túutat pínah niijná. <sup>19</sup> Booaat túut niijná, queét nihat Jesús dih ït juibí tewíhip wut jĩ. Caandíh ï juibí teonitdih ã wēpat ã chũúúchah, nihat ït boonap wut

jĩ. Pánihna, wunnitjibut, nemép jumnitjibut ít túi jumap wat jĩ, bũca.

*Dioĩh cãacwã ded pah ĩ jummat pínahdih ã bohéat  
(Mt 5.1-12)*

<sup>20</sup> Jesús ã bohénitdih ennit, nin pah queétdih át niij bohénap wat jĩ:

“Yeéb moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacipna caá, Dios ã maáh jumapboó ñi túi jummat pínah niijná.

<sup>21</sup> “Yeéb bũ nũgúp wunnit panihnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, yeebdíh ã teo wáacipna caá, wud jumnit pah ñi túi jummat pínah niijná.

“Bũ yeéb jũinítidih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacipna caá, ñi túi weñat pínah niijná.

<sup>22</sup> “Weém nihat cãacwã úud jeñédih ñi jepahat jíib bita yeebdíh eníhcan, yeejép naóhñit, ĩih poómpmant ĩ bacanachah, Diosboó yeebdíh wēi ennit, ã teo wáacipna caá.\* <sup>23</sup> Páant ñi yapachah yũhna, caandíh ñi cádahcatji jíib Dios pebhboó ñi jũibínachah, táinidih ã wũhat pínahdih jenah joinít, ñaáp ñahñit, búdí ñi weñeé. Pánih chãjnit ĩ nuowãbut Dios naáwátidih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép ít chãjap wat jĩ. Páant queétdih ã yapat pahjeh mũntih yeebdíhbut yeejép ã yapachah yũhna, ñi weñeé.\*

<sup>24</sup> “Obohjeéhtih, yeéb dawá bíi dée bíbohñit, Dios ã teo wáacatdih bidcannit, bũ nin baácboó jumna

\* 6:22 1P 4.14 \* 6:23 2Cr 36.16; Hch 7.52

pohba ñi wēina yuh caá. Túttimah, Dios ã peéh chājachah, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

25 “Bitá yeebbút buu dedé ñi náahatdih bíbohnit, wud jumnit panihnit ñi jurna caá. Obohjeéhtih, túttimah, Dios ã peéh chājachah, tub nuugúp wunnit panihnit, búdí moh yéejnit ñi jumbipna caá.

“Bitá yeebbút ñi weñat pínahdihjeh chājnit, buu búdí wēi jwuhnitji, Dios ã peéh chājachah, búdí ñi jāibipna caá.

26 “Diosdih jepahcannitboó yeebdíh ĩ túi wēi naáwáchah, ĩñi túi chāja chaáh! Pánihat dée pah jon jātih ĩ nuowābut ‘Dios naáwát dih naóh yapanit caá’, niijná yuhna, yee naóhnitboodíh ĩpĩ túi wēi naáwáp wat jĩ. Pánihna, ñi túut nuumcáh, Dios yeebdíhbat ã peéh chājipna caá”, Jesús queédih át niijíp wat jĩ.

*“Yeebdíh eníhcannitdih ñi túi oyoó”, Jesús ã niij bohéat*

*(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 “Obohjeéhtih, yeéb weemdíh joinít dih nin pah wā naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chāja. 28 ‘Meemdíh yeejép ã yapa naáh’, yeebdíh niijnít dih, ‘Dios meemdíh ã túi chāja naáh’, ñi niij jwúbanaá. Yeebdíh yeejép chājnit dih, Diosdih ñi wúbú, queédih ã teo wáacat pínah niijná. 29 Yeebdíh íjnit, biíc buwá púo tíbdih maonidih, biih buwámantbut ñi jútú, mawíhna, ã jwúb mawat pínah niijná. Níih cúbah jweyát chódih dúuc wáinidih, ã náahachah, níih japih bóo chódihbut ñi wúhuú. 30 Ded moh yéejni ã náahatdih ã wúbúchah, ñi wúhuú. Ded níih bíi déedih dúuc wáinidih, ñi jwúubaat túutca bojoó. 31 Bitá yeebdíh ĩ túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebbút bitadih

ñi túi chãjaá. Queét yeebdíh ï túi chãjchah yuhna, yeebboó queétdih ñi túi chãjaá.\*

<sup>32</sup> “Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdíh jéihcannitboó queétdih oinitdihjeh ïpï oi jwúubana caá. Pánihna, queét ï oyat chah yeebboodíh bitadih oyat caá náahap. <sup>33</sup> Yeebdíh túi chãjnitdihjeh ñi túi chãj jwúubanachah, dedé pínah nihcan caá. Diosdíh jéihcannit biíc yoobó ï chãjna caá. <sup>34</sup> ‘Wã wayát pah bóo ã jwúubabipna caá’, niij jenah joinít, náodih ñi wayáchah, dedé pínah nihcan caá. Yeejépwã yuhna, bitadih páant ïpï wainá caá. <sup>35</sup> Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih ñi oyoó. Ï túi chãj jwúubaaat pínahdih bidcanjeh, túinidih ñi chãjaá. Náodih náahnit ï úbúchah, ï jwúubaaat pínahdih bidcanjeh, ñi wayaá. Pánih chãjna, Dios weh ñi jumuchah, ‘Ma túi chãjna beé’, niijnít, caánboó yeebdíh túini ã wãhbirna caá. Caandíh ‘Túina caá’, niijcánnitdih, yeejép chãjnitdihbut Diosboó ã túi chãjna caá. Páant ã chãjat pah biíc yoobó ñi chãjat pínahdih yeebdíh ã wutna caá. <sup>36</sup> Dios jwï íip yeebdíh jĩgah ennit, ã teo wáacat pahjeh mantih, yeebbút bitadih jĩgah ennit, ñi teo wáacá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*“Yeejépwã caá”, bitadih niij jũihcat  
(Mt 7.1-5)*

<sup>37</sup> “ ‘Meém yeejép caá’, bitadih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niít. Bitá ï yéej chãjachah, ‘Meemdíh peéh chãjat caá náahap’, ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijíchah nihna, Diosbut yeebdíh biíc yoobó ãta niij tãgaá. Bitá ï yéejatdih ñi náhnica bojoó. Páant

\* **6:31** Mt 7.12

ñi náhnica, Diosbut ñi yéejatdih ã náhnican niít.  
 38 Bitadilh ñi túi wũhúú. Ñi túi wũhuchah, Diosbut yeebdíh ã túi wũhbipna caá. Búdí béguepdih becchidih jui cáj waó bíi chãjat dée ã wũhbipna caá. Ded pah yeéb bitadilh ñi wũhat pah bóojeh mantih, Diosbut yeebdíh ã wũhbipna caá.

39 “Jéih encanni biíh jéih encannidih ã duó wáyachah, íit jumupboó bejna, queét chénat pah biícidih í buug yácbipna caá\* 40 Jáap bohéni caandíh bohéni chah ã jéihcan caá. Obohjeéhtih, nihat ã jéihyat pínahdih ã bohé péanit, caandíh bohénidih biíc yoobó ã jéihbipna caá. Pánihna, yeéb bitadilh duó wáíhna, wã naáwátidih jwíih túi bohéat caá náahap, jéih encannit dée ñi jumcat pínah niijná. Pánihna, wã naáwátidih túi jéihnít, wã bohéat pah mantih bitadilhbut ñi túi jéih bohébipna caá.\*

41 “Nin pah yeéb ñipí chãjna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jumuchah, caanbítidih ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéejatbitdih ñipí enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yuhna, caandíh ñi jéih encan caá. Caandíh ñi jéih encat pah, búdí yeejép chãjna yuhna, ñi míic jéih encan caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chãj? 42 Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becátidih weemboó meemdíh wã póoj yohbipna caá’, ñipí niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chãjnit jumna yuhna, ‘Némé, tãbit yeejép chãjna caá ma chãjap. Caandíh ma cádaháá’, ñipí niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chãjnit jumna yuhna, búdí ñi

\* 6:39 Mt 15.14 \* 6:40 Mt 10.24-25; Jn 13.16; 15.20

yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí ĩ yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? Yeeb yeejépwāá, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi táut nuumát túttimah, ñi dée ā yéejatdih ñi jéih cádahat tútbpina caá”, Jesús āt niijíp wut jī.

*Máa quehe ded pah ā jumat*  
(Mt 7.17-20; 12.33-36)

<sup>43</sup> “Ded túini nah yeejép dahna ā quehcah, yeejép nahbut túini dahna āpī quehcan caá <sup>44</sup> Pánihna, ded pah máa nahna ā jummatdih jéihíhna, āih quehe dahnadilh enat caá náahap. Nemép óot nahdih higo wut jumni dahnadilh ñipī bidcan caá. Ei náhdih iguáh ñipī bidcan caá.\* <sup>45</sup> Pánihat dée pah túini cáac ā túi jenah joyát jīb, túinijeh ā naóhbpina caá. Obohjeéhtih, yeejép cáac yeejép ā jenah joyát jīb, yeejépjeh ā wéhebpina caá. Pánihna, cáac ded pah ā jenah joyát biíc yoobó ā naóhbpina caá”, Jesús āt niijíp wut jī.\*

*Chéne mūú teonit naáwát*  
(Mt 7.24-27)

<sup>46</sup> “¿Dépanihna, ‘Maá’, weemdih niijná yahna, wā wutatdih ñi jepahcan? <sup>47</sup> Ded wā bohéatdih joinít, jepahna, nin pah ā jumna caá: <sup>48</sup> Mūú chāj pooni panihni ā jumna caá. Túi jenah joiní jwumáp baácilh numah baád waadánit, āih jagápdih ā túi dodhdop be. Pánih chāj péaat túttimah, māj daabáchah yahna, āih mūú túi chājni jumna, ā mónócap be. <sup>49</sup> Obohjeéhtih, ded wā bohéatdih joiná yahna, jepahcanni túi jenah joicánni mūú

\* 6:44 Mt 12.33      \* 6:45 Mt 12.34

chājni panihni caá ã jumap. Caánboó óon jihbit-jeh baád waadánit, ãih jagápdih ã dodhdop be. Pánihna, caán mædíh ã péaat túttimah, maj ã jwíih daabáchah, ãih muú túi chājni nihcah, chéwat boloh bejnit, ãac bejna, ã boto peetáh bejep be”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

## 7

*Soldadowã ã maáhdih teo wãhndih Jesús át booaat*

*(Mt 8.5-13)*

<sup>1</sup> Páant cãacwãdih bohé péanit, Jesús Capernaum tútchiboó át bejep wut jĩ. <sup>2</sup> Romano cien soldadowã ã maáh Capernaum tútchidih át jumap wut jĩ. Caandíh teo wãhni ã oini búdí wænna át chãjap wut jĩ. <sup>3</sup> Pánihna, Jesús ã juibíat doonádih joinít, judíowã ã maátadih Jesús pebhna át wahap wut jĩ, caandíh teo wãhndih booadih ã bejat pínah niijná. <sup>4-5</sup> Páant ã wahachah, judíowã ã maáta Jesús pebhna juibínit, búdí uúbhna, nin pah ít niij naáwáp wut jĩ:

—Jwiít dih wahni túini caá. Jwiít judíowãdih túi oinit, jwí míc wáacat mædíh chãjat pínah dinero ã wãhap jĩ. Páant ã túi chãjat jíb, caandíh ma teo wáac júúwú, ít niijíp wut jĩ.

<sup>6-7</sup> Páant ã niijíchah joinít, Jesús ãjeéh át bejep wut jĩ. Pánih bejnit, cien soldadowã ã maáh pebhna ã toáh juibínachah, caán bita ã chéenwãdih wahnit, nin pah át niij naáwát túutap wut jĩ: “Maá, weem cháh wẽpni ma jumuchah jéihna, ma pebhna juibícan, ‘Wíih mædíh ma waád júúwú’, niijní dée nihcan caá. Meemdíh wã tac buugáihcan caá. Pánihna, yuúpmahjeh jumna, ma wẽpatjĩh



weemdih teo wāhndih ma booanaá. <sup>8</sup> Wā chah jumnit bita maáta weemdih i wutna caá. Weembút soldadowādih wutni caá. Biícdih ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, āpī bejna caá. Biíhdih ‘Ma jūúwá’, wā niijíchah, āpī jūúhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, weemdih teo wāhndih wā niijíchah, āpī chājna caá. Pánihna, ma wutat wēpatdihbut wā túi jéihna caá. Ma wutachahjeh, weemdih teo wāhni ā boobipna caá”, cien soldadowā i maáh ā chéenwā Jesúsdiht it niij naóh yapanap wut jī.

<sup>9</sup> Páant i niijíchah joinít, caán soldadowā i maáh “Jesús caandih ā boobipna caá”, ā niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús búdí át weñep wut jī. Pánih wēinit, ájeéh péenitdih tac púud ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jī:

—Caán soldadowā i maáh judío nihcan yuhna, weemdih ā túi jenah joyát yeéb judíowāboodih ā yapna caá, át niijíp wut jī.

<sup>10</sup> Pánihna, soldadowā i maáh ā wahnitji áih mædih i jwáub juibínachah, caandih teo wāhni booni átát jumap wut jī.

### *Éemp wannah mi wāúhjidiht Jesús ā booaat*

<sup>11</sup> Túttimah, Naín wūt jumni tútchina Jesús wā it bejep wut jī. Dawá cáacwābut ijeéh it péenap wut jī. <sup>12</sup> Pánih bejnit, Naín tútchi jēc pebh i toáh juibínachah, caán tútchidiht moón wanni bácahjidih yohat túut niijná, caandih i ub bac jūúwáchah, Jesús wā queétdih it jwāáap wut jī. Beh wili éemp wannah mit jumap wut jī. Mi wūúh biíc jumni át wunap wut jī. Dawá cáacwābut mijeéh it ñun béc jūúwáp wut jī. <sup>13</sup> Páant i jūúwáchah ennit, Jesús caántdih jǵgah ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—**Ma jāicá bojoó**, āt niijíp wut jī.

<sup>14</sup> Páant niijnít, wanni āih bācāhji lajni naadīh ā tewečah, caandīh beonit it chāo ñúhəp wut jī. Pānih teonit, “**¡Némé, ma boo pəd jǎúwá!**” wānnidih āt niijíp wut jī.

<sup>15</sup> Páant ā niijíchahjeh, wānniji jwúub boo pəd chúudnit, āt wéhenap wut jī. Páant ā boonachah, Jesús beh wilidih nin pah āt niijíp wut jī:

—**Dáa, ma wǎúh ā jwúub boona caá, páant mǎntih**, āt niijíp wut jī.

<sup>16</sup> Páant ā boonachah enna, nihat cǎacwā wúhi bejnit, Diosdih búdí it weñep wut jī.

—Dios naáwátdih wēp naóh yapani āt jui tágaá. Dios jwiit āih cǎacwādh teo wáacadih āt jui tágaá, it míc niijíp wut jī.

<sup>17</sup> Páant ā chājatji doonádih nihat Judea baác, pehbhit jumni baácnadibut it naóh peetép wut jī.

*Juan Daabáni ā wúbh joyát túutap  
(Mt 11.2-19)*

<sup>18</sup> Jesús páant ā chājatji dooná Juan Daabánidibut āt juibínap wut jī. Caán nemat mǎúboó ā jumuchah, ā bohénit caandīh it juibí naáwáp wut jī. <sup>19</sup> Páant ĩ naáwáchah joinít, chénewā ā bohénitdih Jesús pebhna āt wahap wut jī. “¿Meém Dios ā wāhni, jwiit judíowā jwí páini niit? ¿Biídhidih bidat niit náahap?” queétdih āt niij wúbh joyát túutap wut jī.

<sup>20</sup> Páant ā niijíchah joinít, Jesús pebhna it bejep wut jī. Caanná juibínit, Jesúsdih nin pah it niijíp wut jī:

—Juan Daabáni jwiitdih wāhni, nin pah ā niij wúbh joyát túutap be: ‘¿Meém Dios ā wāhni, jwiit

judíowã jwĩ pãini niít? ¿Biíhdih bidat niít náahap? jwiít dih ã niiját túutap be, Jesús dih ít niijíp wut jĩ.

<sup>21</sup> Ì juibínachahjeh, Jesús dawá cãacwãdih booana át chãjap wut jĩ. Nemép jumnitdihbut booa, dawá jéih encannitdihbut át booanap wut jĩ. <sup>22</sup> Juan ã wahnit ì niijíchah joinít, nin pah Jesús queétdih át niij jepahap wut jĩ:

—Ded pah ñi enatji, ñi joyátjidihbut Juandih naáwádih ñi bejeé. ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcanitjidihbut ã booana beé. Bácah moópnitji, wunah bejnitjidih yuh buca ã booanap be. \*Moh yéejnitdih ã túi ubat pínah doonádihbut naóhna ã chãjap be. \* <sup>23</sup> “¿Ded weemdíh túi jenah joí cádahcanidih Dios ã wëi enna caá!” Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

<sup>24</sup> Juan ã wahnitji ì jwúub bejat túttimah, Juan ded pah ã jummatdih cãacwãdih nin pah Jesús át niij naáwáp wut jĩ: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipĩ chãj, múú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó ì naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh yoobópdih ãpĩ naáwáp wut jĩ. <sup>25</sup> Pánih jumnidih bidcan, ¿táini yégueh d̄uonídih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, táini yégueh d̄uonít, dawá bií dée bíbohnit, maátaíh m̄úúboó ìpĩ jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé. <sup>26</sup> Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwát dih naóh yapanidih enedih bejnit beé ñi chãj? Páant tigaá Juan ã jumap. Bitá naóh yapanit chah ã

\* 7:22 Is 35.5-6 \* 7:22 Is 61.1

ɟumna caá. <sup>27</sup> Juan ã jwíh naóh waáwát pínahdih jon jãtíh nin pah ít níj naóh daacáp tají:

‘Ã wãúhdih Dios nin pah ã níjíp be: “Ma jãtíh wã naáwát dih naóh waóhni pínahdih wã wah-bipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, ï jepahat pínah níj ná”, Dios ã níjíp be’, ãt níj daacáp tají. (Mal 3.1)

<sup>28</sup> “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã ɟumna caá. Obohjeéhtih, bũ láa páant ã ɟumuchah yuhna, Dios ã maáh ɟumapna ded oboh ɟumnijiboó Juan chah ã ɟumbipna caá”, Jesús queétdih ãt níjíp wut jí.

<sup>29</sup> Juandih ï nemat pínah jãtíh, ã bohéatdih joinít, nihat cáacwã, Romano maáta ï úbát túutni náodih úbh wãhntíbut, Juandih ítát daabáat túutap wut jí. Páant Diosdih jepahnit ï ɟumuchah, Jesúsboó ã níjíchah joinít, “Dios ã wutat yoobópdih caá”, ít níjíp wut jí. <sup>30</sup> Obohjeéhtih, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut, Juandih daabáat túutcan, Dios queétdih ã náah yacat pínahdih ít náahcap wut jí.\*

<sup>31</sup> Páant ï ɟumatdih jéihnit, Jesús nin pah ãt jwúub níj naáwáp wut jí: “Bũ láa moón weemdíh jepahcannit, nin pah ñi ɟumna caá: <sup>32</sup> Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi ɟumap. Tíoh chúndnit, nin pah ïpí míic níj jũhna caá: ‘Jwí pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ñi búudíhcan beé. Wãnnitdih jwí jũí tíhwichah yuhna, ñi jũí wáaquíhcan beé’, ï míic níj jũhna caá. <sup>33</sup> Páant ï chãjat pah, yeebbút bíic yoobó ñipí chãjna caá. Juan Daabáni cáacwãjeéh jeémpan, poonidihbut ãpí babhcap jí. Páant ã

\* **7:30** Mt 21.32; Lc 3.12

chājcah enna, ‘Nemép jamni caá’, niŷ jūihnit, ā bohéatdih ñi jepahcap jī. <sup>34</sup> Obohjeéhtih, weém, nihat cāacwā úud jeñé cāacwājeéh jeémpnit, wāpī babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, máihni caá ā jamap. Romanowā ī wábat túatni núodih wábh wāhñit, yeejép chājnit biíc dih āpī pej jamna caá’, niŷ jūihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant niŷ jūihna, wébít pah caá ñi jamap. <sup>35</sup> Obohjeéhtih, ded pah Dios ā wutat pah wā túi chājachah enna, ā jenah joyát yoobóp dih ā jamatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih āt niŷjíp wut jī.

*Yad wili chej jamniŷh Jesúsdih mi puhwat*

<sup>36</sup> Biíh yeó jáap biíc fariseo, Simón wut jamni, Jesúsdih āt namah jeémép wut jī. Āih munná juibínit, Jesús ājeéh āt jeémép wut jī. <sup>37</sup> Simónih mūdih Jesús ā jamat doonádih joinít, queét ī jeéméchah, caán tútchidih bóli, deoh nah jamnih, túi chej jamni yíi quiít dih mit wá waád juibínap wut jī. Caán quiít alabastro ī niŷjní jeejīh ī chājni quiít āt jamap wut jī. <sup>38</sup> Pánih wá waád juibínit, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandih mi oyat júatna, āih jítchanadih miíh quíib macjīh jái chócnit, miíh waó yoócjīh mit jōp wiwip wut jī. Pánih chāj péa, āih jítchanadih nomnit, mi wá jūóhni túi chej jamni yíidih puhñit, mit ñáñap wut jī.\* <sup>39</sup> Páant mi chājachah ennit, Jesúsdih namah jeémpni Simónboó nin pah caanjéh āt niŷ jenah joyóp wut jī: “Nin newé Dios naáwátdih naóh yapani jamna, caandih teonih yeejép mi jamatdih

\* **7:38** Mt 26.7; Mr 14.3; Jn 12.3

ãta jéih tagaá. Jéihnit, caántdih ãta tewat túutcan tagaá. Obohjeéhtih, páant ã chãjcan, naóh yapani yoobát nihcan nacaá”, ãt niíj jenah joyóp wut yah jĩ. <sup>40</sup> Páant ã niíj jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ:

—Simón, meemdíh bainí wã naáwát túut caá, ded pah mi chãjatdih ma jéihyat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

—Ma naáwá, Bohení, Simón caandíh ãt niijíp wut jĩ.

<sup>41</sup> —Biíc newédih chéne neoná dinerodih i wayáp be. Biícboó chéne jópchi ã tewat jíibdih pohba waí, biíhboó chéne widh ã tewat jíibbitdih ã wayáp be. <sup>42</sup> Queét chénat pah i wayátjidih i jéih jíib chãjcah ennit, queétdih wãhniiboó ‘Jumú naáh. Ñi jíib chãjcah, ã túina caá’, queét chénat pahdih ã niijíp be. Páant ã chãjachah, ¿ded tigaá caandíh chah ã oibi? Jesús Simóndih ãt niijíp wut jĩ.

<sup>43</sup> —Búdí núo wainíboó caandíh chah ã oibipna caá, Simón ãt niíj jepahap wut jĩ.

—Yoobópdih ma jepahna caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

<sup>44</sup> Páant niijnít, yad wilidih júut jáhanit, Simóndih nin pah ãt jwúub niíj naáwáp wut jĩ:

—Ma jenah joyoó. Ma chéen yoobát wã jumúchah nihna, míih muuná wã waád jayúchah, wíih jíthcanadih wã chocat pínah niijná, mah weemdíh mata wãh tagaá. Obohjeéhtih, nintboó wíih jíthcanadih míih quíib macjĩh jũi chócniit, míih waó yoócjĩh mi jõp wiwip be. <sup>45</sup> Wã jayúchah, meém weemdíh páo tíibdih nomcanjeh, ma táí uúbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó weemdíh mi

oyat júutna, wíih jítchanadih mi nom cádahcan caá.  
<sup>46</sup> Wã juyúchah, wíih wao dáhdih yíijĩh puoh jáha  
 ñáicanjeh, ma túi úbhcap be. Obohjeéhtih, nintboó  
 wíih jítchanadih túi chej jamni yíijĩh puohnit, mi  
 ñáñap be. <sup>47</sup> Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá.  
 Búdí mi yéej chājatjidih Dios át yoh wāh tagaá.  
 Páant ā chājatdih jéihnit, weemdíh búdí mi oina  
 caá. Obohjeéhtih, ‘Bainíjeh wã yéej chājap jĩ’, níj  
 jenah joinít, ā yéejat yohat úbhñiboó bainíjeh  
 Diosdih ā oina caá. Pánihatdih ma túi jenah joyoó,  
 Jesús Simóndih át niijíp wut jĩ.

<sup>48</sup> Caandíh páant níj péanit, caántdih jwuh nin  
 pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—Meém yéejat yohnih caá. <sup>49-50</sup> Weemdíh ma túi  
 jenah joyát jíb, ma yéejat peéh iiguípna ma bejatji  
 déedih, meemdíh Dios át túi úb tagaá. Pánihna, túi  
 wēinit, ma bejeé, át niijíp wut jĩ.

Páant ā niijíchah joinít, ājeéh jeémpnit nin pah  
 queétjeh ít míc níj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé newéna tigaá nin? ¡Yéejat yohat  
 wēpatbut ā bíbohna caá! ít míc niijíp wut jĩ.

## 8

### *Jesús wādh biquína yaádh ĩ teo wáacat*

<sup>1</sup> Túttimah, Jesús tútchina yoobó cáacwādh át  
 táoh bohé jibip wut jĩ. Dios ā maáh jamat doonádih  
 át naáwáp wut jĩ. Doce ā bohénitbut ājeéh ít jib be-  
 jep wut jĩ. <sup>2</sup> Biquína yaádhbut ĩjeéh ít pej jam bejep  
 wut jĩ. Jesús ā boonit yaádh, nemép jamnitdih  
 ā boonitbut ít jamap wut jĩ. María, Mágdala  
 tútchidih bólidih siete nemépwādh Jesús ā bacat  
 tútñihji jam, <sup>3</sup> Juana, Maáh Herodesdih teo wāhni

Chuza áabut jam, Susana wüt jumnihbut mit jumap wüt jĩ. Dawá bita yaádhbut ĩjeéh ĩt pej jam bejep wüt jĩ. Queét yaádh ĩih dinerojĩh Jesúswādh ĩt teo wáacap wüt jĩ.\*

*Waáh momni naáwát  
(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)*

<sup>4</sup> Biíc yeó jáap dawá cāacwā ĩ jumni tátchinamant bejnit, caandih enat túut niijná, Jesús pebhna ĩt juibínap wüt jĩ. Dawá páant ĩ wáac juibínachah ennit, ā jenah joiní naáwátjĩh queétdih bohéna, Jesús nin pah āt niij naáwáp wüt jĩ: <sup>5</sup> “Biíc newé waáh momodih ā bejep be. Páant ā waáh bojochah, biquí tíbna namádih ā buug ñájap be. Namádih buug ñájni tíbnadh cāacwā ĩ néeh chuñap be. Biíh tíbnadh jwébehwā jūóhñit, ĩ jeemp beedánap be. <sup>6</sup> Biíh tíbna, jeejĩh yewéni baác jumapboó ā buug ñájap be. Buug ñájnit, chíh jūóhna yuhna, mac ā jōpah bejechah, ā wunah bejep be. <sup>7</sup> Biíh tíbna nemép óot cātĩh ā buug ñájap be. Pánih buug ñájni ā chíhichah yuhna, caán nemép óotboó caandih ā chíh yap bejechah, momniboó mánahñit, ā wunah bejep be. <sup>8</sup> Obohjeéhtih, biíh tíbna túini baácboó ā buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíhñit, ā túi quehep be. Pánih quehñit, wawána jumat pah cien tíbna ā quehep be”, Jesús queétdih āt niijíp wüt jĩ.

Caán naáwátjĩh bohé péanit, “**¡Ded molít jamna, ā túi joyó naáh!**” āt niij ej ñaacáp wüt jĩ.

*¿Dépanih tigaá ā jenah joyátjĩh āt naóhji?  
(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)*

\* **8:3** Mt 27.55-56; Mr 15.40-41; Lc 23.49



<sup>9</sup> Páant naáwátjĩh ã bohénachah joiná yuhna, beh joicán, ã bohénit ã bohéatjidih ĩt uúbh joyóp wut jĩ.

—¿Ded pah niúj naóh bohé tibeé jwiitdih ma chãj? ĩt niúj uúbh joyóp wut jĩ.

<sup>10</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah át niúj jepahap wut jĩ:

—Ded pah Dios maáh ã jummatdih bitadih naóh jwuhca naáhdih buu yeebdíhjah wã naóhna caá. Obohjeéhtih, bitadih naáwátjĩhjah wãpĩ bohéna caá, weemdíh enna yuhna, ĩ beh encat pínah, wã naáwáchah joiná yuhna, ĩ beh joicát pínah niijná. Weemdíh ĩ jepahíhcat jíib páant ĩ jumna caá,\* queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

*Waáh momni naáwátjĩh Jesús ã beh joyát  
(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)*

<sup>11</sup> Túttimah, waáh momni naáwátjidih ĩ beh joyát pínah niijná, nin pah Jesús queétdih át jwúub niijíp wut jĩ: “Nin pah niúj naóhna wã chãjap be: Waáh momni tíbna Dios naáwát panihni caá.

<sup>12</sup> Biquína joinít namáboó buug ñájni panihni caá. Dios naáwátjĩh ĩ joyóchahjah, nemépwã ĩ maáh ĩ joyátjidih ã jenah joyát túutcan caá, jepahcanjah iiguípna ĩ bejat pínah niijná. <sup>13</sup> Bitá joinít jeejĩh yewénibit baácboó buug ñájni panihni caá. Dios naáwátjĩh joiná, ĩ túi wēi jwuhna yuh caá. Obohjeéhtih, ĩh caolihboó ñeh jáap choo bejni panihni ã jumachah, bitaboó queétdih deohnit, ĩ yéej chãjat túutachah, Diosdih jepah cádahnit, ĩ jwúub yéej chãjna caá. <sup>14</sup> Bitá joinítboó nemép óotna cãtĩh buug ñájni panihni ĩ jumna caá. Dios naáwátjĩh joinít, ĩ jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, yeó jáap jummat

---

\* **8:10** Is 6.9-10

pah ï chājat pínahdih queét tūbit ï náhni dahwana caá. Búdí dinero bíbohatdihjeh ï wēina caá. ï weñat pínah chājatdihjeh ï jenah joiná caá. Pánih jenah joinít, chéonit panihnit jumna, Dios naáwát dih jenah joicánjeh, queétdih behat dée wihcan caá. <sup>15</sup> Obohjeéhtih, bita joinítboó túini baác dih buug ñájni panihni caá. Dios naáwát dih túi joinít, jwúub náhnina, caandíh ï cádahcan caá. Pánih jumna, Dios ã náahat pah ïpĩ túi chājna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Jiiát dah naáwát*  
(Mr 4.21-25)

<sup>16</sup> “Wā bohéat jiiát panihni caá. Ded ãih jiiát dahdih jí péanit, púubát dahjĩh ãpĩ páah jwejcan caá. Caan dáhdih chúudat páha numpboobút ãpĩ jii jwéjcan caá. Obohjeéhtih, japboó ãpĩ jíi cáag jwejna caá, ã yeh iiguíchah, nihat waadnit ï túi enat pínah niijná.\* <sup>17</sup> Caán ã yeh iiguíchah, dedé ï bihniji ã jígohbipna caá. Dedé ï bih chājatjidihbut nihat cāacwã ï enbipna caá. Wã naáwát dih ï bohénachah, cāacwã ded pah ïih caolih ã jumatdih ã jéihyana caá.\*

<sup>18</sup> “¡Ñi túi chāja chaáh! Ded pah wã naáwát dih joinít, ñi túi jepahaá. Ded wã naáwát dih túi joiní ã jwúub náhninachah, Dios caandíh चाह ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, ded joiná yuhna, ã jwúub náhnicah, ã jwíih joyátjidih Dios ã dúuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.\*

\* **8:16** Mt 5.15; Lc 11.33

\* **8:17** Mt 10.26; Lc 12.2

\* **8:18** Mt 25.29; Lc 19.26

*Jesús ín, ã úudwābwt caandíh ã bidat  
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)*

19 Caán láa Jesús ín ã úudwābwt ã pebhna ãtih juibínap wwt yuh jĩ. Obohjeéhtih, dawá cãacwã ã jumuchah, Jesúsdiht ãt jéih jwãáhcap wwt jĩ.

20 Pánihna, bita caanjĩh jumni Jesúsdiht nin pah ãt niijíp wwt jĩ:

—Ma ín ma úudwābwt meemdíh bidnit, jóocmant ã pái ñuhna caá, ãt niijíp wwt jĩ.

21 —**Ma naáwát túina caá. Obohjeéhtih, nit panihnit wã déewã yoobát ã jumna caá. Dios naáwátdíh wã bohénachah, jói jepahnit wã ín panihnit, wã úudwã panihnitbwt ã jumna caá, Jesús caandíh ãt niij jepahap wwt jĩ.**

*Búdí johlit, nolihatdíhbwt Jesús ã yayáat  
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)*

22 Biíh yeó jáap Jesús ã bohénitdíh jááj chóodih numah waadní,

—**Chóbe conanaáboó ímdih jwĩ chúuh bejjĩh, ãt niijíp wwt jĩ.**

Páant niijnít, ãt chúuh bejep wwt jĩ. 23 Páant ã chúuh bejehah, Jesúsboó ãt úwup wwt jĩ. Á úwat pónih, búde johlit ãt jũúwup wwt jĩ. Pánih búde nolihat ã jumuchah, ãt jááj chóo ãt daábíhip wwt jĩ.

24 Páant ã tobohochah, ã bohénit Jesús pebh juibí wucnit, caandíh nin pah ãt niijíp wwt jĩ:

—¡Bohéní, Bohéní, daabná caá jwĩ chãjap! ¡jwĩ buudbípna caá! caandíh ãt niijíp wwt jĩ.

Páant ã niij wucuchah, jáanit, Jesús johlitdíh, nolihatdíhbwt **“Ma yayáat”**, ãt niijíp wwt jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, johlit, nolihatbwt biícmantjeh ãt yayáh bejep wwt jĩ.

25 —¿Dépanih tibeé weemdíh ñi táí jenah joicán?  
 Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã yayánachah en wúhi bejnit, búdí ìt úumup wut jĩ. Pánih úumna, búdí jenah joinít, queétjeh nin pah ìt míic niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dedé cãacna tigaá nin? ã naáwáchahjeh, johlit, nolihatbut ã yayáh bejna caá, ìt míic niijíp wut jĩ.

*Gadara baácdih bóo nemép jumnidih Jesús ã booaat*  
 (Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Páant ã yapat túttimah, Gadara baácboó Jesús wã ìt chúuh juibínap wut jĩ. 27-29 Caanná chúuh juibínit, Jesús wã ì aab béjehah, caán tútchidih bóo nemép jumni Jesús dih át jwãáh dei júúwup wut jĩ. Caán maatápdih yégueh duocán, múudíh jéih jumcanjeh, cãac yohopboó apĩ jumup wut jĩ. Maatápdih nemépwã caandíh ìt déheanap wut jĩ. Páant ì déheanachah, cãacwã áih téihya colóhnadiah, áih jíthca colóhnadiahbut ìtah tópjĩh ìt chéwep wut jĩ. Pánih chéonit, nemat múúboó ìtih nemep wut yah jĩ. Obohjeéhtih, ì chéwatjidih púud wái daj yohnit, queét nemépwã múú wihcapboó caandíh ìt numah jwei bác bejep wut jĩ. Pánihna, Jesús wã dih jwãáh dei juibínit, nemépwã dih Jesús ã bacat túutachah joinít, Jesús dih nin pah ìt niij ñaacáp wut jĩ:

—¿Jesús, Dios chah wēpni wūh, dépanihat túut tigaá weemdíh páant ma chãj? ¿Weemdíh ma peéh chãjca bojoó! át niij ñaacáp wut jĩ.

30 Páant ã niij ñaacáchah joinít,

—¿Dedé tigaá ma wāt? Jesús caán nemépdih át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, dawá nemépwã jumna, nin pah át niij jepahap wut jĩ:

—‘Dawá’ caá wã wūt. <sup>31</sup> ;Búdí iigni lítboó jwiít dih ma wahca bojoó! ít niij wēp uúbáp wut jĩ. <sup>32</sup> Queét pebh, jeé ñaj yacapboó dawá momo mwwã ĩ bid jeéméchah ennit, —Jwiít dih queét mwwã diít na ma wahaá, nemépwã Jesús dih ít niijíp wut jĩ. Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queét dih át bejat túutap wut jĩ. <sup>33</sup> Páant ã bejat túutachahjeh, nemépwã newéih bácahmant bac bejnit, mwwādih ĩ waadáchah, ñáo dei bej, buug báhnit, mwwã ít chíic wun beedáh bejep wut jĩ.

<sup>34</sup> Páant ã yapachah ennit, mwwādih en daonítjiboó ĩih tútchina ít jweí jwúb bejep wut jĩ. Jweí jwúb bejna, ĩ jwááhnit dih naóhnit, ĩih tútchidih moondíhbut páant ã yapat doonádih ít naáwáp wut jĩ. <sup>35</sup> Páant ĩ naáwáchah joinít, cáacwāboó ĩih tútchimant Jesús ã chājatjidi enedih ít bejep wut jĩ. Pánih bej, Jesús wã ĩ jumapna juibínit, nemépwã jumniiji yégueh dáo, táinijeh jenah joinít, Jesús pebh ã chúdachah enna, bádí ít úumap wut jĩ. <sup>36</sup> Jesús nemépwã jumnidih ã boanachah ennitjiboó, jáap junít dih ded pah ã yapatjidi ít naáwáp wut jĩ. <sup>37</sup> Páant ĩ naáwáchah joinít, nihat Gadara baácdih moón bádí úumnit, ĩih baácmant Jesús dih ít jwúb bejat túutap wut jĩ. Páant ĩ bejat túutachah joinít, Jesús wã ĩih jāáj chóona ít jwúb dei bejep wut jĩ. <sup>38</sup> Páant ĩ jwúb dei bejchah, nemépwã jumnijiboó Jesús dih bádí áti pej jumíhip wut yuh jĩ.

<sup>39</sup> —Wājeéh ma jūwáchah, áta táí ta yuh caá. Obohjeéhtih, weém ma Maáh meemdíh jīgah ennit,

ded pah wã teo wáacatjidih ma déewãdih naáwát túut niijná, ï pebhboó ma jwúub bejeé, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, nemépwã jumniiji jwúub bej, nihat áih tútchidih moondíh caandíh Jesús búdí ã teo wáacatjidih át naóh peetép wut jĩ.

*Áih yégueh chóodih jaí teonih, Jairo nuumdíhbat Jesús ã booaat*

*(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)*

<sup>40</sup> Gadara baácmant Jesús wã ï jwúub chúuh juibínachah, dawá míc wáac páinit cáacwã wëinit, queétdih ït jwááap wut jĩ. <sup>41</sup> Jairo wut jumni, judíowã ï míc wáacat muddíh en daonít ï maáh, Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Juibínit, bódicta caj yoh ñajnit, Jesús áih muúboó ã bejat pínahdih búdí át uúbap wut jĩ. <sup>42</sup> ã nuum biíc wilijeh wut jĩ. Caánt doce jópchi bíbohnih, búdí mi wunuchah, caántdih ã booaat pínah niijná, Jesús dih áih munná át bejat túutap wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, Jesús Jairo-jeéh ã bejehah, dawá cáacwã caandíh ït too néeh péenap wut jĩ.

<sup>43</sup> Pánihna, queét cātíh biíh wili mácanihat panihat wunnihbat mit jumap wut jĩ. Doce jópchi caán wunatdih mi bíbohochah, ï cohochah yuhna, át yaicáp wut jĩ. <sup>44</sup> Pánih jumna, Jesús íh yégueh chóo yapat waadih tãahmant mi juibí tewechahjeh, mi mácanihat panihat wunat át yayáh bejep wut jĩ. <sup>45</sup> Páant mi tewechah, Jesús cáacwãdih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Déhe tigaá wíih yéguehdih jaí teoni? át niijíp wut jĩ.

—Weém meemdíh wā teocan beé, nihat ït niijíp wut jĩ.

—Páant Bohéní, dawá meemdíh ï too néeh péena caá, Pedroboó át niijíp wut jĩ.

<sup>46</sup> Páant ã niijíchah joinít, Pedrodih nin pah át jwúub niijíp wut jĩ:

—Obohjeéhtih, wanni weemdíh jaí teweçah, booaat wēpat wíh báçahmant ái bejep be, Jesús át niijíp wut jĩ.

<sup>47</sup> Páant ã niijíchah joinít, caandíh jaibí teonih, jéih jweicán, úum méménit, Jesús pebh mit bódicha caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih bódicha caj yoh ñajnit, nihat cāacwā ï enechah, ded pah mi jaibí teonitjeh booaatjidih caandíh mit naáwáp wut jĩ. <sup>48</sup> Páant mi naáwáchah joinít,

—Némá, weemdíh túi jenah joiná, mat boonap tagaá. Ũmcanjeh, wēnit ma jwúub bejeé, Jesús caántdih át niijíp wut jĩ.

<sup>49</sup> Páant ã niijíchahjeh, Jairoíh muumánt bej, Jesús wā pebhna jaibínit, Jairoboodíh nin pah át niijíp wut jĩ:

—Jáantjeh ma nuúm mi muujáh bejep be. Páant mi wunuchah, bohénidih ma jwúub bejat túutá, Jairodih át niijíp wut yah jĩ.

<sup>50</sup> Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít,

—Ma úmca bojoó. Wā wēpatdih ma túi jenah joyóçah, ma nuúm mi boobipna caá, Jesús Jairodih át niijíp wut jĩ.

<sup>51-53</sup> Tátimah, Jairoíh muuná jaibínit, ï jätih jaibínitji wannihdih bádí jġgahnit, ï jañúçah, Jesús át enep wut jĩ.

—Ñi jái cádaaá. Caánt wənnih nihcan caá. **Ɔona caá mi chājap**, Jesús queétdih át niijíp wət jī.

Páant ā niijíchah joinít, mi wənatdih jéihnit, caandíh ít dehwep wət jī. Queétdih páant niij naóh péanit, Jairoíh mūdíh waadnít, ājeéh bejnitdih jóocmantjeh át chāwát túutəp wət jī. Pánihna, Pedro, Santiago, Juan, wənnihji mi mánadih pohba ājeéh át waadát túutəp wət jī.

<sup>54</sup> Pánih waadnít, Jesús wənnihíh téihyadh teonit,

—jBainíhmaá, **ma ñah ñahúú!** caántdih át niijíp wət jī.

<sup>55</sup> Páant ā niijíchahjeh, caánt jwúb boonit, mit ñah ñahəp wət jī. Mi jwúb boonachah, Jesús mi mánadih caántdih jeémát át wəhat túutəp wət jī.

<sup>56</sup> Páant ā booanachah, mi mána búdí ít en wéhi bejep wət jī. Obohjeéhtih, caántdih ā booaatjidih bitadh Jesús át naáwát túutəp wət jī.

## 9

*Jesús doce ā bohénitdih ā wahat*

*(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)*

<sup>1</sup> Biíc yeó jáap doce ā bohénitdih Jesús ā pebhna bid wáacnit, nemépwādh í bacaat pínah, wənnitdihbət í booaat pínah niijná, ā wəpatdih queétdihbət át wəhəp wət jī. <sup>2</sup> Pánih wəh péanit, queétdih át wahap wət jī, Dios ā maáh jumatdih í naáwáchah, cāacwā í jepahat pínah, cāacwādhbət í booaat pínah niijná. <sup>3</sup> Pánih wahnit, Jesús queétdih nin pah át niij naáwáp wət jī:

—Bejna, **dedé bíí déedih ñi əb bejca bojoó. Íoh cajət nah, wəh wəúh, jeémát, dinerodih yəh buca**



ñi ub bejca bojoó. Ñi dawát chóodihjeh ñi duo béjeé. <sup>4</sup> Caán tátchidih moondíh bohéna, ded ñi jwíih waadni mæudíhjih ñi ñwá. Caanjíh moondíh bohé péanitjeh caán mæudíh ñi cádah bejeé. <sup>5</sup> Det tátchidih moón yeebdíh náahcan, ñi naóhni doonádih í joíhcah, bac bejna, í enechah, queétdih Dios ã yohat pínahdih í jéihyat pínah niijná, ñíih zapatosdih too dægnit, becchídih ñi péoh mao jéenanaá, át niijíp wut jī.\*

<sup>6</sup> Páant ã niijíchah joinít, nihat tátchibitna yoobó ít bejep wut jī. Pánih juibínit, Dioíh táini doonádih nihat cáacwádih naóhnit, wænnitdihbut ít booanap wut jī.

*Maáh Herodes tæbit ã úumat  
(Mt 14.1-12; Mr 6.14-29)*

<sup>7</sup> Caán láa Maáh Herodes Jesús ã bohénitbut ded pah í chãjat doonádih jwúub joiná, búdí át úumap wut jī. “Juanji át jwúub boo pud jüóh tagaá”, biquína niij, <sup>8</sup> “Elías át jwúub jígo h tagaá”, bita niij, “Dios naáwát dih biíh naóh yapaniji át jwúub boo pud jüóh tagaá”, bitabut ít niijíp wut yeh jī.\*

<sup>9</sup> Páant í niijíchah joinít, Herodesboó nin pah át niijíp wut jī: —Weemjéh tijí Juandih wã waó bóod yohat túutap jī. ¿Pánihna, deíh doonádih tigaá wã jwúub joí, páant mantih? át niijíp wut jī. Páant niijnít, Herodes Jesús dih tæbit át eníhip wut jī.

*Cinco mil cáacwádih Jesús jeémát ã wãhat  
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)*

<sup>10</sup> Túttimah, Jesús ã wahnitji ã pebhna jwúub juibínit, ded pah í chãjatjidih caandíh ít naáwáp

\* 9:5 Lc 10.4-11; Hch 13.51

\* 9:8 Mt 16.14; Mr 8.28; Lc 9.19

wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, ã bohénitjĩhjah jumíhna, cáacwādhĩ át cádah bejep wut jĩ. Pánih cádah bejnĩt, Betsaida tátchina ĩt bejep wut yah jĩ. <sup>11</sup> Obohjeéhtih, cáacwāboó ĩ bejatdih jéihnit, queétdih ĩt ñũũn béjep wut jĩ. ĩ ñũũn jwāáachah, Jesús queétdih wēinit, Dios ã maáh jumatdih át bohénap wut jĩ. Wũnnitdihbut át boonanap wut jĩ.

<sup>12</sup> Cheyeh doce ã bohénit nin pah Jesúsdi ĩt niijíp wut yah jĩ:

—Nin pehbhit tátchinaboó nitdih ma bejat tútutú, ĩ ũwat tólih pínah, ĩ jeémát pínahdihbut ĩ bidat pínah niijná. Ninjĩhbitjah pohba mũũná ã wihcan caá, ĩt niijíp wut jĩ.

<sup>13</sup> —**Yeebjéh queétdih jeémát ñi wāhũú,** Jesús át niij jepahap wut jĩ.

—Páant, cinco botoni pan dahna, chéne queejwābitdihjah jwĩ bíbohna caá. ¿Queét ĩ jeémát pínahdih jĩb chājadih jwĩ bejmi naniit? ã bohénit ĩt niij ũbh joyóp wut jĩ.

<sup>14</sup> (Cinco mil neonájah ĩt jumũp wut jĩ. Yaádh ĩ weh bícdih chah ĩt jumũp wut jĩ.)

—**Cāacwā poómp jumap pah cincuenta ñi chúudat tútutú,** ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jĩ.

<sup>15</sup> Páant ã niijíchah joinítjah, queétdih ĩt chúudat tútutup wut jĩ. <sup>16</sup> Páant ĩ chúuduchah, Jesúsboó cinco pan dahnadih, chéne queejwādhĩbut ũbnit, chéi ennit,

—**Nin pandih, queejwādhĩbut ma wāhat túina caá, Paá,** ã ĩpdih át niijíp wut jĩ.

Páant niij péanit, pan dahnadih queejwādhĩbut dajnit, cáacwādhĩ ĩ pāáat pínah niijná, ã bohénitdih

ãt wãhup wut jĩ. <sup>17</sup> Pãnihna, nihat ãt túi jeémp chũúup wut jĩ. Ì judh jeémpnidih doce wuhdih ãt ub yac yáwanap wut jĩ.

*“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro Jesúsdiã ã niiját*

*(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)*

<sup>18</sup> Biíh láa Jesús Diosdih wãbh péanit, ã bohénitdih nin pah ãt niij wãbh joyóp wut jĩ:

—¿Weemdíh ded pah tigaá cãacwã ã niij? ãt niijíp wut jĩ.

<sup>19</sup> —‘Juan Daabáni nacaá’, biquína niij, ‘Elías nacaá’, bita niij, ‘Jon jãtíh Dios naáwãtíh naóh yapaniji ãt jwãub boo pud jũóh tagaá’, bitabut ã niijná beé, Jesúsdiã ãt niij jepahap wut jĩ.\*

<sup>20</sup> —Queét páant ã niijíhah joiná, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queétdih ãt niijíp wut jĩ.

—Meém Cristo, Dios ã wahni caá, Pedroboó ãt niij jepahap wut jĩ.\*

*Ã wãnat pínahdih Jesús ã naáwát*

*(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)*

<sup>21</sup> Páant Pedro ã niijíhah joinít, Jesús ã bohénitdih nin pah ãt jwãub niij naáwãp wut jĩ:

—Dios ã wahni wã jumat doonãdih bitaboodíh ñi naóhca bojoó. <sup>22</sup> Weém nihat cãacwã úd jeñédih tubit yeejép yapat caá náahap. Jwĩ maáta, sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wãtatjidih bohénitbut weemdíh náahcan, ã mao yohat túutbipna yah caá. Obohjeéhtih, páant ã mawachah yahna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwãub boo pud

\* **9:19** Mt 14.1-2; Mr 16.14-15; Lc 9.7-8      \* **9:20** Jn 6.68-69

jüóhbiþna caá. Páant yeejép yapat caá weemdíh náahap, Dios ã jenah joyátjidih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>23</sup> Túttimah, queét nihatdih nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Ded wíih jamíhna, ã weñat pínahdih jenah joicán, wã weñat pínahboodíh jenah joinít, ã jepaha naáh. Bitá caandíh ï wēi encah yuhna, caandíh tubit yeejép ï chājachah yuhna, ï mao yohíhichah yuhna, weemdíh jepah cádahcat caá náahap.\*

<sup>24</sup> Ded ã weñat pínahdihjenah jenah joí chājni iiguípna bejni ã jambipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chājni, ã buécán niit.\* <sup>25</sup> Ded ã weñat pínahdihjenah chājni, búdí dinero ã bíbohochah yuhna, caandíh dedé pínah nihcan caá. Wã weñat pínahdih ã chājcatji jíib, iiguípna ã bejbipna caá. <sup>26</sup> Pánihna, weém maáh jamna, wã íp ã yeh iigátjĩh, ãih túinit ángelwã ï yeh iigátjĩhbut jwúub dei jüóhna, ded weemdíh náahcan, wã naáwátidibut joííhcannidih wã wēpatjĩh wã yohbipna caá. <sup>27</sup> Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Biquína ninjĩh ñuhnit ñi wanat pínah jãtih, Dios ã maáh jamatdih ã júutuchah, ñi enbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ñuhat*

*(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)*

<sup>28</sup> Biíc semana túttimah, Diosdih wúbát túut niijná, Pedro, Santiago, Juan queét biíc peihcannidihjenah jap bóo jeená Jesús ãt numah púuh laab béjep wut jĩ. <sup>29</sup> Caanná ï púuh laáb juibínit, Jesús

\* **9:23** Mt 10.28; Lc 14.27; Jn 12.24      \* **9:24** Mt 10.39; Lc 17.33; Jn 12.25

ã wáábúchah, ã jígohat át túat nuumáp wut jĩ. Āih móot yeó ã yeh iigát pah yeh iíg, āih yéguehbat biíc yoobó túi baabní át yeh iiguíp wut jĩ. <sup>30</sup> Páant ã yeh iiguíchah, Moisés, Elíasji biícđih ã pebh ít jígohop wut jĩ. <sup>31</sup> Queéťbat Jesús biíc yoobó ít yeh iiguíp wut jĩ. Pánih jígohnit, Dios ã jenah joyátđih biíc yoobó ã yapat pínah niijná, Jesús Jerusalén tútchiboó ã wnat pínahđih ít míc wéhenap wut jĩ. <sup>32</sup> Páant ã yapachah, Pedro ã chéenwā biícđih chuumít jumna, queéťđih quíib chei át jumap wut jĩ. Obohjeéhtih, jwúub jáanit, Jesús búdí ã yeh iiguíchah, ã pebh ñhñitđihbat ít enep wut jĩ. <sup>33</sup> Pánih ñhñitji ĩ jwúub buéd jūwúchah, Pedro Jesúsđih nin pah át niijíp wut jĩ:

—¡Bohéní, ninjĩh jwĩ jumuchah, ã túina caá! ¿Biíc peihcanni maa dáhnadih, míih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahđihbat jwĩ chāj jĩh? át niijíp wut yah jĩ. Páant niijná, át jenah joicáp wut jĩ.

<sup>34</sup> Páant ã niijíchahjeh, mah pōh panihni queéťđih át dei juyáp wut jĩ. Páant ã dei juyúchah, búdí ít úumap wut jĩ. <sup>35</sup> Mah pōh cātíh Dios queéťđih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nin wā wūh, wā oini caá.\* Ā naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó, Dios queéťđih át niijíp wut jĩ.\*

<sup>36</sup> Páant ã niiját túttimah, Pedrowā jwúub enna, Jesús biícjeh ã ñhuchah, ít enep wut jĩ. Páant ĩ enatjđih bitadih ít naóh jwuhcap wut jĩ.

*Wāá wnat jumnidih Jesús ã booaat  
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)*

\* **9:35** Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22      \* **9:35** 2P 1.17-18

<sup>37</sup> Cheibit Jesús wã ï jw<sup>uub</sup> dei j<sup>u</sup>ibínachah, dawá cãacwã caandíh ït jwãááp w<sup>ut</sup> jĩ. <sup>38</sup> Páant ï jwãááchah, queét cãtíh biíc newé Jesús dih ejnit, nin pah át niíj <sup>uub</sup>úáp w<sup>ut</sup> jĩ:

—Bohéní, meemdíh wã <sup>uub</sup>hna caá. Wã w<sup>uuh</sup> biíc j<sup>um</sup>nidíh jĩgah ennit, ma teo wáacá. <sup>39</sup> Dawá láa nemép caandíh <sup>ap</sup>ĩ déheana caá. Pánih déhe <sup>b<sup>uug</sup></sup> ñájnit, <sup>t<sup>u</sup>bit</sup> mémé ñáácnit, <sup>ch<sup>u</sup>i</sup> bid ñajnit, <sup>ap</sup>ĩ jac moj chej bac ñaj bejna caá. Pánih <sup>ch<sup>u</sup>aj</sup>na, wã w<sup>uuh</sup>dih dedé ã noón yaicán caá. Pánihna, <sup>aih</sup> bácahdih <sup>t<sup>u</sup>bit</sup> yéejana caá ã <sup>ch<sup>u</sup>aj</sup>ap. <sup>40</sup> Páant ã <sup>ch<sup>u</sup>aj</sup>achah, nemépdih ï <sup>bacaat</sup> pínah niijná, ma bohénitdih wã <sup>uub</sup>úáp y<sup>uh</sup> be. Obohjeéhtih, queétboó caandíh ï jéih <sup>bacacap</sup> be, Jesús dih át niijíp w<sup>ut</sup> jĩ.

<sup>41</sup> Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét nihatdih nin pah át niíj <sup>j<sup>u</sup>ih</sup>ñ<sup>u</sup>p w<sup>ut</sup> jĩ:

—<sup>y<sup>e</sup>eé</sup> <sup>yeejé</sup>pwã <sup>weemdíh</sup> jenah <sup>joicá</sup>nnit ñi <sup>j<sup>u</sup>m</sup>na caá! ¿Débólíh <sup>tigaá</sup> <sup>weemdíh</sup> <sup>tú</sup>i jenah <sup>joicán</sup>, ñi <sup>tac</sup> <sup>b<sup>uug</sup></sup>ábi? át niijíp w<sup>ut</sup> jĩ. Páant niijnít, —Ma w<sup>uuh</sup>dih wã <sup>pebhna</sup> ma <sup>u</sup>b <sup>j<sup>u</sup>ú</sup>wá, behedih át niijíp w<sup>ut</sup> jĩ.

<sup>42</sup> Páant ã niijíchah joinít, ã w<sup>uuh</sup>dih Jesús <sup>pebhna</sup> ã <sup>u</sup>b <sup>j<sup>u</sup>ú</sup>wáchah, nemépboó déhea <sup>u</sup>b yoh <sup>b<sup>uug</sup></sup>ánit, <sup>t<sup>u</sup>bit</sup> caandíh át méméanap w<sup>ut</sup> jĩ. Páant ã <sup>ch<sup>u</sup>aj</sup>achah ennit, Jesús nemépdih át <sup>j<sup>u</sup>ih</sup> <sup>bacanap</sup> w<sup>ut</sup> jĩ. Pánih <sup>baca</sup> péanit,

—<sup>Dáa</sup>, ma w<sup>uuh</sup> ã <sup>tú</sup>i <sup>boona</sup> caá <sup>b<sup>u</sup>ca</sup>, behedih át niijíp w<sup>ut</sup> jĩ. <sup>43</sup> Páant ã <sup>bacaat</sup>dih ennit, Dios ã wēpatdih nihat cãacwã ït en wáhi bejep w<sup>ut</sup> jĩ.

*Jesús ã w<sup>u</sup>nat pínahdih ã jw<sup>uub</sup> naáwát  
(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)*

Páant nemépdih ã bacaatjidih cãacwã búdí ĩ jehnah joyóchah, Jesúsboó ã bohénitdihjeh nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ:

44 —**Ñi túi joyoó. Weém yeebdíh bainí wã naáwát túut caá. Weém nihat cãacwã úud jeñédih cãacwã teonit, bitadih ĩ wãhbiipna caá,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

45 Páant ã niijíchah joiná yuhna, Dios queétdih ã beh joyát túutcah, ĩt túi beh joicáp wut jĩ. Pánih beh joicán, ĩ jwáub úabh joyátji déeji ĩt tíquip wut jĩ.

*“Déhe tiguaá ñi maáh panihni”, Jesús ã niiját  
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)*

46 Páant Jesús ã niiját túttimah, ã bohénitboó nin pah queétjeh ĩt míic niijíp wut jĩ: “¿Déhe tiguaá jwĩ cãtíh jwĩ maáh panihni?” ĩt míic niij jãihñap wut jĩ.\*

47 Páant ĩ míic niij jãihñatdih jéihnit, bíic wébítidih Jesúsboó ã pebh ãt wái boj dodhdop wut jĩ.

48 —**Det wãihwã jumna, nin wébít panihni, oboh jumnidih wëi jwãáhnit, weemdíhbat wëi jwãáhnit caá. Det weemdíh wëi jwãáhnit, weemdíh wahni-jidihbat wëi jwãáhnit ĩ jumna caá. Pánihna, ded nin wébít dée oboh jumniboó ñi maáh panihni ã jumna caá,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.\*

*“Ded jwiútdih en jãihcanni jwiútdih teo wáacni caá”, Jesús ã niiját  
(Mr 9.38-40)*

49 Páant ã niijíchah joinít, Juanboó Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

\* 9:46 Lc 22.24 \* 9:48 Mt 10.40; Lc 10.16; Jn 13.20

—Bohéní, jwĩ enechah, biíc newé ma wēpatjĩh nemépwādhĩ ã bacat túutup be. Obohjeéhtih, jwĩjeéh jəmni ã nihcah, caandíh páant jwĩ chājat túutcap be, ãt niijíp wut jĩ.

**50 —Páant caandíh ñi niijcá bojoó. Ded yeebdíh en jãihcanni jəmna, ñijeéh ã jəmna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.**

*Samaria baácdih moón Jesúsdihi ñ náahcat*

**51** Pánihat túttimah, jeáboó ã púuh laab béjat yeó jáap pínah tóah jūúwáchah, “Weemdíh Jerusalén tútchina bejat caá náahap”, Jesús búdí ãt niij jenah joyóp wut jĩ. **52** Páant niij jenah joinít, biquína ã bohénitdih Samaria baácdih bóo tútchina ñ ewat pínah pebhboó ñ ámoh páñat pínah niijná, ñ jãtih ãt wah waáwá bojop wut jĩ. **53** Obohjeéhtih, caán tútchiboó ñ juibínachah yuhna, Jerusalén tútchina Jesús ã bejat doonádih joinít íjna, caán tútchidih moón caandíh ñt náahcap wut jĩ. **54** Páant ñ náahcat doonádih joinít, Jesús ã bohénit Santiago Juanjĩh nin pah Jesúsdihi ñt niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, meemdíh ñ náahcatji peéh, queét ñ íig beedáat pínah niijná, jeámant íigátdih jwĩ dei jūúwát túut jĩh? ñt niijíp wut yuh jĩ.\*

**55** Páant ñ niijíchah joinít, Jesús tac púud ennit,

—**Yeéb íjnit, ñi peéh chãjíchah, ã túican caá.**

**56** **Weém, nihat cãacwã úud jeñé cãacwãdih yohat túut niijná, nin baáchoó wã dei jūóhcap jĩ. Obohjeéhtih ñ yéejat peéh íiguípna ñ bejat déejidih queétdih túi ubat túut niijná, wã dei jūúwáp jĩ, Jesús queétdih ãt niij jãihñap wut jĩ.**

Páant niijnít, biíh tútchina ñt bejep wut jĩ.

\* **9:54** 2R 1.9-16



*Biquína Jesúsdih ã péelhat  
(Mt 8.18-22)*

57 Páant Jesúswã namáboó ã bejechah, biíc ãjeéh péeni Jesúsdih nin pah át niíj naáwáp wut jĩ:

—Deyoób ma bejechah, weembát majeéh wã bejmi caá, át niíjíp wut jĩ.

58 —Jia mæjjiowã ãih mæú pínah ítnadih ã bíbohna caá. Jwébehwábut ãih yécanadih ã bíbohna caá. Obohjeéhtih, weém nihat cáacwã úud jeñé wãih mæújéh pohba wã bíbohcan caá. Pánihna, wãjeéh ma jũúwúchah, búdí bawat meemdíhbut ã jambipna caá, Jesús caandíh át niíjíp wut jĩ.

59 Páant ã bejechah, Jesús biíh ãjeéh péeniboodíh

—Wãjeéh ma jũúwú, át niíjíp wut jĩ.

—Wã bejmi caá, Maá. Obohjeéhtih, wã bejat pínah jãtíh wã íp ã wunuchah, ãih bácahdih wã yohat pínah niíjná, ‘Ma chão jwúhúú’, weemdíh ma niíj. Á wunuchah, yoh péanit, majeéh wã péebipna caá, át niíjíp wut jĩ.

60 —Weemdíh náahcannit wunnit panihnit jumna, queét wunnitdih ã yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wãjeéh jumni pínah bwa ma jũúwú. Wãih tewatboodíh chah jenah joinít, Dios maáh ã jummat dooná, bitadih naáwádih bejat caá meemdíh náahap, Jesús caandíh át niíjíp wut yah jĩ.

61 Páant ã bejechah, biíh ãjeéh péenibut nin pah Jesúsdih át niíjíp wut yah jĩ:

—Maá, majeéh wã bejmi caá. Obohjeéhtih, wã bejat pínah jãtíh ‘Wã bejna caá’, wã pebh moondíh wã niíj babhbat pínah niíjná, weemdíh ma wahaá.

Pánih chãj péanit, majeéh wã péebipna caá, ãt niijíp wut jĩ.\*

<sup>62</sup> —Ded wã wutni tewatdih teo jwíihna yuhna, ã weñat pínahdih jwúub jenah joí chãjnit, Diosdih teo wũhni pínah ã jéih jamcan caá, Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

## 10

### *Jesús setenta y dos ã bohénitdih ã wahat*

<sup>1</sup> Túttimah, Jerusalén tútchina bejna, Jesús setenta y dos ãjeéh péenitdih ñíonit, ãt wahap wut jĩ. Pánih wahna, ã bejat pínah tútchinadih ã jãtíh ã naóh waáwát pínah niijná, chénewã míic ãt wahap wut jĩ. <sup>2</sup> Queédih ã wahat pínah jãtíh, nin pah ãt niij naáwáp wut jĩ: “Wíih doonádih jepahnit pínah dawá ã jamna yuh caá. Obohjeéhtih, daocánnit naóhnit ã jamuchah, queét jepahíhnit ã joi jwúhcan caá. Pánihna, yeéboó Diosdih ñi úúbú, chah dawá naóhnit pínahdih ã wahat pínah niijná.\*

<sup>3</sup> Pánihna, naáwádih ñi bejeé. Bejnit, nin pah ñi túi jenah joyoó: Diosdih jepahcannit, jiowã cãtíh ovejawãdih wahat pah, yeebdíh wã wahna caá.\*

<sup>4</sup> Pánih bejna, dinerodih úbcan, wuh wúúhdihbut úbcan, biíh zapatosdihbut úbcanjeh, wēpép ñi bejeé. Dawá cãacwãdih túi naáwát túut niijná, deddih jwãáh úúbhna, chãocánjeh, bejat caá náahap. <sup>5</sup> Ded ñi jwíih waadni múúdíh moondíh ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jamna naáh’, ñi niijí. <sup>6</sup> Túinít jamna, páant ñi niijíchah joinít, ã túi jepahbipna caá. Obohjeéhtih,

\* **9:61** 1R 19.20    \* **10:2** Mt 9.37-38    \* **10:3** Mt 10.16

táicannit jumna, páant ñi niijíchah yuhna, ñi jepahcan niít. Páant ñi jepahcah, caán mæddíh moondíh Dios ã túyat ã wihcan niít. <sup>7</sup> Yeebdíh jwíih jepahnitjeéh ñi jum jwuhúup. Queét yeebdíh jeémát, babhbatdihbut ñi wühachah, ñi túi jeémp babhbaá. Yeéb queétdih teo wáacnit bohénachah, queétboó ñi teo wáacat jíib jeémát babhbat ñi wühachah, ã túina caá. Caán tátchidih moondíh ñi bohé jwuhna, ñi jwíih jubíni mæddíhjuh ñi jum jwuhúup.\* <sup>8</sup> Ded tátchidih ñi jubínachah, yeebdíh jepahnit, dedé jeémátidih ñi wühachah, ñi túi jeémé. <sup>9</sup> Caán tátchidih moón wænnitdih boonanit, queétdih nin pah ñi niijí: ‘Dios yeebdíh búdí caá ã bidip, áihwā ñi jummat pínah niijná. Wænnitdih ã booana, Maáh jumna ã wēpatdih yeebdíh ã júutna caá. Páant ã wēpatdih jéihnit, ñi yéejatdih cádahna, túiniboodíh túut næmnít, caandíh ñi jepahaá’, queétdih ñi niijí. <sup>10</sup> Obohjeéhtih, ded tátchidih jubí, bohéna, wænnitdih ñi booanachah yuhna, ñi jepahcah, ñi namádih bejnit, nin pah queétdih ñi niijí: <sup>11</sup> ‘Dios maáh jumna, ã wēpat yeebdíh ã júutachah yuhna, yeéboó caandíh ñi jepahcap jí. Pánihna, ñi íh tátchi becchídih jwíih jíitchamant jwí pit yohna caá. Páant jwí chājat pah, ñi jepahcatji jíib Dios yeebdíhbut ã yohbipna caá’, ñi niijí.\* <sup>12</sup> Yeéboó nin pah wā niijátidih ñi túi náhninaá: Sodoma tátchidih moonjí tabit yeejép chājnit ít jumup wat jí. Obohjeéhtih, queétdih Dios ã peéh chājat chah, ã peéh chājat pínah yeó jáapdih ñi bohéátidih jepahcannitboodíh ã peéh chājipna caá’, Jesús queétdih át niijíp wat

\* **10:7** 1Co 9.14; 1Ti 5.18      \* **10:11** Mt 10.7-14; Mr 6.6-11; Lc 9.3-5; Hch 13.51

jĩ.\*

*Biñ títchidih moón ã jepahcat  
(Mt 11.20-24)*

<sup>13</sup> “¡Yeéb Corazín títchidih moón, Betsaida títchidih moondíhbut Dios búdí ã peéh chãjbipna caá! Weém ñih títchinadih jumna, Dios ã wēpatjĩh búdí wã teo wáacachah yuhna, ñi jepahcap jĩ. Tiro títchidih moón, Sidón títchidih moondíhbut Dios ã wēpatjĩh páant wã teo wáacachah nihna, queétboó jáantjeh ã yéejatdih búdí jáinít, ãta táut nuum tágaá.\* <sup>14</sup> Pánihna, Tiro títchidih moón, Sidón títchidih moondíhbut Dios ã peéh chãj láa, Corazín títchidih moón, Betsaida títchidih moondíhbut chah ã peéh chãjbipna caá. <sup>15</sup> Yeéb Capernaum títchidih moondíhbut peéh chãjna, maáta panihnit chãjcanjeh, yeebdíh moh yéejnit Dios ã chãjbipna caá.\*

<sup>16</sup> “Ded yeebdíh joí jepahni, weemdíhbut jepahni caá. Obohjeéhtih, ded yeebdíh jepahcanni, weemdíhbut jepahcanni caá. Weemdíh jepahcanni, wã íp weemdíh wahnidihbut jepahcanni caá”, ãt niijíp wat jĩ. Páant ã niij péanachah joinít, ã wahnitboó ãt bejep wat jĩ.\*

*Setenta y dos Jesús ã wahnitji ã jwúub juyát*

<sup>17</sup> Pánih bejnitji wēinit, queét setenta y dos Jesús ã wahnitji ã pebhna ãt jwúub juibínap wat jĩ. Pánih jwúub juibínit, nin pah Jesúsdiñ ãt niijíp wat jĩ:

\* **10:12** Gn 19.24-28; Mt 10.15; 11.24

\* **10:13** Is 23.1-18; Ez

26.1-28.26; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4

\* **10:15** Is 14.13-15

\* **10:16** Mt 10.40; Mr 9.37; Lc 9.48; Jn 13.20

—¡Maá, ma wēpatjĩh jwĩ wutuchah, nemépwā yah buca jepahnit, ĩt bac bej tagaá! ĩt niijíp wut jĩ.

18 —Japmant wedóat pah ā bejchah, nemépwā ĩ maáh ā buúg jéen jūwúchah, wā enep jĩ.

19 ¡Ñi joyoó! Wā wēpat yeebdíh wāát wūhup be, maiwādh, dúowādhbut jwāáhnit, ñi jéih chūñat pínah niijná. Nemépwā ĩ maáh ā wēpatjĩh yeejép ā chājat déedih jāhat wēpat wā wūhup be. Páant wā wūhuchah, āih nemépwā yeebdíh ĩ jéih yéejacan niít.\* 20 Pánihna, nemépwādh yeéb ñi wutuchah, ĩ jepahatdh ennit, búdí ñi wēina yah caá. Obohjeéhtih, nin caá chah búdí ñi weñat pínah pohba: Yeéb Dioíhwā ā pebhboó bejnit pínah ñi jumuchah, āih papélah tólih panihniboó ñi wūtna daácni ā jumna caá, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.

*Jesús ā weñat*

*(Mt 11.25-27)*

21 Páant niij naóh péanit, Jesús Túini Espiritu ā wēpatjĩh búdí wēinit, Diosdh nin pah āt niijíp wut jĩ: “Paá, meém nihat baácdih moón ĩ maáh, nihat jeádh moonbát ĩ maáh ma jumuchah, meemdíh búdí wā wēina caá. ‘Jwiít túi jéihnit caá’, niijnítdih wā bohéatdh ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapĩ jéihyanap be. Páant mapĩ wēi chājna caá”, ā ípdih āt niijíp wut jĩ.

22 Páant ā ípdih niij uúbh péanit, ā pébh joi ñúhntdh nin pah āt jwúub niij naáwáp wut jĩ: “Dios, wā íp nihat ā wēpat bíic yoobó weemdíhbut ā wūhup be. Ded pah wā jumatdh wā ípjeh caá ā jéihyep. Bíih páant jéihni ā wihcan caá. Ded pah wā íp ā jumatdhbut weemjéh caá wā jéihyep. Det

---

\* 10:19 Sal 91.13

wã ñíonitdihbut caandíh wãpĩ bohéna caá. Pánihna, jwiítjeh caá caandíh jwĩ jéihyep”, ãt niijíp wut jĩ.\*

23 Páant cãacwãdih naóh péanit, ã bohénitdih tac púud ennit, queétdihjeh nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Yeéb wã wēpatdih ennit, Dios weemdíh ã wahatjidih ñi táí jéihna caá. Pánihna, bitabut páant wã jummatdih jéihnit, queétbodyut táí wēinit ĩ jumna caá.

24 Ñi jenah joyoó. Jon jãtíh Dios naáwãtdih dawá naóh yapanitji, dawá maátajibut yeéb ñi ennidih búdí eníhna yuhna, ĩt encap wut jĩ. Ñi joinídihbut búdí joíhna yuhna, ĩt joicáp wut jĩ”, ãt niijíp wut jĩ.

*Samaria baácdih bóo ã táí chãjat naáwát*

25 Biíh láa, Moisés ã wutjatjidih bohénit poómpdih bóo Jesús pebh ãt jãibínap wut jĩ. Pánih jãibínit, nin pah ãt niij jãbh joyóp wut jĩ:

—¿Bohéní, Dios pebhna bejíhna, ded pah wã chãjbi? ãt niijíp wut jĩ.

26 —¿Moisés ded pah tigaá ãt niijjí? Caandíh enna, ¿dépah tíí mapĩ niij jenah joí? Jesús ãt niijíp wut jĩ.

27 —‘Diosdih chah jenah joí, táí jepahnit, wēina, caandíh búdí ñi oyoó.\* Meemjéh ma míic oyat pah mantih, bitadidibut búdí ma oyoó’,\* Moisés ãt niij daacáp tajĩ, ãt niijíp wut jĩ.

28 —Yoobópdi h ma jepahna caá. Pánih chãjnit, wãnna, Dios pebhna ma bejbipna caá,\* Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.\*

\* 10:22 Jn 3.35; 10.15 \* 10:27 Dt 6.5 \* 10:27 Lv 19.18

\* 10:28 Lv 18.5 \* 10:28 Mt 22.35-40; Mr 12.28-34

29 Páant ã niijíchah joinít, Moisés ã wutattjidih bohéni ã túi chājatdih júttat tútt niijná, nin pah át jwúub niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Obohjeéhtih, Bohéní, deddih tigaá wā oibi? át niijíp wut jĩ.

30 Páant ã niijíchah joinít, nin ã jenah joiní naáwátjĩh Jesús át niij naóh bohénap wut jĩ:

—Biíc newé Jerusalén tútchimant Jericó tútchina ã dei bejehah, namá tacdih nūmnít cāacwā caandíh jwāáhnit, nihat áih bíi dée, ã duoní chóodihbut dúuc wáyat tútt niijná, ĩ wun mao jwejep be. Páant ĩ wun mao jwejni namáboó ã ñajap be. 31 Páant ĩ chājat túttimah, biíc sacerdote caán namádih dei bejna, ĩ wun mao jwejnijidih ã enep yuh be. Obohjeéhtih, enna yuhna, chāocánjeh, ã bóod púud yap bejep be. 32 Túttimah, Leví ã jwimená poómpdih bóobut ã bejep be. Caán ñajni pebh jwibí ennit, chāocánjeh, caanbát ã bóod púud yap bejep be. 33 Obohjeéhtih, páant ĩ yap bejat túttimah, ñi eníhcanni Samaria baácđih bóo caán namádihjeh muntih ã dei bejep be. Pánih dei bejna, caán ñajnidih jwibí ennit, caandíh ã jĩgah enep be. 34 Pánih jĩgah ennit, ã pebh jwibínit, yíi, iguíh mac biícđih áih yahwítnaduh ã cohóp be. Coh péanit, yégueh chóojĩh ã chéwep be. Chéo péanit, caandíh duoníji burrodih ub túuh cáagnit, úwat tólihna jumni mūná ã numah bejep be. Caanná ub jwibínit, nihat chei ã en dao dāa jūwúp be. 35 Cheibit, úwat mūú mínahdih caandíh ã en dawát pínah niijná, ã jíib chājap be. Pánih jíib chājnit, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Nindih ma túi en dao jwúuhú. Caandíh ma en dawát pínah jíib wā wāhna caá. Pánihna, chah ma jwúub jíib náahachah, jwúub

juinít, wã jwáub jíib chãj jãhabipna caá, páant muntih', Samaria baácdih bóo muú mínahdih ã niúj naáwáp be, Jesús át niúj bohénap wut jĩ.

<sup>36</sup> Páant niúj naóh bohé péanit, Moisés ã wutajjidih bohénidih nin pah át niúj wábh joyóp wut jĩ:

—Queét biíc peihcannit bií déedih chewe maonijidih ennit, ¿déhe tibeé túi oini ã jum? át niújip wut jĩ.

<sup>37</sup> —Caandih jĩgah en teo wáacni ã túi oyop be, át niúj jepahap wut jĩ.

—Pánihna, meembút bejna, biíc yoobó meemdih eníhcannitdih oinit, ma túi teo wáacá, Jesús caandih át niúj naáwáp wut jĩ.

### *Martawãjeéh Jesús ã jum*

<sup>38</sup> Túttimah, Jesús wã Jerusalén tátchina bejnit, bainí tátchidih ít juibínap wut jĩ. Í juibínachah, caán tátchidih bóli, Marta wut jumnih, Jesús wãdih miíh muúboó mit chão jwáhat túutap wut jĩ. <sup>39</sup> Mi jwan, María wut jumnihbut mit jumap wut jĩ. Maríaboó Jesús ã bohénachah, ã pebh mit joí chãudap wut jĩ.\*

<sup>40</sup> Obohjeéhtih, Martaboó yójah jeémát teona, mit íjip wut jĩ. Pánih íjnit, Jesús pebh juibínit, nin pah mit niújip wut yah jĩ:

—Maá, wã jwan weemdih mi teo wáacah, weém biíc wilidihjeh wái náah jumni tewat ã jumna caá. ¿Páant mi teo wáacah, weemdih ma jĩgah encan niít? Weemdih ma teo wáacat túutá, Marta mit niújip wut jĩ.

<sup>41</sup> —¡Marta, Marta, ma joyoó! Dawá tewatnabitdih meém tãbit jenah joinít, ma míc íjana caá.

\* 10:39 Jn 11.1



42 Obohjeéhtih, wã bohéatdih jenah joyát caá chah náahap. Pánihna, Mariaboó chah túnidih mi ñíwichah, caántdih ded mi joyátjidih ã jéih dúuc wáican níít, Jesús Martadih át niijíp wut jĩ.

## 11

*Ded pah caá jwĩ úbát*  
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

<sup>1</sup> Biíh yeó jáap Jesús ã ípdih ã úbúchah, ã bohénitbut ít jumap wut jĩ. Páant ã úbh péanachah ennit,

—Maá, Juanji ã bohénitdih Diosdih ded pah ï úbát pínahdih át bohénap wut jĩ. Caán ã bohéat pah mantih jwiítidihbut ma bohénaá, ít niijíp wut jĩ.

<sup>2</sup> Páant ï niijíchah joinít, nin pah queétdih át níj jepahap wut jĩ:

—Yeéb Diosdih úbhna, nin pah ñi níj úbú:  
‘Paá, meém chah túni ma jumachah, meemdih jwĩ wéina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwĩ náahna caá. Meém maáh ma jumadidih jéihnit, nihat cāacwã ï jepaha naáh.

<sup>3</sup> Yeó jáap jumadidih pah jwĩ jeémát pínahdih ma wūhú.\*

<sup>4</sup> Bitá jwiítidih ï yéej chājatdih jwĩ yohat pah, meembút jwiít jwĩ yéej chājatdih ma yohoó. Nemépwã ï maáh jwiítidih ã yéejalichah, ma teo wáacá, jwĩ yéej chājcat pínah niijná’,

Diosdih ñi níj úbú, ã bohénitdih Jesús át niijíp wut jĩ.

<sup>5</sup> Páant niijnít, ded pah ï úbát pínahdih nin pahbut át níj naóh bohénap wut jĩ:

---

\* 11:3 Pr 30.8-9

—Ded chei tac yoób ã dée pebhna bejnit, ‘Némé, bainí jeémát dih weemdíh ma wãhúú. <sup>6</sup> Wã chéen yúup júóhni ã juyúchah, caandíh wã wãhat pínah jeémát wã bíbohcan caá’, ã niijíchah, <sup>7</sup> ã dée múú diítmant nin pah ã niij jepah bacacan niit. ‘Weemdíh tac buugáca bojoó. Jáantjeh jęc nem péanit, wã wehdih wãát numah ãwup be. Meemdíh jeémát wãhat déedih, queédih wã wuquíhcan caá’, ã dée úbhndih ã niij jepahcan niit. <sup>8</sup> Yeebdíh wã naóhna caá. ã dée tíccanjeh ã úbúchah, jáanit dedé ã náahatdih ã wãhbipna caá. <sup>9</sup> Pánihna, nindih ñi túi náhninaá: Tíccanjeh ñi úbúchah, ded pah ñi úbát dih Dios yeebdíh ã wãhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidna, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ã wãhbipna caá. Jęc panihnidih wuúmp mao cádahcah, Dios ã wãtbipna caá. <sup>10</sup> Det Diosdih túi úbhnt, ã úbátj dih ã bíbohípnah caá. Det Diosdih bidnit, caandíh ã jwãáhípnah caá. Det ã wuúmp mawachah joinít, jęc panihnidih Dios queédih ã wãtbipna caá. <sup>11</sup> ¿Ñi wãúh yeebdíh queejdíh ã úbúchah, bucdih ñita wãh taniit? Ñita wãhcan tagaá. <sup>12</sup> ¿Mujbai típdih ã úbúchah, dúodih ñita wãh taniit? Ñita wãhcan tagaá. <sup>13</sup> Yeéb cáacwã yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wãhna caá. Pánihna, Diosboó túini yoobát jumna, det Túini Espíritu ã waadát pínahdih ã úbúchah, ñi íp jeáboó jumni caandíh ã waadát túutbipna caá, Jesús át niijíp wut jí.\*

*“Nemépwã ã maáh ã wēpatjīh Jesús ã booana caá”,*

\* **11:13** Jn 14.13-14; 15.7,16; 16.23-24; 1 Jn 3.21-22; 5.14-15

*ĩ niiját**(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)*

14 Biíh yeó jáap biíc newé wéheat túutcanni nemép jumni Jesús pebh át juibínap wut jĩ. Páant ã juibínachah, Jesús caán nemépdih ãih bácahmant át bacat túutup wut jĩ. Páant ã bacat túutuchah, caán newé át jwúub wéhenap wut jĩ, páant mantih. Páant ã jwúub wéhenachah joinít, nihat en wúhi bejnit, bádí ít jenah joyóp wut jĩ. 15 Obohjeéhtih, bita nin pah ít niij naáwáp wut jĩ: “Nemépwã ã maáh, Beelzebú wüt jumni, ã wēpatjĩh caá Jesús nemépwãdih ãpĩ bacat túutup”, ít niijíp wut yuh jĩ.\*

16 Bitaboó, “Dios ã wēpatjĩhjih nit ã yoób chājap”, niijná, biíh ã wēp chāj júutatdih ítih bidip wut yuh jĩ.\* 17 Obohjeéhtih, “Beelzebú ã wēpatjĩh nemépwãdih ã bacat túutna caá”, ã niij jenah joyóchah jéihnit, Jesúsboó nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ:

“Det biíc baácdih moonjéh yuhna míic maona, ĩta wan beedáh bej tagaá. Ded tútchidih moón biícwã yuhna, míic maona, queétbody ĩta jweí peét bej tagaá. 18 Pánihna, Satanás, nemépwã ã maáh ãihwãdih ã bacanachah, biíc yoobó mantih áta yap tagaá. Weém Satanáih jumna nihna, ãihwãdih wãta bacacan tagaá. Ñi naóh yacat yoobópdihih nihan caá. 19 Nemépwãdih bacanit, ã maáh Beelzebú ã wēpatjĩh wã wutuchah nihna, ñijeéh jumnitboó ¿déhe ã wēpatjĩh tigaá ĩpĩ baca? Páant ã bacat túutuchah ennit, ‘Ĩ tái chājna caá’, ñipĩ niijná caá. Pánihna, weém páant wã bacanachah ennit, ‘Ã tái

\* 11:15 Mt 9.34; 10.25 \* 11:16 Mt 12.38; 16.1; Mr 8.11

chãjcan caá', ñi jéih niijcán caá. <sup>20</sup> Obohjeéhtih, Dios ã wēpatjīh nemépwādh wã bacanachah, Dios ã maáh wēpat ñi cātīh ã jumna caá.

<sup>21</sup> “Wēpép newé nihat ãih tua nah déenadih bíbohni ãih mūdīh ã wapachah, nihat ãih bií dée ã túi jumbipna caá. <sup>22</sup> Obohjeéhtih, biíh caán chah wēpniboó jui míc mao yap yohnit, nihat ã wēp ñihat tua nah déenadih dúuc wái, bií déedihbut dúuc wáinit, ã pej jumnitdih ã pāáhbiipna caá. Pánihat pah weém chah wēpni jumna, nemépwā ñ maáhdih wã jéih yap yohna caá. Yap yohnit, ãihwādh wã dúuc wáibipna caá, wíihwā ñ jumat pínah niijná.

<sup>23</sup> “Ded wãjeéh teocanni, weemdīh en jāihni, nemépwā ñ maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdīh jepahíhnitdih ã ñun yóhna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jī.\*

*Bacaniji nemép ded pah ã jwúb waadát  
(Mt 12.43-45)*

<sup>24</sup> “Nemép ñ bacaniji mū wihcapboó jibna, ã jumat pínah biíh mū paníhni ã táoh bidna caá. Pánih bidna yūhna, jéih bid jaicán, ‘Weemdīh ñ bacaniji mūná wã jwúb bejbipna caá, páant mūntih’, ã míc niij jenah joiná caá. <sup>25</sup> Páant niij jenah joinít, ã jwúb jui enechah, ãih mūjí túi tóodh ámohni paníhni ã jumna caá. Obohjeéhtih, caán cāacboó ã túut nūmcáh, ãih jēc páantjeh pāa lajni paníhni ã jumna caá. <sup>26</sup> Páant ã jumchah ennit, nemépboó bita siete ã chéenwā chah yeejép wūtnitdih bid wáacnit, queétdih ã namah waadná caá. Páant yeejép ñ wūchah, ñ waadní chah yeejép ã jumbipna caá”, Jesús queétdih ãt niijíp wut jī.

\* **11:23** Mr 9.40

*Ded panihat tigaá weñat yoobát*

<sup>27</sup> Jesús páant ã niiját pónih, cãacwã cãtíh jumnih nin pah mit niij ejep wut yuh jĩ:

—jMeemdíh weép jum noma behanih mi wěina nacaá! mit niij ejep wut jĩ.

<sup>28</sup> —**Obohjeéhtih, Dios naáwát dih joí jepahnitboó mi weñat chah ĩ wěina caá,** Jesús caánt dih ãt niijíp wut jĩ.

*Cãacwã Jesús ã wěpat dih ĩ júutat túutat*

*(Mt 12.38-42; Mr 8.12)*

<sup>29</sup> Páant ã bohénachah, chah dawá cãacwã Jesús pebh ĩ míic wáac jubínachah, nin pah queédih ãt niij naóh bohénap wut jĩ: **“Yeéb buu láa moón tubit yeejépwã ñi jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ã wěpatjĩh ñipĩ chãj júutat túutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeebdíh páant wã chãj júutcan niít. Jonásjidih Dios ã wěp chãjat pahjeh muntih weemdíhbat chãjnit, ã wěpat yeebdíh ã júutbipna caá. Páant bóojeh ã wěpat júutat ã jumbipna caá.\*** <sup>30</sup> **Jonásjidih búdí queéj ã jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, Dios caandíh jwúub ub bacanit, Nínive tútchidih moondíh ãt wahap wut jĩ.\* Pánihna, ded pah caandíh ã yapatjidih ã naáwáchah joinít, Dios caandíh ã wahatjidih queét ĩt jéihyep wut jĩ. Páant ã yapatji pah muntih weém nihat cãacwã úud jeñé wunnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúub boo pud júúwáchah, Dios weemdíh ã wahatjidih yeebbút ñi jéihbipna caá.** <sup>31</sup> **Jon játih Salomónji ã tái jéihyat doonádih joinít, Sabá baácdih moón ĩ maáh wiliji, yuúp**

\* **11:29** Mt 16.4; Mr 8.12      \* **11:30** Jon 3.4

miíh baácmant ã naáwát dih joyódih mit jubínap wut jĩ. Obohjeéhtih, ninjĩh weém Salomón chah jéihni wã jumachah yuhna, yeébbóó weemdíh ñi joíhcan caá. Pánihna, Dios nihat cáacwã ĩ yéejatji peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh caántboó yeéb biíc dih ñahnit, yeebdíh nin pah mi niij naóh yacbirna caá: ‘Wã joiníji Salomóndih chah jéihni Jesús ã jumachah yuhna, ¿dépanih tibeé yeébbóó caandíh ñi jepahcan?’ mi niijbirna caá.\* 32 Jonásji Nínive tátchidih moondíh Dios naáwát dih ã naóh yapanachah, queét ĩ yéejatdih bádí jüinít, ĩt túut numúp wut jĩ. Obohjeéhtih, Jonás chah wēpni ninjĩh wã jumachah yuhna, weemdíh joíhcan, yeébbóó ñi túut numcáp be. Pánihna, ñi túut numcátji jíb, peéh chājat pínah yeó jáapdih Dios pebh Nínive tátchidih moonjí yeéb biíc dih ñahnit, queébtut yeebdíh ĩ naóh yacbirna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.\*

*Jesús jiiát déedih ã bohéat  
(Mt 5.15; 6.22-23)*

33 “Ded jiiát dih jiiinít, jáh cáagcan, pamap dahjĩhbut āpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó āpĩ jii cáagna caá, nihat caán tólihboó waadnít ĩ tái enat pínah niijná.\* 34 Níih quíib dahna níih jiiát dah panihni caá. Ā tái jumachah, ded pah ñi chājatdih ñi tái enna caá. Obohjeéhtih, yeejép jumna, dupúat dée ã jumachah, ded pah ñi chājatdih ñi jéih encan caá. 35-36 Pánihna, níih quíib dah panihni ã túyachah, wã naáwát dih tái jenah joinít, túinidihjeh ñi chājbirna

\* 11:31 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

\* 11:32 Jon 3.5

\* 11:33 Mt

5.15; Mr 4.21; Lc 8.16

caá. Obohjeéhtih, ã táicah, wã naáwát dih jenah joicán, yeejépbodíh ñi chãjbipna caá. Pánihna, ¡ñi tái chãja chaáh! Wã naáwát dih tái jenah joinít ñi jepahaá”, át niijíp wut jĩ.

*Fariseowã, Moisés ã wutajidih bohénitbat í táicat*

*(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)*

<sup>37</sup> Jesús queétdih ã naóh péanachah, biíc fariseo Jesús dih ãih muúboó ñamah jeémédih át bejep wut jĩ. Caanná waád jubínit, í jeémát túut niijná, Jesús wã ít jubí chãudup wut jĩ. <sup>38</sup> Dios queétdih ã tái wëi enat pínah niijná, queét judíowã í jeémát pínah jãtih í ñowã í wutají pah ípí téih chocop wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboó waadnit, queét í wutají pah téih choccanjeh ã jeéméchah enna, caandíh ñamah jeémpni fariseoboó bádí át en wáhi bejep wut jĩ. <sup>39</sup> Páant ã en wáhi bejehah ennit, Jesús nin pah caandíh át niij naáwáp wut jĩ:

—Yeéb fariseowã ñíh pamapnadh, ñíh babhat dahnadhbat jii mantjeh ñipí chocna caá, ã tái jíghat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, díitboó bádí queí ã jamna caá. Caan pámap jii mantjeh ñi chocat pah, yeebbút biíc yoobó ñi jamna caá. Ñi tái jíghona yuhna, ñi jenah joyát yeejépb ã jamna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chãjnit, tabit en ñinahnitbat ñi jamna caá. <sup>40</sup> ¡Yeéb jenah joicánnit caá! ¿Pamap jii mant dée, Dios jwíh bácahdih chãjni, pamap díitboó dée, jwíh caolihdihbat chãjni nihcan niít? Pánih chãjnit, jwiútdih jéih beedáni caá. <sup>41</sup> Pánihna, pamap díitboobút chocat pah, ñíh caolihdih túut ñuamnít, moh yéejnitdih ñi teo

wáacá. Pánih chãjnit, pamap quei wíhcat pah, Dios ã enechah, ñi tãí jumbipna caá.

42 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios ã wútatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni núonadih bíbohñit, biíc náodih caandíh ñipí wũhna yuh caá. Obohjeéhtih, pánih wũhna yuhna, biíh ã wútatnadih ñipí joyáh bojna caá. Cãacwãdih túi chãjatboodíh ñi jenah joicán caá. Diosdih ñi oyatdihbut ñipí jenah joicán caá. Dios ã wútat pah, chej jumni núonadih caandíh ñi wũhuchah, ã táina caá. Obohjeéhtih, biíh ã wútatdihbut jepahat caá náahap.\*

43 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Jwiít judíowã jwí míc wáacat muúboó waád jaibínit, waáwárna ñipí chãudna caá, nihat cãacwã yeebdíh í wēi enat pínah niijná. Tútchi tacboó bií dée jíib chãjat juhna bejnit, cãacwã yeebdíh í wēi jwãáatdih ñipí náahna caá.

44 “¡Yeéb fariseowã búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cãac tacchiana panihñit ñi jumna caá. Cãacwã baác diítboó jéih en waadácan, caán tacchi-anajih yáac chũi bejna, í yohniji yagáp ã jummatdih í jéih encan caá. Caan pánihat pah cãacwã ñi bohéatdih joinít, ñíih caolihdih jéihcan, ñi jenah joyát yeejép ã jummatdih í jéihcan caá”, Jesús queét fariseowãdih át niíj jũihñup wut jí.

45 Páant fariseowãdih Jesús ã niíj jũihñuchah joinít, Moisés ã wútatjidih túi jéihni jwuh nin pah Jesúsdi h át niijíp wut jí:

—¿Bohéní, queétdih páant niíj jũihna, jwiítidihbut jũih niít ma chãjap? át niijíp wut jí.

\* 11:42 Lv 27:30



46 Páant ã niijíchah joinít, Jesús queét Moisés ã wutajjidih bohénitdih jwuh nin pah át jwúub niij jáihñap wut jĩ:

—¡Yeebút búdí yeejép ñi yapbipna caá! Yeéb cãacwãdih búdí wái náah jumnidih chãjat túutna, bainíbitjeh ï yapachah ennit, queétdih jĩgah encanjeh, búdí ñipĩ peéh chãjna caá.

47 “¡Yeéb Moisés ã wutajjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! Dios naáwátdih naóh yapanitjidih ñi ñowã ït mao yohop wut jĩ. Pánihna, queétdih ñi weñat júutat túut niijná, ñih tacchianadih ñi túi ámohna caá. 48 Obohjeéhtih, pánih chãjna yuhna, ï bohéatjidih ñi jepahcan caá. Pánih jepahcan, ñi ñowã ï chãjatji biíc yoobó ñi chãjna caá.

49 “Dios, nihat jéihni jumna, nin pah át niij naáwáp wut jĩ: ‘Weém wã naáwátdih naóh yapanit pínahdih, wã naáwátdih bohénit pínahdihbut cãacwãdih wã wahbipna yuh caá. Obohjeéhtih, cãacwãboó biquína queétdih ï mao yohbipna caá. Bitadihbut yeejép ï chãjbipna caá’, Dios át niijíp wut jĩ. 50-51 Nihat Dios naáwátdih naóh yapanitdih ï mao yohatji peéh yeéb bũũ láa moondíh caán waó jíib ã jumnipna caá. Jwíih mao yohni Abeldih ã mao yohatji jíib, púú sacerdote Zacaríasdih, Dioíh mũú coah tac yoób ï mao yohatji jíibbut, yeéb bũũ láa moondíh Dios ã peéh chãjbipna caá. Queét ï jepahcatji pahjeh, yeéb biíc yoobó weemdíh ñi jepahcatji jíib yeebdíhbut ã peéh chãjbipna caá.\*

52 “¡Yeéb Moisés ã wutajjidih bohénit búdí yeejép ñi yapbipna caá! ‘Jwiít Dios ã wutatdih bohénit

\* 11:50-51 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21

caá', niijná yuhna, ã naáwát dih cãacwã ï jéihyat déedih ñi jãhna caá. Pánih jãhna, Dios pebhboó ñi wãt waadát déedih bíbohna yuhna, queétdih ñi wãt waadãcan caá. Pánih chãjna, yeebbút waadcán, queétdihbut ñi waadát tãutcan caá", Jesús queétdih ãt niij jũihñup wut jĩ.

<sup>53-54</sup> Queétdih páant niij jũih péanit, Jesús ãt bac bejep wut jĩ. Páant ã bac bejehah, fariseowã, Moisés ã wutattjidih bohénit bíicdih Jesús dih naóh yacat tãut niijná, yeejép ã jepahachah joíihna, tãbit caandih ït wãbh joí ñũán pée bac bejep wut jĩ.

## 12

*"Weém túini caá", niij yee naóhcat*

<sup>1</sup> Páant ã bohéat pónih dawá cãacwã Jesús pebh míc wáac jwábinit, ï míc tóo néeh chãi bejehah, Jesús ã bohénitdih nin pah ãt niij naóh bohénap wut jĩ: "¡Yeéb ñi túi chãja chaáh! Fariseowã ï jenah joyát pah ñi jenah joicá bojoó. 'Weém túinijeh caá', ï niijichah yuhna, ñih caolih yeejép ã jumna caá. Páant ï jumat pah yeéboó ñi jumca bojoó. Páant niij jenah joyát, pan paáat panihni ã jumna caá. Jwíih jíghcanni ã jumachah yuhna, túttimah ã jumatdih nihát ï jéihbipna caá.\* <sup>2</sup> Pánihat pah, ded pah caolih díitboó jumna, jwíih jíghcan yuhna, túttimah ã jíghbipna caá. Ded ñi bih chãjnidihbut túttimah cãacwã ï jéihbipna caá.\* <sup>3</sup> Ded pah dupánapboó ñi niijátjidih baabápboó cãacwã ï joibípna caá. Ded pah yeéb ñíih tólihboó daocánnitdih ñi jéyé niijátjidih, túttimah dawá ï míc wáacapboó ï jwáub wēpép naóh yapabipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

\* **12:1** Mt 16.6; Mr 8.15

\* **12:2** Mr 4.22; Lc 8.17

*Déhedih tigaá úumat náah  
(Mt 10.26-31)*

<sup>4</sup> “Wã chéenwãá, yeebdíh nin wã naáwát dih ñi túi náhninaá: Ñíh bácahdih mao yohnit pínahdih ñi úumca bojoó. Páant ì chājat túttimah, yeebdíh chah yeejép ì jéih chājcan níit. <sup>5</sup> Obohjeéhtih, ñi úumat pínahdih wã naóhna caá. ¡Diosboodíh búdí úumat caá náahap! Caanjéh ñi wunat túttimah, yeebdíh peéh chājna, iiguípna ā jéih wahbipna caá. Pánihna, caandíhjuh caá úumat náahap.

<sup>6</sup> “Ñi náhni dahwaca bojoó. Dios yeebdíh oinit, ā quíib buudcán níit. Cinco jwébehwādih chéne júdubít yeéb ñipí jíb teona caá. Botonit ì jumachah yuhna, Diosboó biíc jwébehdíhjuh ā quíib buudcán níit. <sup>7</sup> Obohjeéhtih, jwébehwā chah yeebdíh Dios ā oina caá. Búdí oinit, ñíh waó yoócnajeh débóí ā jumátdih Dios ā túi jéihna caá. Páant ā oyatdih jenah joinít, ñi náhni dahwaca bojoó”, āt niijíp wut jī.

*“Weém Jesúih caá”, úumcanjuh, niiját  
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

<sup>8</sup> “Cāacwā ì joyóchah, ded ‘Weém Jesúih caá’, ā niijíchah, weembát wã ípíh ángelwā ì joyóchah, ‘Caánboó wíih caá’, wã niijbípna caá. <sup>9</sup> Obohjeéhtih, cāacwā ì joyóchah, ded ‘Weém Jesúih nihcan caá’, ā niijíchah, weembát wã ípíh ángelwā ì joyóchah, ‘Caánboó wíih nihcan caá’, wã niijbípna caá. <sup>10</sup> Ded weém nihat cāacwā úud jeñédih yeejép wéhenachah yuhna, ā túut nuumúchah, yeejép ā wéheatdih Dios ā yohbipna caá. Obohjeéhtih, ded Túini

Espírituboodíh yeejép wéhenit, ã jéih túut nuumcát jíib, Dios ã yéejatdih ã yohcan níit.\*

11 “Wíihwā ñi jumat jíib cáacwā yeebdíh teonit, naóh yacat túut níijná, ñi míic wáacat muúboó, peéh chājat túutnit pebhboó, bita ñi maáta pebhboobút ĩ ub bejehah, ‘¿Ded pah wā níij jepahbi?’ ñi níij náhni dahwaca bojoó. 12 Caanná ñi juibínachah, Túini Espíritubooó ded pah ñi jepahat pínahdih ã jéihyabipna caá”, Jesús át níijíp wut jī.\*

*Dawá bíi dée bíbohat ã tobohat*

13 Páant ã níij naóh péanachah, ĩ cātíh jumni Jesúsdiĥ nin pah át níijíp wut jī:

—Bohéní, jwī íip báadhda áih bíi dée jwiítđih ã wāhuchah yuhna, wā úud jeñé nihatđih ubnit, wíih pínahdih ã wāhcap jī. Páant ã chājachah, weemđíh wíih pínahdih caandíh ma wāhat túutá, át níijíp wut yuh jī.

14 —Weém bíi déedih pāáhni maáh nihcan caá. Pánih chājat wíih pínah nihcan caá, caandíh Jesús át níij jepahap wut jī.

15 Páant caandíh níijnít, nihát ájeéh péenitđih nin pah át jwúub níij naáwáp wut jī:

—Ñi túi chāja chaáh! Dawá bíi déedih ñi en ñinahca bojoó. ‘Dawá bíi dée bíbohna, wā túi jum̄bipna caá’, ñi níijná yuh caá. Obohjeéhtih, dawá bíi dée bíbohat jíib nihcan caá jeáboó ñi bejat pínah, át níijíp wut jī.

16 Páant níij naóhñit, ĩ túi beh joyát pínah níijná, nin ã jenah joiní naáwátjīh át jwúub bohénap wut jī: “Bíic newé dawá bíi dée bíbohni, áih wápchiboó

\* 12:10 Mt 12.32; Mr 3.29

\* 12:12 Mt 10.19-20; Mr 13.11; Lc 21.14-15

pácahi ã momochah, dawá ã quehep be. <sup>17</sup> Dawá ã quehechah ennit, nin pah ã míic niij jenah joyóp be: ‘¿Ded pah wã chãjbi? Wíih pácahi wã ámohat pínah m̄ú bainí ã jumuchah, ã yáo yap-bipna caá. <sup>18</sup> Nin pah wã chãjbipna caá: Caandíh ámohat m̄unádih wai yoh jéena péanit, chah búdí ámohat pínah m̄unádih wã chãjbipna caá. Pánih chãjnit, nihat wíih pácahidih, wíih bíí déedihbut wã ámohbipna caá. <sup>19</sup> Pánih ámoh péanit, nin pah wã míic niijbípna caá: “Dawá jópchina túi jumat túut niijná, dawá bíí déedih b̄u wã bíbohna caá, b̄uca. Pánih jumnit, choonít, babh jeémpnit, wã wëibipna caá”, wã míic niijbípna caá’, caán newé ã niij jenah joyóp yah be. <sup>20</sup> Obohjeéhtih, páant ã niij jenah joyóchah jéihnit, Dios caandíh nin pah ã niijíp be: ‘¡Jenah joicánniابه! B̄u cheijeh ma w̄unuchah, míih caolih ã b̄uadbípna caá. ¿Páant ma w̄unat túttimah, nihat ma ámohniji bíí dée deíh pínah tigaá ã jumbi? Meémboó caandíh ma jéih ub bejcan niít’, Dios caandíh ã niijíp be. <sup>21</sup> Pánihna, ded áih pínahjeh dawá bíí déedih en ñinah ub jwejnít, Dios ã weñat pínahdih bidcanjeh, b̄uadni ã jumbipna caá”, Jesús cãacwãdih át niijíp wat jĩ.

*Dios áihwãdih ã túi en dawát  
(Mt 6.25-34)*

<sup>22</sup> Páant niij péanit, nin pah ã bohénitboodíh át jwáub niij naóh bohénap wat jĩ: “Ded pah ñi jumatdih ñi náhni dahwaca bojoó. Ñi jeémát pínah, ñi dawát pínah yéguehdihbut, ñi náhni dahwaca bojoó. <sup>23</sup> Caandíh bidat chah Diosdih túi bíícdih ñi jumat pínahboodíh ñi bidíí. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát

pínahdihbut ã wũhbiþna caá, ñi túi jumat pínah niijná. <sup>24</sup> Jwébehwãdih ñi jenah joyoó. Queét ïih jeémát pínahdih ïþĩ momcan caá. ïih jeémát dih ámohat pínah mæuná ïþĩ bíbohcan caá. Pánihnit ï jumuchah yuhna, Dios queét dih ï jeémát pínahdih ãþĩ wũhna caá. Jwébehwãdih oina, ã en dawát chah, yeebdíh oinit, Dios ã túi en daoná caá. <sup>25</sup> Yeéb búdí náhni dahwana yuhna, ñi wunat pínah yeó jáap dih ñi jéih túut numcán niit. <sup>26</sup> Pánih jéih túut numcán, búdí ñi náhni dahwana yuhna, biíh pínahdihbut ñi jéih túut numcán niit. Pánihna, náhni dahwaat dedé pínah nihcan caá. <sup>27</sup> Cháanadihbut ñi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ãþĩ teocan caá. Pánih teocan yuhna, Maáh Salomónji ãih túini yégueh chóo ðæonít, ã túi jíghatji chah, cháanaboó ã túi jíghona caá.\*

<sup>28</sup> Caán cháanadih Dios ã túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, cháana buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cãacwã ïþĩ cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumuchah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chãjna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wũhat chah, yeebboodíh Dios yéguehdih ã wũhbiþna caá. Pánihna, caandíh náhni dahwacanjeh, Diosboodíh ñi túi jenah joyoó. <sup>29</sup> Ded pah ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínahdihbut tubit náhni dahwa joi bídca bojoó. <sup>30</sup> Nihat Diosdih jéihcannit bií déedih tubit ïþĩ náhni dahwa joi bídna caá. Obohjeéhtih, ñi ïþiboó ñi jeémát pínah, ñi ðawát pínahdihbut ded pah yeebdíh juhdathdih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih túi jenah joiná, búdí

\* 12:27 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

ñi náhni dahwaca bojoó. <sup>31</sup> Pánihna, bíí déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jumtadih bidnit, caandih ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih táini doonádih bitadihbut ñi naáwá, queébtut caandih í jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã túi wāhbiḡna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Jeáboó búdí jíib jumni panihnidih jwī bíbohat  
(Mt 6.19-21)*

<sup>32</sup> “Yeéb wīihwā daocánnit jumna yuhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi úumca bojoó. Páant ñi túi jenah joyóchah, Dios ñi íip yeebdih búdí oinit, wēinit, túinidih ã wāhbiḡna caá. Pánihna, yeebdih ã pebhboó ã ub bejbipna caá, ājeéh ñi túi jumt pínah niijná. <sup>33</sup> Nīih bíí déedih jíib chāj wāhna, caán jíibdih ubnit, tūbit moh yéejnitdih wāhat caá náahap. Páant ñi chājatji jíib, Dios ã jumapboó ñi juibínachah, yeebdih táini yoobátidih ã wāhbiḡna caá. Páant ã wāhni pínah ã buudcán níit. Ded numníní caandih ã jéih numcán níit. Pólohwābut í jéih jeémp yéejacan níit. <sup>34</sup> Pánihna, Dios pebhboó nīih búdí jíib jumni panihni ã jumachah, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joibípna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh nīih búdí jíib jumnidih bíbohnit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joibípna caá”, Jesús át niijíp wut jī.

*Jesúsdiḡ túi jenah joí páñat*

<sup>35</sup> “Weemdih ñi jenah joyátidih ñi túi míc ámoh páñaá. Ded pah míc ámoh páñatdih ñi beh joyát pínah niijná, nin bainí naáwátidih yeebdih wā naóhna caá.\* <sup>36</sup> Biíc newé ã chéeníḡ téihya chéwat weñatdih numah jeémédih ã bejep be. Páant ã bejat

---

\* 12:35 Mt 25.1-13

táttimah, chei ã jwúub juyát pínahdih páina, jëcdih wëpép ï jéih wátadih bejat túut niijná, caandih teo wühnitboó ïih yégueh chóodih wái aabá chéonit, ïih jiiát dahnadihbut ï jii cáag páina caá. Páant ï chãjat pah, wã jwúub dei jüúwát pínahdih yeebbát ñi jenah joyátdih ñi túi míc ámoh páñaá.\* 37 ï maáh ã jwúub juyúchah, caandih teo wühnit túi páinit, búdí ï wëibipna caá. Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Páant ï túi páñat jíib, ï maáhboó teo wühnit ï dawát dée chóodih duó péa, queétdih chúudat túutnit, jeémát ã wühbipna caá. 38 Chei tac yoób, daa jüúwúchah, caán ã juyúchah yuhna, túi páina, queét bainí ï wëican niít. 39 Nin biíh bainí naáwátadihbut yeebdih wã naóhna caá: Nindihbut ñi túi jenah joyoó. Débólih nuumní cáac nuumúdi ã juyát pínahdih muú mínahboó jéihna, nuumní ã jéih waadcát pínah niijná, túi jáanit, ãih muúdi ãta túi wap tagaá. 40 Pánihat pah, weém, nihát cáacwã úud jeñé, ñi jéihcat láa wã jwúub dei jüóhbipna caá. Pánih jéihcan, weemdih túi jwááat túut niijná, ñi jenah joyátdih túi túut nuúm páñat caá náahap”, Jesús át niijíp wut jĩ.\*

*Túi teo wühni, túi teo wühcanni naáwát  
(Mt 24.45-51)*

41 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah Jesúsdi át niij úubh joyóp wut jĩ:

—Maá, páant niij naóhna, ¿jwíih pínahjeh niít? ¿Nihat cáacwáih pínah niít? át niijíp wut jĩ.

42 Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjĩh queétdih Jesús át jwúub bohénap wut jĩ: “Biíc teo wühni túi jenah joiní, ã maáhdih túi jepahni ã jumap

\* 12:36 Mr 13.34-36 \* 12:40 Mt 24.43-44



be. Páant ã jumuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah jãtìh, nihat bita caandìh teo wũhni ì maáh pínah caandìh ã waadánap be, queét ì jeémát pínahdìh yoobópdi ã wũhat pínah niijná. Pánih waadá péanit, biìh baácboó ã bejep be. <sup>43</sup> Pánih bejniji ãih muná ã jwũub juyúchah, caandìh teo wũhni ã wutatti pah ã chãjachah ennit, caandìh búdí ã wẽibipna caá. <sup>44</sup> Yoobópdih yeebdìh wã naóhna caá. Caandìh wẽinit, nihat ãih bií déedih en daoní maáh ã waadábiipna caá. <sup>45</sup> Obohjeéhtih, biìh caandìh teo wũhni túi jepahcan, ‘Wã maáh maatápdi ñgohcan, buutéh ã jwũub jũóhcan niít’, niíj jenah joinít, bita teo wũhni neoná yaáhdihbut pũinit, ã jeémp babh máihñap be. <sup>46</sup> ã náhnicanni yeó jáap, ã pãicanni horadi ã maáhboó ã jwũub juibipna caá. Pánih jwinít, caandìh ã jepahcatji peéh, tabit ã pũibipna caá. Pánih pũi péanit, Diosdìh jepahcannit biícðih iiguípna ã wahbipna caá. <sup>47</sup> Pánihna, ded teo wũhni ã maáh ã weñat pínahdìh jéihna yuhna, túi ámoh pãican, ã maáhdìh jepahcah, ã maáh caandìh peéh chãjna, búdí ã pũibipna caá. <sup>48</sup> Obohjeéhtih, ded teo wũhniboó ã maáh ã weñat pínahdìh túi jéihcan, yeejép ã chãjachah, ã yéej chãjat jíib búdí áta peéh chãj tagaá. Obohjeéhtih, ã túi jéihcatdìh ennit, caandìh peéh chãjna yuhna, nump ã pũibipna caá. Pánihna, deddih túi chãjat pínahdìh Dios búdí ã jéihyanachah, túi jepahat caá náahap. Ded maáhdìh cãacwã búdí wutatt wẽpatdìh ì wũhuchah, tãinijeh wutatt caá caandìh náahap”, Jesús át niijíp wut jì.

*Jesús cãacwãdìh chéne poómp ã chãjat  
(Mt 10.34-36)*

49 “Ñi náahcannidih ñi cáo yohat pah, Dios yéej chājnitdih peéh chājna, iiguípna ã yohat pínah ni-ijná, nin baácboó wã dei jũúwúp jĩ. jãtĩh páant ã chājachah nihna, wãta wēi tagaá! 50 Obohjeéhtih, páant ã peéh chājat pínah jãtĩh, weémboó búdí yeejép wã yapbipna caá. Pánih yeejép wã yapat pínahdih jéihnit, tũbit wã jĩgahna caá.\* 51 ¿Ded pah weemdĩh ñi niúj jenah joí? ‘Ăih doonádih joinít, nihat cãacwã túi biícđih ĩ jũmbipna caá’, ¿ñi niúj jenah joí niít? Obohjeéhtih, páant ã nihcan niít. 52 Cãacwã wã naáwátđih ĩ joyát túttimah, biícwãjeh jũmna yũhna, biíc peihcannit weemdĩh jepahnitdih chénewã jepahcannitboó ĩ múic jũihbipna caá. 53 Behe ã wũúhdih ã jũihñũchah, ã wũúhbut behedih ã jũihbipna caá. Beh wili mi nũũmdĩh mi jũihñũchah, mi nũũmbát beh wilidih mi jũihbipna caá. Beh wili mi wũúh áadih mi jũihñũchah, mi wũúh áabut mi chũdhđih mi jũihbipna caá. Biquína weemdĩh ĩ jepahachah, biquína ĩ jepahcat jĩb páant tũbit ĩ múic jũihbipna caá”, Jesús át niijíp wũt jĩ.\*

*Ded pah ã yapat pínahđih ĩ beh joicát*

*(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)*

54 Páant ã bohénitdih naóh péanit, nin pah Jesús ĩjeéh péenitdih jwũh át jwũũb niúj naáwáp wũt jĩ: “Yeébbó yeó dei bejepmant mah tólihna ã jũúwúchah enna, ‘Mah bũugát túut caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah ãpĩ bũũgná caá. 55 Mah bũũgcáp bũwámant johlit ã jũúwúchah enna, ‘Chaih chāhat túut nihcan caá’, ñipĩ niijná caá. Ñi niiját pah tũbit

\* 12:50 Mr 10.38 \* 12:53 Mi 7.6

ãpĩ chãhna caá. <sup>56</sup> Obohjeéhtih, yeéb yeejépwã, ‘Wã jéih beedána caá’, niij jenah joiná yuhna, jéihcannit caá ñi jumup. Baácdih, jeádihbut ennit, ded pah ã yapat pínahdih ñi jéihna yuh caá. Obohjeéhtih, wã chãjatdih ennit, wã naáwát dih joiná yuhna, ded pah túttimah ã yapat pínahdih ñi jéihcan caá”, Jesús queét cãacwãdih ãt niijíp wat jĩ.

*Yeebdíh eníhcannitjĩh míc ámohat*  
(Mt 5.25-26)

<sup>57</sup> “Ded pah ñi chãjat pínahdih yeebjéh jenah joinít, ñi túi chãjaá. <sup>58</sup> Yeebdíh naóh yacni peéh chãjat túutni pebhboó ã numah bejehchah, ‘¿Majeéh túi jumat túut niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ caandíh ñi niijí, yeebdíh peéh chãjat túutni pebhna ã ub bejcat pínah niijná. Páant caanjĩh ñi míc ámohcah, peéh chãjat túutniboó yeebdíh nemat muúboó ã nemat túutbipna caá. <sup>59</sup> Páant ã nemechah, nihat ñi jíib buudáát dih ñi jíib chãj péaat pínah jãtih, yeéb ñi baccan niít. Pánihat pah, Diosdih ‘¿Majeéh túi jumat túut niijná, ded pah tigaá wã chãjbi?’ niijnít, caandíh ñi jepahaá, yeebdíh ã peéh chãjcat pínah niijná”, Jesús ãt niijíp wat jĩ.

## 13

*Yéj chãjatdih cádahnit, túut numát*

<sup>1</sup> Caán láa biquína Jesús dih joinít nin pah caandíh ãt niij naáwáp wat jĩ:

—Galilea baácdih moón Jerusalén tútchidih Dioíh muúboó ovejadih cáo wãhnit, Diosdih ã wëi úbúchahjeh, Pilatoboó queétdih ãt mawat túutup wat jĩ. Pánih maonit, oveja meép, cãacwã ã maonitji meépjĩh ãt widip wat jĩ. ¿Ded panih tigaá

páant ït yap? queét Jesúsdiñ ït niíj wábh joyóp wut jĩ.

<sup>2</sup> Páant ï niíj wábh joyóchah joinít, nin pah át niíj jepahap wut jĩ:

—¿Ded pah tigaá yeebjéh ñi niíj jenah joí? ‘Páant queét tãbit yeejép yapna, niñat bita Galilea baácñi moón ï yéejat chah niít ït yéej chãjap’, ¿yeéb ñi niíj jenah joí niít? <sup>3</sup> Nihcan caá. Dedé yéejatñiñ biíc yoobó Dios ã peéh chãjbipna caá. Yeébbóó ñi yéejatñiñ cáñahcan, tãñiboodíñ ñi tãut nũmçátji jíib ã peéh chãjachah, yeebbát iiguípna ñi bejbipna caá. <sup>4</sup> Nindihbat ñi tãñi jenah joyoó: Siloé wut jumni jap bóo mũú ãac jéennit, dieciocho cáacwãñiñ át tãjap wut jĩ. ‘Pãñiñ wũña, bita Jerusalén tãtchidñiñ moón ï yéejat chah ït yéej chãj tagaá’, ¿ñi niíj jenah joí niít? <sup>5</sup> Nihcan caá. Obohjeéhtih, yeéb ñi yéejatñiñ cáñahcan, tãñiboodíñ ñi tãut nũmçán, yeebbát wũña, iiguípna ñi bejbipna caá, queéñiñ át niíjíp wut jĩ.

### *Quehe wihcanni higuera nah naáwát*

<sup>6</sup> Páant niíj péanit, nin naáwátjĩñ queéñiñ át jwũub bohéñap wut jĩ: “Biíc newé ãñiñ wápchiboó higuera wut jumni nah ã jumap be. ‘Caan náñ ã quehna nacaá’, niíjñit, diquidñiñ ã bejep yah be. Obohjeéhtih, caan náñ ã quehcañ, ã bid juicáp be. <sup>7</sup> Pãñiñ bid juicán, ãñiñ wápchidñiñ teo wũññidñiñ nin pah ã niíjíp be: ‘Weemñiñ ma joyoó. Biíc peihcanni jópchi nin higuera nah quehedñiñ wã bidíp yah caá. Obohjeéhtih, ã quehcañ caá. Páant ã quehcat jíib ma tib yohoó. Nin nah wũññiñ wápchidñiñ ã jumachah, biíñ nahñiñ wã jéññiñ momcañ caá. ã wihcañ, biíñ nahñiñ momnit, caan náñ quehedñiñ wãta jeémp

tagaá', caandíh teo wāhndih ã niijíp be. <sup>8</sup> Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wāhni nin pah ã niij jepahap be: 'Maá, nin jópchidih pohba ã jum jwahu naáh. Nin nah púuj yehmant baád púuda péanit, nuñép jónópdih wā yachipna caá, míih higuera nah ã quehat pínah niijná. <sup>9</sup> Páant wā chājat táttimah, ã quehmi dée caá. ã quehcat ennit bácah, weemdíh ma yoób tib yohat túutú', ã maáhdih ã niij jepahap be. Pánihat pah, yeéboó ñi túut nuumát pínahdih Dios ã pāina caá. Maatápdih ã pāina beé. Pánihna, ñi túut nuumcát ennit bácah, yeebdíh ã yoób peéh chājbiipna caá", Jesús át niijíp wut jī.\*

*Judíowā ī chooát yeó jáapdih wānnihdih Jesús ā booaat*

<sup>10</sup> Bíih láa judíowā ī chooát yeó jáapdih ī míic wáacat mūdíh Dios naáwátdih Jesús át naóh bohénap wut jī. <sup>11</sup> Caanjīh nemép jamnih mit jumup wut jī. Nemépboó dieciocho jópchi caántdih ã jumuchah, caántboó chóyó bejnihjeh mit jumup wut jī. <sup>12</sup> Páant mi jumatdih ennit, Jesús caántdih át jūúwát túutup wut jī.

—**Némá, meemdíh wā booana caá**, át niijíp wut jī.

<sup>13</sup> Páant niijnít, caántdih ã teo jāhanachahjeh, yoobópdih mit ñuhup wut jī. Pánih boonit, Diosdih búdí mit wēi naáwáp wut jī.

<sup>14</sup> Obohjeéhtih, Jesús chooát yeó jáapdih caántdih ã booaat peéh, judíowā ī míic wáacat mūdíh en daoní maáhboó át íjip wut jī. Pánih íjnit, caánboó míic wáacnitdih nin pah át niijíp wut jī:

\* **13:9** Is 5.1-7; Jer 2.21; 8.13

—Biíc semanadih seis yeó jáap jwĩpĩ teona caá. Pánihna, yeéb tubúp chũúhñit boocat túutudih jũóhna, caán tewat yeó jáapnadihjih ñi jũúwá. Jwiít jwĩ chooát yeó jáapnadih páant ñi chãjca bojoó, át niijíp wut jĩ.\*

<sup>15</sup> Páant ã niijíchah joinít, Jesúsboó queédih nin pah át niúj jũihñap wut jĩ:

—Yeéb yeenit caá. Yeebjéhbut chooát yeó jáapdih yuhna, ñih jiwidih, burrodihbut ï jeémát tólihmant watnit, mah ï babhbat pínah niijná, ñipĩ wái bac bejna caá. Pánih chãjna, teo tigaá ñi chãjap. <sup>16</sup> ¿Nint Abrahamji ã jaimadih nemép dieciocho jópchi pohba chéonih dée át bíbohó be. Páant ã chéonihdih chooát yeó jáapdih wã watachah, ã táican niít? át niijíp wut jĩ.

<sup>17</sup> Páant ã niijíchah joinít, tícnit, queét ït jepahcap wut jĩ. Pánihna, nihat cáacwã Jesús ã wẽp chãjatdih ennit, búdí ït weñep wut jĩ.

*Mostaza tíib naáwát*  
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

<sup>18</sup> Nin naáwátjĩh cáacwãdih Jesús át jwáub bohénap wut jĩ: “¿Dios ã maáh jummat ded pahna tigaá, yeéb ñi jenah joyóchah? ¿Caandih ñi jéihyat pínah niijná, dedédih jenah joinít tigaá, wã naóhbi?”  
<sup>19</sup> Mostaza tíib ded pah ã jummatdih jenah joinít, Dios ã maáh jummatdih ñi beh joibípna caá. Caán tíib cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Momni ãih wápchiboó caán tíbihdih ã momop be. ã momat táttimah, chíihna, búdí nah ã behep be. Páant caan náh ã behechah, ãih cácanaboó jwébehwã ï jaamáp be. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jummat. ãihwã

\* 13:14 Ex 20.9-10; Dt 5.13-14

daocánnit jwíih jumnitji, táttimah ĩ dao béjbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Pan paááni naáwát*

*(Mt 13.33)*

<sup>20</sup> “¿Dios ã maáh jumatdih ñi jéihyat pínah ni-ijná, dedédih jenah joinít tigaá caandíh wã naóhbi?

<sup>21</sup> Pan paáát ded pah ã jumatdih wã naáwáchah, caandíh ñi beh joibípna caá. Pandih chājíhna, yad wili trigo ojdi pampdih yacnit, mahjĩh wid, caandíh paááni pínahdihbut mipĩ tái widna caá. Pánihna, nihat mi widniji ã tái paabípna caá. Páant ã jummat pah Dios ã maáh jummat doonádih joinít, cáacwã ĩ túut nũmbípna caá. Pánihna, queét joinítboó bitadih ĩ jwúub naáwáchah, dawá joinít, queétbut ĩ túut nũmbípna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Bainí jęc naáwát*

*(Mt 7.13-14,21-22)*

<sup>22</sup> Táttimah, Jerusalén tútchina bejna, dah-wani tútchina, botoni tútchinadihbut Jesús Dios naáwát dih naóh bejna át chājap wut jĩ. <sup>23</sup> Páant ã bejehah, biíc newé caandíh nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Maá, daocánnitjeh niít iiguípna bejnit déejidih Dios ã tái ubnit pínah ĩ jumap? át niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, nin naáwátjĩh Jesús át jwúub bohénap wut jĩ:

<sup>24</sup> —Yeéb dawá Dios ã jumapboó ñi waádíhna yah caá. Obohjeéhtih, búdí ñi yéejatdih cádahíhcan, ñi jéih waadcán caá. Bainí jęc panihnidih waádíhna, ñi yéejatdih cádahat caá náahap. Pánihna, yeéb waadát dih bidna, ñi yéejatdih cádahnit, Diosboodíh

ñi túi jepahaá. <sup>25</sup> Ñi beh joyát pínah niijná, muú mínah ded pah ã jummatdih wã naóhbipna caá. Chei caán muú mínah ãih jēcdih ã nemna caá. Páant ã nemat túttimah, yeéboó caán jēcdih jaibí, wuúmp maonit, nin pah ñi niíj ejbipna caá, ‘Maá, jēcdih ma wāt jūúwú’, ñi niijíchah, muú mínahboó diítmant nin pah ã niij bábapna caá. ‘Dedmant ñi jūúwátidih wã jéihcan caá. Yeéb wã jéihca naáhwāidih wã wātcan caá’, ã niijbípna caá. <sup>26</sup> Páant ã niijíchah joinít, yeéboó nin pah ñi jwúub niijbípna caá, ‘Majeéh jeémpnit, jwí babhbap jī. Jwīih tútchiboó jumna, ma naáwátidih jwiítidih ma bohénap jī’, ñi niíj ejbipna yuh caá. <sup>27</sup> Yeéb páant ñi niijíchah yuhna, caánboó nin pah ã jwúub niíj jepahbipna caá, ‘Obohjeéhtih, yeebdíh yoobópdih wã jéihcan caá. Pánihna, nihat yéejnit jumna, wã pebh jūóhcanjeh, biáboó ñi bejee’, muú mínah ã niijbípna caá. Páant ã niiját pah Dios yeebdíh ã niijbípna caá.\* <sup>28</sup> Pánihna, Abraham, Isaac, Jacob, nihat Dios naáwátidih naóh yapanitjibut, Dios pebhboó ï jumuchah ennit, yeéboó jéih waadcán, tubit jīgahna, ñíih maodíh ñi néeh chāác jūibípna caá. Pánih jīgahna, jóocmantjeh ñi chāobípna caá.\* <sup>29</sup> Caán láa nihat baácdih moón Dioíhwā ã pebhboó ï jaiibínachah, caánboó queédih ã numah jeémpbipna caá.\* <sup>30</sup> Nin baácboó oboh jumnitji Dios ã jumupboó maáta ï jumbipna caá. Ninboó maáta jumnitji Dios pebhboó moh yéejnit ï jumbipna caá, Jesús ãt niijíp wut jī.\*

\* **13:27** Sal 6.8 \* **13:28** Mt 22.13; 25.30 \* **13:29** Mt 8.11-12

\* **13:30** Mt 19.30; 20.16; Mr 10.31



*Jerusalén tútchidih moondíh Jesús búdí ã oyat  
(Mt 23.37-39)*

<sup>31</sup> Páant ã niíj péanachahjeh, biquína fariseowã Jesús pebhna juibínit, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—Herodes meemdíh ã mawíh páina caá. Pánihna, biáboó ma jwei béjeé, caandíh ít niijíp wut jĩ.

<sup>32</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah queédih át niíj jepahap wut jĩ:

—Nin pah caán yeejépebehdiñ niíj naáwádih ñi bejeé: ‘Jesús nemépwádih baca, wunnitdihbut booana caá ã chãjap. Bũũ yeó jáap, cheibitbut páant ã chãjbipna caá. Pánihna, cheibit daani ã teo péabipna caá’, Herodesdih ñi niijí. <sup>33</sup> Bũũ bej, cheibit bej, daanibut bejnit, Jerusalén tútchina wã juibíbipna caá. Dios naáwát dih naóh yapanitjidih caán tútchidih mícjeh ĩpĩ mao yohop wut jĩ. Pánihna, caán tútchina wã juibínachah, weemdíhbut ĩ mao yohbipna caá.

<sup>34</sup> “Yeéb Jerusalén tútchidih moondíh búdí wã jĩgahna caá. Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdihbut jeejĩh yohnit, yeéb ñipĩ maona caá. Ñi nuowábut biíc yoobó ít chãjap wut jĩ. Pánihnit ñi jamuchah yuhna, yeebdíh búdí wã oina caá. Pánih oinit, mujbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdíh wã jumat táutna yuh caá. Obohjeéhtih, yeébboó weemdíh ñi náahcan caá. <sup>35</sup> Páant ñi náahcat peéh, bũũ ñiñ tútchidih Dios ã wap cádahbipna caá. Yoobóp dih yeebdíh wã naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwúub encan niít. Túttimah bóo láa nin baácna wã jwúub dei júúwáchahjeh, weemdíh ñi jwúub enbipna caá. Pánih ennit, ‘Dios ã wahni,

meemdih búdí jwĩ wěina caá', weemdih ñi niijbípna caá", \* Jesús át niijíp wut jĩ.

## 14

### *Bácah chalanidih Jesús ã booaat*

<sup>1</sup> Biíh chooát yeó jáapdih fariseowã ï maáh áih munná Jesúsdiñ numah jeémédih át bejep wut jĩ. “¿Ded pah caá ã chãjbi?” niijná, caán munná moón caandíhjih ït túi en ñunnáp wut jĩ. <sup>2</sup> Caán munná, bácah chalani át jumap wut jĩ. <sup>3</sup> Caandíh ennit, Moisés ã wutatjidih bohénitdih, fariseowãdihbut nin pah Jesús át niij úbh joyóp wut jĩ:

—¿‘Chooát yeó jáapdih tubúp chũúhñitdih ñi booanaá’, Moisés át niijnít jĩ? át niijíp wut jĩ.

<sup>4</sup> Páant ã niijíchah yuhna, queét ït jepahcap wut jĩ. ï jepahcat ennit, Jesús wunnidih teo jáha booanít, át jwúub bejat túutap wut jĩ. <sup>5</sup> Pániñ booa péanít, queét fariseowãdih át jwúub úbh joí jáihñap wut jĩ.

—Jwĩ chooát yeó jáapdih ñi wũúh, ñíh momo jiwibat íitna ã buug yác bejehchah, yeéb ñita ub páuh laabácan taniít. ¿Páant ñi chãjat, tewat nihcan niít? át niijíp wut jĩ.\*

<sup>6</sup> Páant ã niijíchah, ded pah ït jepahcap wut jĩ.

### *Téihya chéwat numah jeémát naáwát*

<sup>7</sup> Jesús fariseoíh munná waadnít, bita ã numah jeémpnit pínahboó waád juibínit, waáwápna ï chũúdat pínahdih ï ñíwichah, Jesús át enep wut jĩ. Páant ï ñíwichah ennit, queét nihadidih nin pah át niij naáwáp wut jĩ:

\* 13:35 Sal 118.26 \* 14:5 Mt 12.11

8 —Téihya chéwat numah jeémát yeó jáapdih yeebdíh ã bid bojochah, caanná juibínit, waáwápna ñi chúudca bojoó. Páant ñi chúuduchah nihna, ñi chah maáh ã juyúchah, <sup>9</sup> ‘Ma chúudni páhadih nindih ma chúudat túutú’, yeebdíh ã niijbípna caá. Páant ã niijíchah joinít, jwěejboó juibí chúudna, ñita tíic tagaá. <sup>10</sup> Obohjeéhtih, muú mínah yeebdíh ã bid bojochah, jwěejdih bóo páhadih ñi juibí chúudáp. Yeéb páant ñi chúuduchah ennit, ‘Waáwápboó ñi chúud jūúwú’, muú mínah yeebdíh ã niijbípna caá. Pánihna, yeéb waáwápboó ñi bejchah, bita ã bid bojnit yeebdíh ñi túi wēi enbipna caá.\*

<sup>11</sup> Ded caán míicjeh ‘Weemdíh dedé jadhdat wihcan caá’, niijnídih Dios moh yéejni ã chājibipna caá. Obohjeéhtih, ded laihcanniboodíh Dios maáh ã waadábipna caá. Pánihna, yeebjéh míic maáta ñi waadáca bojoó. Diosjeh maáta pínahdih ã jéih waadána caá, queét jeémédih juibínitdih Jesús át niijíp wat jī.\*

<sup>12</sup> Páant niij péanit, Jesús muú mínahboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wat jī:

—Ma numah jeémíhna, ma pebh jumnitdih, búdí dinero bíbohndih, ma déewādh, ma pej jumnitdihbut ma bidca bojoó. Meém queétdih ma bidichah, ma túi chājat jíib, queétbut meemdíh bíic yoobó ñi numah jeémpbipna caá. <sup>13</sup> Obohjeéhtih, bitadh ma numah jeémíhna, moh yéejnit, jéih bejcannt, wio wihcannt, jéih encannitdihbut ma bidiíp. <sup>14</sup> Queétboó meemdíh bíic yoobó ñi jéih numah jeémpcan niít. Páant ma túi chājatjí jíib, táinit ñi boo pud jūóhni yeó jáapdih Diosboó

\* **14:10** Pr 25.6-7 \* **14:11** Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 18.14

**meemdíh ã túi chãjbipna caá,** Jesús caandíh ãt niijíp wut jĩ.

*Búdí numah jeémát naáwát  
(Mt 22.1-10)*

<sup>15</sup> Páant ã niijíchah joinít, biíc ãjeéh cháudni Jesúsdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Dios pehbboó ded ã numah jeémpni búdí ã wëibipna caá, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>16</sup> —Búdí numah jeémát chãjni dawá cãacwãdih ã bidip be. Páant ã bidichah joinít, queét ni-hat ã túi wëi jepah jwuhap be. <sup>17</sup> Caán ã yoób numah jeémát yeó jáapdih queétdih naáwát náahna, caandíh teo wãhndih wahnit, ‘Nihat jwĩ jeémát pínahdih ámoh péanit, yeebdíh ã bidip be, buca’, ã niij naáwát túutap be. <sup>18</sup> Caandíh teo wãhni páant ã niij naáwáchah joinít, queét ã jumat yoobó nin pah ã niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh jáap wáapdih jíib chãj péanit, caandíh enedih bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã pãicat pínah niijná’, ã jwíih bidni ã niijíp be. <sup>19</sup> Biíhbut nin pah ã niij jepahap be: ‘Weemdíh jéihcat dée caá. Butéh biícjĩh bóo téihya máha jiwiwãdih wã jíib chãjap be. Pánih jíib chãjniji queétdih enedih bejat túut caá wã chãjap. Pánihna, ma maáhdih ma naáwá, weemdíh ã pãicat pínah niijná’, caanbát ã niijíp be. <sup>20</sup> Biíhbut nin pah ã niijíp be: ‘Weém butéh wã téihya chéwep be. Pánihna, numah jeémátboó wã jéih bejcan caá’, ã niijíp be. <sup>21</sup> Páant ã niijíchah joinít, caandíh teo wãhni ã maáh pebhna jwúub joinít, queét ã niijátjidih ã jwúub naóh yapanap be. Páant ã naáwáchah joinít, ã maáhboó tãbit íjnit, nin pah ã niijíp be: ‘Tútchi

tac yoób b́dí namánadih, bainí namánadihbut bejnit, moh yéejnit, jéih bejcannit, jéih encannit, wio wihcannitdihbut jwááhmit, waícanjeh ma ub jūúwúp', ā niijíp be. <sup>22</sup> Pánih naáwádih bejniji jwáúb j́inít, 'Maá, ma niijátji pah wā chājap be. Páant wā chājachah yuhna, páantjeh chúudat ā j́udhna caá', ā niijíp be. <sup>23</sup> Páant ā niijíchah joinít, ā maáh caandíh ā jwáúb wutap be. 'Tátchi jwéejboó b́dí namánaboó bejnitdih, bainí namánaboó bejnitdihbut ma jūúwát túutú, chúudatnadih ī táí yáwat pínah niijná. <sup>24</sup> Meemdíh yoobópdih wā naóhna caá. Queét wā jwíih bidnitboó wā namah jeémátdih ī jeémpan niít', ā niijíp be. Pánihat pah, Dios áihwā pínahdih ā bidichah yuhna, det ī weñat pínahdijeh chah jenah joiná, caandíh jepahcannit, ájeéh ī jumcan niít. Obohjeéhtih, caandíh jepahnitjeh ā pehbboó ájeéh ī jumbipna caá, Jesús át niijíp wut j́i.

*Jesúsjeéh jwí jumíhichah, ā b́wat  
(Mt 10.37-38)*

<sup>25</sup> Bíih láa dawá cāacwā Jesúsjeéh it bejep wut j́i. Pánihna, Jesús queétdih tac púud ennit, nin pah át niij naáwáp wut j́i: <sup>26</sup> "Ded wā bohéni jumíhna, bita chah weémboodíh oyat caá náahap. Á lípdih, ā líndih, ā áadih, ā wehdih, ā déewádih, ā déewā yaáhdihbut ā oyat chah weémboodíh oyat caá náahap.\* <sup>27</sup> Ded wájeéh péé bohéni jumíhna, ded pah ā weñat pínahdih jenah joicát caá náahap. Pánih chájna, wíih ā jumat jíib yeejép yapna yuhna,

---

\* 14:26 Mt 10.37

weemdih cádahcat caá náahap.\* 28 Nindihbut ñi jenah joyoó: Múú teoni jap bóo mūdih ã chājat pínah jātih, ã jíib juyátdih jéihyat túut niijná, caán múú jíib pínahdih ã jwíih jenah enna caá. 29 Æ jíib pínahdih ã jwíih jenah encan, ãih mūdih ã jéih péacah enna, bitaboó caandih ĩ deohbipna caá. 30 ‘Nin pohba ãih mūdih teona, át péa tagaá’, ĩ niij deohbipna caá. 31 Nindihbut ñi jenah joyoó: Maáh biih maáhjĩh ĩ míc mawat pínah jātih, nin pah ã niij jenah joiná caá: ‘¿Weém diez mil soldadowã bíbohñit, caánboó veinte mil soldadowã ã bíbohochah, jwí míc maona, wãta jéih buujá taniít?’ ã niij jenah joiná caá. 32 Páant niij jenah joinít, ã buujácat pínahdih jéihna, biih maáh ãih soldadowãjĩh míc mawadih jũhñit, yurpjuh ĩ jum jwuhuchah, ‘Jwí míc maoca boj jíih’, niiját túutnit, caandih teo wãhñidih ã wah boj bipna caá. 33 Pánihna, wíihwã jumíhna, weemdih ñi jepahat pínah jātih, ‘Nihat wã yéej chājatdih wã cádahbipna caá. Wíih bií déedih jenah joicán, Jesúsboodih jenah joiná, caandíjhewã jepahbipna caá. Páant wã jepahat jíib, yeejép yapna yuhna, caandih wã cádahcan niít’, niij jenah joyát caá náahap. Páant niij jenah joinít jumna, wíihwã ñi jéih jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

*Buicánni núumni naáwát*  
(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Páant niij naóhñit, nin biih naáwátjĩh Jesús queétdih át jwúub bohénap wut jĩ, ã jwíih naáwátidih ĩ beh joyát pínah niijná: “Núumni buiná, jeémátdih ã túi nuñana caá. Obohjeéhtih, núumni ã buyát

\* 14:27 Mt 10.38; 16.24; Mr 8.34; Lc 9.23; Jn 12.24

beedéchah, ñi jéih jwáub buyácan caá. <sup>35</sup> Pánih buicánni dedé pínah nihcah, caandíh yohatjeh caá náahap. Caán ã nihah pah yeéb ñi jamca bojoó. Dios naáwátidih táí joinít, caandíh ñi cádahca bojoó. ¡Ded molít jamna, ã táí joyó naáh!” Jesús át niijíp wut jĩ.

## 15

### *Buudní oveja naáwát* (Mt 18.12-14)

<sup>1</sup> Biíh yeó jáapdih dawá cáacwã, Romanowã ã maáta ã úbát tútutnit dinerodih úbñ wãhñit, bita Moisés ã wutatjidih jepahcannit “Yeejépwã”, ni-ijnítbut Jesúsdiñ joyódih ãt juibínah wut jĩ. <sup>2</sup> Páant ã juibínachah ennit, fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénitbut íjnit, queétjeh nin pah ãt míic niijíp wut jĩ:

—Nin newé yeejépwãdih táí wëi jwãáhnit, ãjeéh ãpĩ jeémpna caá, ãt niijíp wut jĩ.\*

<sup>3</sup> Páant ã niijíchah jéihñit, Jesús nin naáwátjĩh queétdih át bohénah wut jĩ: <sup>4</sup> “Cien ovejawãdih bíbohni, biíc oveja caandíh ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã cháñbi? yeéb ñi jenah joyóchah. Bitá noventa y nueve ovejawãdih ã jeémát yílip jamapboó jwejnít, caán buudnídih bididih ã bejbipna caá. Pániñna, caandíh bid jainítña, ã cádahbipna caá. <sup>5</sup> Caandíh bid jui wëina, ãñi daadjih maó cáagnit, ãñi muuná ã ub jwáub bejbipna caá.\* <sup>6</sup> Pániñ ub jwáub juibínit, ‘Wíñi oveja buudnídih wã bid juyúp be. Pániñna, wãjeéh ñi wëi wáac jãúwú’, niijnít, ã pebh jamnitdih, ã déewãdihbut ã

\* **15:2** Lc 5.29-30

\* **15:5** Is 40.11; Ez 34.11-12; Jn 10.1-16; He 13.20

bid wáacbipna caá. <sup>7</sup> Páant ã weñat pah, ded biíc cãac ã yéejatdih cádahnit, ã túut nuumúchah, Dios pebhboó jumnit búdí ĩ wēibipna caá. Obohjeéhtih, noventa y nueve panihnit ‘Weemdíh yéejat wihcan caá. ¿Dépanih tigaá wāta túut nuúm?’ níj jenah joinít dih Dios pebhboó jumnit ĩ wēican níit”, Jesús ãt níijíp wut jĩ.

### *Buudní dinero júdu naáwát*

<sup>8</sup> “Diez dinero júdu bíbohni biíc júdu caántdih ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá mi chājbi? Jiiát dahjĩh jiniít, muudíh mi tái tóodh bid beedábipna caá. Caán júdu dih bid jiniít na, mi cádahbipna caá. <sup>9</sup> Caán júdu dih bid jiniít, ‘Weemdíh buudní dinero júdu dih wā bid jiniá beé. Pánihna, wājeéh ñi wēi wáac jūúwú’, níijnít, mi pebh jumnitdih, mi déewādihtut mi bid wáacbipna caá. <sup>10</sup> Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Páant mi weñat pah, biíc yéejni ã yéejatdih cádahnit, túiniboodíh ã túut nuumúchah, Dioíh ángelwābut búdí ĩ wēibipna caá”, Jesús ãt níijíp wut jĩ.

### *Buudní ã wūh naáwát*

<sup>11</sup> “Biíc newé chénewā ã weh jumup be. <sup>12</sup> Udyiboó ã ípdih nin pah ã níijíp be: ‘ “Wanna, meemdíh wā wūhbipna caá”, ma níijní dih buu ma wūhú, Paá’, ã níijíp be. Páant ã níijíchah joinít, ã íp āih bií déedih ã wehdih ã pāáap be. <sup>13</sup> Daocánni yeó jáap túttimah, udyiboó nihāt āih bií déedih ubnit, yūp biíh baácboó jibidih ã bejep be. Caán baácboó jumna, cheha náahdih jīb chāj, yaádh metat jīb wūh, numah jeémát jīb wūh, búdí ã jīb chājap be. Pánih jīb chājna, āih dinerodih ã yoh beedánap be. <sup>14</sup> Páant ã yoh beedáát túttimah,



caán baácboó jeémát wihcah, nuugúp láa ã jumap be. Caanbút nuugúpjĩh diib wánna ã chãjap be. <sup>15</sup> Páant jeémát ã wihcah, tewat bididih ã bejep be. Páant ã bid bejehah, biíc newé caandih íí náah jumni tewat wãhnit, ãih momo muuwã jumni wáihyat júdaboó caandih ã wahap be, queédih jeémát ã wãhat pínah niijná. <sup>16</sup> Pánih queédih inna, queét muuwãdih wãhni jeémátdih búdí ã jeémíhip yuh be. Obohjeéhtih, ã maáh caandih ã jeémát túutcah, bitabut caandih dedé jeémát í wãhcap be. <sup>17</sup> Páant ã yapat túttimah, ã jwúub náhninap be, ‘Nihat wã ípdih teo wãhnit jeémát bíboh, í jũdh jeémpni jeémátbut ãpĩ jumna beé. Obohjeéhtih, nin baácboó jumna, weemdih jeémát wihcah, wãnna caá wã chãjap. <sup>18</sup> Pánihna, wã íp pebhna wã jwúub bejbipna caá. Caanná jwúub juibínit, wã ípdih nin pah wã niijbípna caá: “Diosdih búdí wã yéej chãjna beé, Paá. Meemdihbut wã yéej chãjna beé. <sup>19</sup> Pánihna, j‘Wũuhú’, buu weemdih ma niijcá bojoó! Meemdih teo wãhniyeh wã jumbipna caá”, wã ípdih wã niijbípna caá’, caán míicjeh ã niij, jenah joyóp be. <sup>20</sup> Páant niij jenah joinít, ã íp pebhna ã jwúub bejep be.

“Pánih jwúub bejna, ã ípíh muudih ã tóah bejehah, ã ípboó caandih yuúpmah ã jwãáh enep be. Pánih jwãáh enna, ãih caolihjĩh búdí jĩgahnit, ã wũúhdih jwãáádih ã ñáo ñah bejep be. Jwãáhnit, caandih búdí wẽina, ã pin tewep be. <sup>21</sup> Páant ã pin tewechah, ã ípdih nin pah ã niij naáwáp be: ‘Diosdih búdí wã yéej chãjap be, Paá. Meemdihbut wã yéej chãjap be. Pánihna, “Wũuhú”, weemdih ma niijcá bojoó’, ã niijíp be. <sup>22</sup> Obohjeéhtih, páant ã

niijíchah yuhna, ã ípboó caandíh teo wāhñitdih nin pah ã niij wutur be: ‘Waícanjeh táini yégueh chóodih ub jūóhñit, wā wūúhdih ñi yacaá. Táini téihya yacat júdudih ãih téih tíibdihbut ñi yacaá. Æih jítchadihbut táini zapatos ñi yacaá. <sup>23</sup> Jwĩ táini in débehani momo jiwi wūúhdih ub jūóhñit, ñi mawaáp. Mao péa, quibh péanit, ñi puubú. <sup>24</sup> “Wā wūúh ã wunah bejna nacaá”, wā niij jenah joyóp yuh be. Buumni déeji buu ã táini jwúub jainá caá, buca. Búdí wēinit, chóbe jeémpjĩh’, caandíh teo wāhñitdih ã niijíp be. Pánihna, queét nihat búdí wēinit, ã jeémép be.

<sup>25</sup> “Obohjeéhtih, úudyi ã jwúub juyúchah, weép jeñéboó momo jiwiwā jumni wáihyat júduboo ã jumur be. Pánihna, ã ípíh muudíh toáh bejna, ã wēi ewechah, ã joyóp be. <sup>26</sup> Pánih joinít, teo wāhñidih nin pah ã niij úubh joyóp be: ‘¿Dépanih eo tigaá queét ã chāj?’ ã niijíp be. <sup>27</sup> Páant ã niij úubh joyóchah joinít, teo wāhñi caandíh nin pah ã niij jepahap be: ‘Ma úud ã jwúub jainá beé. Æ táini juyúchah, ma íp jwĩ in débehani momo jiwi wūúhdih ã mawat túutur be. Pánih maonijidih jwĩ puub péanachah, numah jeémp wēi eona caá ã chājap’, caandíh ã niijíp be. <sup>28</sup> Páant teo wāhñi ã niij naáwáchah joinít, weép jeñé ã ípdih tabit ã ijip be. Íjnít, ã waádíhcap be. Páant ã waádíhcah enna, ã ípboó bac bejnít, ‘Wūúhú, ma waád jūúwú’, caandíh ã niijíp yuh be. <sup>29</sup> Obohjeéhtih, ã ípdih nin pah ã niij jepahap be: ‘Maatápdih meemdíh búdí teo wāhñit, ma naáwáchah wā yap yohcah yuhna, wā pej jumnitdih wā numah jeémát déedih cabra wūúhbitdih weemdíh mapí wāhcan beé. <sup>30</sup> Obohjeéhtih, buu yeejép ma wūúh ã

jwúub juyáchah, yaádh metat jíib míih dinero yoh beedánidih búdí wēinit, meém ma numah jeémpna caá. Jwĩ in débehani momo jiwi wũúhdih maonit, caandíh ma numah jeémpna caá', ã ípdih ã níj jũihñup be.

<sup>31</sup> “Páant ã níj jũihñuchah joinít, ã íp caandíh nin pah ã níj jepahap be: ‘Wũúhú, meém wãjeéh mapĩ jumna caá. Nihat wĩih bíi déedih míih man caá. <sup>32</sup> Obohjeéhtih, ma úud wanni déeji buu ã túi jwúub juyáp be. Pánihna, wēinit, jwĩ numah jeémp ewechah, ã túina caá', ã íp weép jeñédih ã niijíp be”, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

## 16

### *Dinero en daoní ded pah ã chãjat naáwát*

<sup>1</sup> Bíih láa Jesús nin naáwátjĩh ã bohénitdih át jwúub bohénap wat jĩ: “Bíic newé búdí dinerodih bíbohni, ãih dinerodih en daoníboó ã túi en daocát ennit, bíih teo wãhniboó ĩ maáhdih ã naóh yacap be. <sup>2</sup> Páant ã naóh yacachah, ĩ maáhboó ãih dinerodih en daonídih ã bid bojop be. Páant ã bid bojni ã juyáchah, nin pah caandíh ã niijíp be: ‘Wĩih dinerodih ma túi en daocát doonádih wã joyóp be. Pánihna, wĩih dinerodih túi en daocát jíib weemdíh ma jwúub teo wãhcan níit. Ded pah wĩih dinerodih ma chãjatjidih weemdíh ma naóh daác beedánaá', ã maáh caandíh ã niijíp be. <sup>3</sup> Páant ã niijíchah joinít, en daoníjiboó caanjéh nin pah ã níj jenah joyóp be: ‘Wã maáh weemdíh yohat túut caá páant ã niijíp. Weém wēpcanni jumna, baác baadát tewatnadih wã buujácan níit. Weém bitadiah dinero wã úubhna, tíic náah jumni wãta úubh tac buugá tagaá. Pánihna, ¿ded pah tigaá weemdíh chãjat

náah? <sup>4</sup> Bũũ, wã chãjat pínahdih wã jéihna caá, bũca. Nin pah wã chãjachah, wã teo cádahat túttimah, wã maáhdih jíib bũudánit weemdíh ì oibipna nacaá. Pánih oinit, jĩgah ennit, weemdíh ì teo wáacipna caá', caanjéh ã niíj jenah joyóp be. <sup>5</sup> Páant niíj jenah joinít, nihat ã maáhdih jíib bũudánit yoobó ã bid bojop be. Páant ã jwíih bid bojni ã juyúchah, nin pah caandíh ã niíj uúbh joyóp be: '¿Wã maáhdih débóo tigaá meém ma jíib bũudá?' ã niíj uúbh joyóp be. <sup>6</sup> 'Jeémát chãjat yí cien dahwani quiútnadih caandíh wã jíib bũudána caá', ã niíj jepahap be. 'Ninboó ma jíib bũudáát dih daácni núo ã jumna caá. Waícanjeh júi chúudnit, ma jíib bũudáát dih jwúub deyanit, tac yoobjéh ma daacá', teo wũhni ã niijíp be. <sup>7</sup> Páant niíj péanit, biíh jíib bũudánidih bid bojnit, nin pah caandíhbut ã niíj uúbh joyóp be: '¿Débóo tigaá wã maáhdih ma jíib bũudá?' ã niijíp be. 'Cien trigo wuh wuúhnadih wã jíib bũudána caá', ã niijíp be. 'Ninboó ma jíib bũudáát dih daácni núo ã jumna caá. Ochentajeh ma daacá', ã niijíp be. <sup>8</sup> Páant ã chãjatdih jéihnit, ã maáhboó ãih dinerodih en daoníjidih nin pah ã niijíp be: 'Meém yeeni yuhna, ded pah túttimah ma túi jumat pínahdih mat jenah joyóp taga', ã niijíp be. Páant ã chãjat pah, Diosdih jéihcannit, túttimah túi jumat túut niijná, bií déenadih ì túi jéih ubna caá. Ded pah ì bíbohat pínahdih Dioíhwãboodíh chah ì túi jéihna caá.

<sup>9</sup> "Yeébboodíh nin pah wã naóhna caá: Moh yéejnitdih jĩgah ennit, ñíih bií déejĩh queétdih ñi túi teo wáacá. Páant ñi teo wáacachah, queétdih Diosdih jepahnit, ã pebhboó ñi jaibínachah, yeebdíh ì wẽi jwãáhbipna caá.

10 “Ded bainíbit bíbohna yuhna, caanjĩh bitadilh túi teo wáacni jumna, túttimah búdí bíbohna, caanjĩhbut ã túi teo wáacnipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí ã bíbohajtĩh túi chãjcan, túttimah búdí ã bíbohnabut, biíc yoobó ã túi chãjcan niít.\* 11 Nĩih bií déejĩh ñi túi chãjcat enna, Diosboó ã wēpatjĩh yeebdíh ã teo wáaccan niít. 12 Pánihna, nin baácboó jum jwuhna, Dios yeebdíh ã wũhni bií déejĩh ñi túi chãjcat enna, jeáboó ñi jaibínachah, túini yoobátdih ã wũhcan niít. 13 Ded Diosdih túi jenah joiní jumna, ãih bií dée pínahdih tubit ã jenah joicán niít. Obohjeéhtih, bií déedih tubit bidni jumna, Diosboodíh ã jéih jenah joicán niít. Pánihna, Diosdih bií déedihbut chénat pah biícđih ñi jéih jenah joicán niít. Diosdihjeh bidat caá náahp”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.\*

14 Páant ã niijíchah joinít, fariseowã dawá bií déedih bidnit jumna, caandíh ãt dehwep wut jĩ. 15 Páant ã dehwechah ennít, Jesús queétdih nin pah ãt niijíp wut jĩ: “Cãacwã ã enechah pohba, yeéb túinit pah tigaá ñi jíghop, ‘Nit túi chãjnit caá’, yeebdíh ã niij jenah joyát pínah niijná. Obohjeéhtih, dawá bií déedih ñi bid jenah joyátdih Dios ã jéihna caá. ‘Nit túinit caá’, cãacwã ã niij ennítđih Diosboó ‘Yeejép wã caá’, ã niij enna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

*Moisés ã wũtatjidih, Dios ã maáh jummatdihbut Jesús ã bohéat*

16 “Juan Daabáni ã jummat pínah jãtĩh, Diosjeéh túi jummat túut niijná, Moisés ã wũtatjidih, Dios

\* 16:10 Mt 25.21; Lc 19.17 \* 16:13 Mt 6.24

naáwátdih naóh yapanit ï daacátjidihbut cãacwãdih jepahat caá átiñ náahap. Obohjeéhtih, Juanboó Dios ã maáh jumat túini doonádih cãacwãdih ã jwíih naáwáp jĩ. Bũũ weem jwúh caán túini doonádih yeebdíh wã naóhna caá. Pánihna, yéejatdih cádahnit, Diosdih jepahat ã bũwuchah, det jepahíhñitboó Diosdih búdí bidat caá náahap.\*  
 17 Jeá, nin baácbut ã bũudúchah yuhna, Moisés ã wutjatjiboó ã bũudcán niít”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.\*

*Yad wilidih yohcat*

*(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)*

18 “Ded ájeéh bólidih yohnit, biíh wilidih jwúub áa jũmna, yeejép ã chãjna caá. Ded biíh áajidih jwúub túut nuúm áa jũmna, caántjĩh ã yéej chãjna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.\*

*Moh yéejni Lázaro, dawá bií déedih bíbohni naáwát*

19 “Dawá bií déedih bíbohni, dinerobut búdí bíbohni newé ã jũmup be. Búdí jíib jũmni túini chítah jũmni yégueh chóodih ãpĩ dũwúp be. Yeó jáap jumat pah túini jeémátdih míic ãpĩ jeémép be.  
 20 Áih mũú jęc pebh moh yéejni, Lázaro wũt jũmni, ãpĩ ñajap be. Nihat áih bácah áoh peétni ã jũmup be. 21 Páant ã ñajachah, mũjjiowã áih áhwatnadih déebediñ ãpĩ jũibínap be. Dawá bií déedih bíbohni boó ã jeém p jéenanidih Lázaro ã jeémíhip yah be. Obohjeéhtih, caandíh ãpĩ wũhat túutcap be. 22 Biíc yeó jáap, Lázaro ã wũmup be. Abraham ã jũima yoobát ã jũmũchah, Dioíh ángelwã Abraham pebhna áih caolihdih ï ub bej wahap be. Cũbũcah, dawá bií

\* **16:16** Mt 11.12-13    \* **16:17** Mt 5.18    \* **16:18** Mt 5.32; 1Co 7.10-11

dée bíbohni<sup>but</sup> ã wunap be. Obohjeéhtih, ã wunat túttimah, cãacwã ãih bácahjidih ï yohochah, ãih caolih iiguípna ã bejep be. <sup>23</sup> Caánboó jumna, tubit ã tubanap be. Pánih tuba chéi enna, Abrahamdih, Lázaro ã pebh ã ñuhachah, ã enep be. <sup>24</sup> Pánih ennit, Abrahamdih nin pah ã niúj ejep be: ‘Nuwá, weém nin iiguípboó wã jumachah, weemdih tubit ã tubna caá. Páant ã tubachah, weemdih jīgah ennit, ma teo wáacá. Lázarodih ãih téih tíbjih mahdih taj daabánit, wíih nuúcdih ã cámahat pínah niijná, ma chíiaat tútú’, Abrahamdih ã niúj ejep yuh be. <sup>25</sup> Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, Abraham caandih nin pah ã niúj jepahap be: ‘Jaimá, meém baácboó jum jwuhna, nihat ma náahatdih ma bíboh beedánap jī. Obohjeéhtih, Lázaro<sup>boó</sup> ã moh yéejep jī. Buu Lázaro ninjih ã túi jumachah, meemdih caá tubit an tubap. <sup>26</sup> Jwī cātíh jéih bejcat dée ã jumachah, ded ninmant conna ã jéih dei bejcan caá. Ded conmant ninnabut ã jéih aáb jūóhcan caá’, Abraham caandih ã niúj jepahap be.

<sup>27-28</sup> “Páant ã niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohni<sup>niji</sup> nin pah ã jwúub niijír be: ‘Nuwah Abraham, wã íip pebhboó biícjīh bóo téihya wã úudwã páantjeh ï jumap be. Pánihna, wã úudwãdih naáwát náahna, Lázarodih ma wahaá, queé<sup>t</sup>but nin iiguípna ï jūóhcat pínah niijná’, Abrahamdih ã niijír yuh be. <sup>29</sup> Obohjeéhtih, Abraham caandih nin pah ã niúj jepahap be: ‘Dios naáwát<sup>dih</sup> Moisés<sup>ji</sup>, bita ã naáwát<sup>dih</sup> naóh yapanitji ï daácni néonadih<sup>but</sup> ma úudwã ï bíbohna caá. Caán naáwát<sup>dih</sup> ma úudwãdih jepahat caá náahap’, Abraham ã niijír be. <sup>30</sup> Páant ã niijíchah joinít, iiguípboó jumni nin pah ã jwúub niijír be: ‘Yoobó<sup>dih</sup> tigaá ma

niijíp, Nuwah Abraham. Obohjeéhtih, biíc wənniji ï pebhna ã jwúub bejechah, queét caandíh joinít, ïta túut nuum tágaá', Abrahamdih ã niijíp yuh be. <sup>31</sup> 'Queét Moisés ã daacátjidih túi joicán, bita naóh yapanit ï daacátjidihbut túi joicán, wənniji ã boo pud júúwúchah yuhna, queét caandíhbut ï joibícan nacaá', Abraham caandíh ã niijíp be", Jesús át niijíp wut jï.

## 17

*Jwĩyéej chājat túutat ã tobohat*

*(Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)*

<sup>1</sup> Biíh láa, Jesús nin pah ã bohénitdih át niúj naáwáp wut jï: "Dawá yeebdíh yéej chājat túutnit ï jambipna caá. Obohjeéhtih, ï yéej chājat túutatji jíib, Dios queétdih búdí ã peéh chājbipna caá. <sup>2</sup> Nin wébít panihni weemdíh jáap jepahnitdih ded ã yéej chājat túutatji jíib Dios caandíh yeejép pohba ã peéh chājbipna caá. Pánihna, caán ã yéej chājat túutat pínah játih, áih butdih búdí jeé júdujĩh chéó búudhnit, búdí mujna caandíh ï yohochah, áta túi taga. Páant ï chājachah, caán wébít panihnidih ã yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh áta peéh chājcan taga. <sup>3</sup> Ded pah ñi chājat pínahdih ñi túi jenah joyoó. Ñi dée yeebdíh ã yéej chājachah, 'Páant ma chājatdih ma cádahaá', caandíh ñi niijí. Páant ñi niijíchah joinít, táinidih ã túut nuumúchah, yeéboó ã yéej chājatjidih ñi jwúub náhnica bojoó.\* <sup>4</sup> Pánihna, ñi déeboó biíc yeó jáapdihjeh siete láa yeebdíh yéej chājnit, 'Páant wā chājatjidih wā jĩgahna caá. Chéneji wā jwúub chājcan niít', ã niijíchah, páant bóo

\* 17:3 Mt 18.15



l<sup>á</sup>ã y<sup>é</sup>e<sup>j</sup> ch<sup>ã</sup>jatjidih ma jw<sup>ú</sup>ub náhnica bojoó”, Jesús ãt niijíp w<sup>ut</sup> j<sup>ĩ</sup>.

*Ded pah caá Diosdih táí jenah joyát*

<sup>5</sup> Páant ã niijíchah joinít, Jesús ã bohénit caandíh nin pah ãt niijíp w<sup>ut</sup> j<sup>ĩ</sup>:

—Meemdíh chah jw<sup>ĩ</sup> jenah joyát pínah niijná, jwiítidih ma teo wáacá, ãt niijíp w<sup>ut</sup> j<sup>ĩ</sup>.

<sup>6</sup> —Mostaza bainí tíbih jumna yahna, chíihna, búdí nah ã behna caá. Pánihat pah, Dios ã wēpatdih bainíjuh jenah joiná yahna, nin pah ñi jéih ch<sup>ã</sup>j<sup>b</sup>ipna caá: Can búdí máa nahdih ‘Máa nahaá, meemjéh dug ñah bejnit, búdí mujna ma j<sup>u</sup>ibí ñ<sup>u</sup>h<sup>u</sup>ú’, ñi niiját pahjuh ã bejbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp w<sup>ut</sup> j<sup>ĩ</sup>.

*Teo w<sup>ũ</sup>hni ã tewat naáwát*

<sup>7</sup> “¿Yeebdíh teo w<sup>ũ</sup>hni wápchidih teo, ovejawādih en daoníji ã jw<sup>ú</sup>ub j<sup>u</sup>y<sup>ú</sup>chah, ded pah tigaá caandíh ñita niij? ‘Ma jeémp j<sup>ũ</sup>úw<sup>ú</sup>. Ma jeémát pínahdih ninj<sup>ĩ</sup>h w<sup>ã</sup> p<sup>u</sup>úb páñap be’, ¿ñita niij<sup>tá</sup> niit? <sup>8</sup> Páant ñita niijcán tagaá. Nin pahjuh caá caandíh ñita niijíp: ‘W<sup>ã</sup> jeémát pínahdih ma p<sup>u</sup>ubbí jw<sup>u</sup>h<sup>u</sup>ú. W<sup>ã</sup> jeémp babhbachah, weemdíh ma p<sup>ã</sup>i jw<sup>u</sup>h<sup>u</sup>ú. W<sup>ã</sup> jeémp péaat táttimah, meem jw<sup>ú</sup>h jeémpnit ma babhbaá’, yeebdíh teo w<sup>ũ</sup>hnidih ñita niij tagaá.

<sup>9</sup> Yeebdíh teo w<sup>ũ</sup>hni ñi w<sup>ut</sup>atdih ã ch<sup>ã</sup>jachah, caandíh ‘Táina caá’, ñita niijcán tagaá. Páant ñi niijátidih bidcan, ã tewatdihjuh caá ãp<sup>ĩ</sup> ch<sup>ã</sup>jap.

<sup>10</sup> Pánihna, teo w<sup>ũ</sup>hni ã jumat pah mun tigaá yeebbút ñi jumap. Dios ã w<sup>ut</sup>atdih jepahnit, ‘Táina caá’, ã niiját pínahdih bidcanjuh, nin pah yeebdíh niij jenah joyát caá náahap: ‘Meemdíh teo w<sup>ũ</sup>hnijuh mun tigaá w<sup>ã</sup> jumap. Ma w<sup>ut</sup>atdihjuh

tigaá wāpī tewep', ñi niíj jenah joyoó", Jesús át niijíp wut jī.

*Diez bácah moópnitdih Jesús ā booaat*

<sup>11</sup> Biíh yeó jáapdih Jesús wā Jerusalén tútchina bejna, Samaria baác, Galilea baác cātíh ít bejep wut jī. <sup>12</sup> Bainí tútchidih ĩ waadáchahjeh, diez bácah moópnitboó yuúp caandíh ít en ñuhap wut jī.

<sup>13</sup> Pánih ennit, nin pah ít niíj ejep wut jī:

—Maá Jesús, jwiít dih ma jġgah eneé, ít niijíp wut jī.

<sup>14</sup> Páant ĩ niíj ejechah, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wut jī:

—Moisés ā wutatji pahjeh sacerdotewādih ñíih bácahdih júutudih ñi bejeé, caán moopát ā ñuumát dih ĩ jéihyat pínah niijná,\* át niijíp wut jī.

Páant ā niijíchah joinít, ĩ bejehahjeh, ĩih bácah moopát át ñuumáh bejep wut jī. <sup>15</sup> Biíc ĩjeéh jumni áih bácah ā ñuumáchah ennit, Jesús pebhna át jwúub bejep wut jī. Pánih jwúub bejnit, Diosdih búdí át wēi ejep wut jī. <sup>16</sup> Pánih wēinit, Jesús íjtcha pebh bódicha caj yoh ñajnit, “Túina caá, Maá”, át niijíp wut jī. Caán bácah moópniji Samaria baác dih bóo judío nihcan wut jī.

<sup>17</sup> —¿Yeéb boonit diez nihcannit beé? ¿Bita nueve dépanih tigaá weñedih ĩ jwúub jūóhcan?

<sup>18</sup> Nin biícjeh, judío nihcan yahna, Diosdih ‘Túina caá’, niijidih ā jwúub jūúwúp be. ¿Dépanih tibeé bita ĩ jūóhcan? Jesús át niijíp wut jī.

<sup>19</sup> Páant niijnít, bódicha caj yoh ñajnidih

—Ñah ñuhnit, ma jwúub bejeé. Wā wēpatdih ma táí jenah joyát jíib ma boonap be, át niijíp wut jī.

\* **17:14** Lv 14.1-32

*Ded pah caá Dios ã maáh jummat**(Mt 24.23-28,36-41)*

<sup>20</sup> Biíh yeó jáapdih fariseowã Jesúsdih nin pah ãt niíj wábh joyóp wut jĩ:

—¿Débólih tigaá nin baácboó Dios ã maáh jum jwíhbi? ãt niíjíp wut jĩ.

—Dios ã maáh jummatdih yeéb cãacwã ñi jéih encan caá. <sup>21</sup> ‘Jãaj, ninjĩh caá ã jumup’, ‘Jãaj, cõj caá ã jumup’, ñi jéih niíjcán caá. Obohjeéhtih, weém Dios ã wēpatjĩh yeebdíh wã teo wáacachah, Dios ã maáh jummat ñi cãtíh ã jumna caá, Jesús queétdih ãt niíjíp wut jĩ.

<sup>22</sup> Páant niíj péanit, Jesús ã bohénitdih jwuh nin pah ãt niíj naáwáp wut jĩ:

—Túttimah, búdí yeejép yap láa ã jumuchah, nin baácboó wã jwúub dei júúwát pínahdih búdí ñi bidbipna yuh caá. Obohjeéhtih, wã jígoh jwuhcan niít. <sup>23</sup> ‘Candih eneeé. Can Dios ã wahní Cristo caá’, niíj, ‘Nin Cristodih eneeé’, bita yeebdíh ã niíjbípna yuh caá. Páant ã niíjíchah yuhna, yeébbóó queétdih ñi joyáh bojóó. <sup>24</sup> Wedónachah, nihat yúúp jumna yuhna, ã enat pah, weém nihat cãacwã úud jeñé, wã jwúub dei júúwáchah, nihat ã enbipna caá.

<sup>25</sup> Obohjeéhtih, páant wã jwúub dei júúwát pínah jãtíh, bue láa moón weemdíh náahcan, tubit yeejép ã chãjbipna caá. <sup>26</sup> Weém, nihat cãacwã úud jeñé wã jwúub dei júúwáchah, Noéwã jum láa ã jumatji pahjeh cãacwã ã jwúub jumbipna caá.\* <sup>27</sup> Caán láa moón nihat jeémp babhñit, téihya chéona ãt chãjap wut jĩ. Pánih chãjna, Diosdih ãt jenah joicáp wut jĩ. Páant ã jumuchah, Noéwãji búdí jãáj chóoboó

\* **17:26** Gn 6.5-8

ĩ waadát túttimah, Dios pobyit wahnit, caandíh náahcannitdih át mao beedánap wut jĩ. Páant ĩ jumati pahjeh mun tigaá wã jwúub dei jũúwát pínah jãtih cãacwã ĩ jumbipna caá.\*

28 Lot jum láa ĩ jumati pahjeh, wã jwúub dei jũúwát pínah jãtih, cãacwã ĩ jumbipna caá. Caán láa moón jeémp, babh, jíib chãj, wápchidih taj, muú ĩt chãjap wut jĩ. 29 Páant ĩ chãjat pónih, Sodoma tútchimant Lotwãji ĩ jwei béjehahjeh, tuu iigát panihni iigné jee dáhna jeámant át buúg jéenep wut jĩ. Nihat caán tútchidih moondíh yohna, Dios caán iigátidih át wahap wut jĩ.\* 30 Páant ĩ jumati pahjeh mun tigaá weém nihat cãacwã úud jeñé, wã jwúub dei jũúwúchah, cãacwã ĩ jumbipna caá.

31 “Caán yeó jáardih ded áih muú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bíí déedih ubúdh waadcánjeh, yoobópdih ã jwei béje naáh. Wápchiboó jumibat áih yéguehnadh ubúdh ã jwúub bejca bojo naáh.\* 32 Lot áaji ded pah mi yap-atdih ñi náhninaá. Dios ã wutajidih jepahcan, miíh bíí déedih oinit, tac púud enna, náumni nah mit wééep wut jĩ.\* 33 Pánihna, ded ã weñat pínahdihjeh jenah joí chãjni, iiguípna bejni ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, ded ã weñat pínahdih joyáh bojni, wã weñat pínahboodíh chãjni, ã buúdcán niít.\*

34 “Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Wã jwúub dei jũóhni yeó jáardih chénewã ĩih muú díitna bíícdih ĩ úwuchah, weemdíh jepahnidih-jeh wã ubbipna caá. Weemdíh jepahcanniboó

\* 17:27 Gn 7.6-24      \* 17:29 Gn 18.20-19.25      \* 17:31 Mt 24.17-18; Mr 13.15-16  
\* 17:32 Gn 19.26      \* 17:33 Mt 10.39; 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; Jn 12.25

ã chãobípna caá. <sup>35</sup> Chénewã yaádh biíc dih ï tewechah, weemdíh jepahnidihjeh wã ùb be-jechah, biíh wili chãobípna caá. <sup>36</sup> Wápchiboó chénewã teonit ï jumuchah, weemdíh jepahnidihjeh wã ùbbípna caá. Biíh ã chãobípna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

<sup>37</sup> Páant ã niijíchah joinít, ã bohénit caandíh nin pah ït ùbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedboo tígaá páant ã yapbi? ït niijíp wut jĩ.

—Jóopwã ï jiiy júuduchah ennit, nuñáp ã moopópoó jéihna, biáboó ñi bidcan niít. Páant ñi jéihyat pah, dedjĩh wã jwáub dei jãwúchah jéihna, biáboó bidcat caá náahap, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

## 18

### *Éemp wánnih mi ùbh tac búgáat naáwát*

<sup>1</sup> Túttimah, Diosdih ï ùbh cádahcat pínahdih bohéna, nin pah Jesús ã bohénitdih át niij naáwáp wut jĩ: <sup>2</sup> “Biíc tútchidih yéejat peéh chãjat túttni ã jumap be. Caán Diosdih úmcan, cáacwãdihbut ãpĩ tái chãjcap be. <sup>3</sup> Caán tútchidih éemp wánnihbut mi jumap be. Pánihna, peéh chãjat túttni pebhna jubínit, ‘Weemdíh eníhcan, yeejép chãjnidih ma peéh chãjat tútú’, mi niijíp be. <sup>4</sup> Páant mi niijíchah yuhna, dawá láa caánboó ‘Wã peéh chãjcan niít’, caántdih ã niijíp be. Páant ã niijíchah yuhna, caántboó caandíh chah mi ùbh tac búgánap be. Páant mi ùbh tac búgánachah yap joiná, caanjéh nin pah ã niij jenah joyóp be: ‘Weém Diosdih, cáacwãdihbut wã úmcan caá. <sup>5</sup> Páant wã jumuchah yuhna, nintboó mi ùbh tac búgána,

weemdih mi chuuábipna caá. Pánihna, caántdih yeejép chājnidih wā peéh chājat túutbipna caá’, ā niijíp be”, Jesús āt niijíp wut jī.

<sup>6</sup> Páant niijnít, Jesús queétdih nin pah āt niij jéihyanap wut jī: “Caán yéejat peéh chājat túutni ded pah ā chājatdih ñi túi jenah joyoó. <sup>7</sup> Caán túicanni yuhna, caandih úbh tac buugánihdih ā teo wáacap be. Diosboó túini jumna, ā ñionit ā teo wáacat pínahdih bádí ĩ bidichah, queétdih maatápdih ā páñat túutcan niit. <sup>8</sup> Pánih túi teo wáacnit, queétdih yeejép chājnitdih waícanjeh ā peéh chājbipna caá. Pánih túi jepahni ā jumachah yuhna, weém nin baácboó jwúb dei júhna, daocánnit Diosdih túi jenah joinítidih wā bid jumí dée caá. Pánihna, yeéboó caandih ñi túi jenah joí cádahca bojoó”, āt niijíp wut jī.

### *Chénewā Diosdih úbhnit naáwát*

<sup>9</sup> Páant niij péanit, “Jwiitboó túinit caá. Bitaboó yeejépwā caá”, niij jenah joinítidih Jesús nin pah āt niij naáwáp wut jī: <sup>10</sup> “Chénewā Diosdih úbhna ĩ chājap be. Biíc fariseo ā jumap be. Biíh Romanowā ĩ maáh ā wutni dinerodih úbhni ā jumap be. <sup>11</sup> Pánihna, fariseo ñuhnit, nin pah Diosdih ā niij úbúp be: ‘Weém bií déedih numní, yaáhdih yéej chājni nihcan caá. Nin Romanowā ĩ maáh ā wutni dinerodih úbhni ā yéej chājat pahbat wā chājcan caá. Bitā ĩ yéej chājat pah wāpí chājcan caá. Pánih túi jumna, “Túina caá”, meemdih wā niijná caá. <sup>12</sup> Weém semana jumap pah chéne yeó jáap jeémp jwuhcanjeh, wāpí úbhna caá. Ded cien dinero júdudih wā jíib ubna, diez júdudih meemdih wāpí wāhna caá. Ma wutat pahjeh wāpí túi chājna caá’,

fariseo ã niij wúbáp be. <sup>13</sup> Obohjeéhtih, dinerodih wúbhniboó ã yéej chājatdih jīgahna, wúpbít yaíh duo ñáhñit, japboó en ñahacanjeh, Diosdih nin pah ã niij wúbáp be: ‘Dios, weém yéejni caá. Weemdíh jīgah ennit, ma teo wáacá’, ã niijáp be. <sup>14</sup> Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán dinerodih wúbhni áih munná ã jwúb bejehah, ‘Caán túini caá’, Dios caandíh ã niij enep be. Obohjeéhtih, fariseobodíh ‘Caán túini caá’, Dios ã niij encap be. ‘Weém túini, dedé yéejat wihcanni caá’, niijnídih ‘Meém táicanni caá’, Dios ã niij enna caá. Obohjeéhtih, ‘Meemjéh caá túini. Weém yéejni wã jumuchah, weemdíh ma jīgah en teo wáacá’, niijníboodíh Dios ã wēi enna caá”, Jesús át niijáp wat jī.\*

*Jesús wébít dih ã wúbát  
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)*

<sup>15</sup> Biíh láa, cāacwã ĩ túhñitdih ã teo jáha wúbát pínah niijná, Jesús pebhna ĩt wúb júbínáp wat yah jī. Obohjeéhtih ã bohénitboó queétdih ennit, ĩt jípnih jūihñap wat jī. <sup>16</sup> Páant ĩ jūihñachah ennit, Jesús wébít dih jūúwát tútñit, ã bohénitboodíh nin pah át niijáp wat jī:

—Queét wébít wã pebhna ĩ jūúwá naáh. ĩ jūúwát déedih ñi jáhca bojoó. Queét panihñit Diosdih chah ĩ túi jenah joiná caá. Páant moonájeh Dioíhwã ĩ jéih jumna caá. <sup>17</sup> Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nit Diosdih ĩ túi jenah joyát pahjeh yeéboó ñi jenah joicáh, Dios ñi maáh ã nihcan niít, át niijáp wat jī.

\* **18:14** Pr 29.23; Mt 23.12; Lc 14.11

*Dawá bií déedih bíbohni Jesúsdih ã wábh joyát  
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)*

<sup>18</sup> Páant niijníji Jesús ã bohénit biícđih ã bejechah, judíowã ĩ maátajeéh jumni caandíh wábh joyódih át jwáibínáp wut jĩ.

—¿Tái Bohéní, páantjeh Diosjeéh tái jumíhna, ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wut jĩ.

<sup>19</sup> —¿Dépanih tigaá ‘Táini’, weemdíh ma niij? Diosjeh caá táini. <sup>20</sup> Dios ã wátatnadih ma jéihna caá. ‘Ma áa nihcannihjĩh ma yéej chãjca bojoó.\* Cãacđih ma mao yohca bojoó.\* Ma nũmca bojoó.\* Ma yeeca bojoó.\* Ma mánadih táinijeh ma chãjáp’,\* Dios ã niijíp jĩ. Caán ã wátatnadih jepahat caá náahap, Jesús át niijíp wut jĩ.

<sup>21</sup> —Wébít jumna, wã yap yohcatji pah, bũũbut biíc yoobó wã yap yohcan caá, Jesúsdih át niijíp wut jĩ.

<sup>22</sup> —Diosjeéh ma tái jumat pínah, bainí meemdíh ã judhna caá. Nihat míih bií déedih jíib chãjadih ma bejeé. Pánih jíib chãjnit, caán jíibđih moh yéejnitđih ma wũhũ. Páant ma wũhũchah, nin baácboó ma bíbohatji chah táiini míih pínah Dios pebhboó ã jumbipna caá. Wã niiját pah chãj péa, wãjeéh ma pée jũúwá, Jesús caandíh át niijíp wut yuh jĩ.

<sup>23</sup> Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joiná yuhna, caánboó dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chãj wũhũhcan, búdí át jĩgahap wut jĩ.

<sup>24</sup> Páant ã jepahcatđih ennit, Jesús nin pah át niijíp wut jĩ:

---

\* **18:20** Ex 20.14; Dt 5.18      \* **18:20** Ex 20.13; Dt 5.17      \* **18:20**  
Ex 20.15; Dt 5.19      \* **18:20** Ex 20.16; Dt 5.20      \* **18:20** Ex 20.12;  
Dt 5.16



—Ded dawá bií déedih bíbohni Diosdih ã jepahíhichah yehna, caandih ã buona caá.  
<sup>25</sup> Camelloboó awí íitbitdih ã waad yábac bejihichah nihna, ãta buo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih bíbohni Dios ã maáh jumupboó ã waadíhichah, búdí ã buona caá, ãt niijíp wut jĩ.\*

<sup>26</sup> Páant ã niijíchah joinít, bita caandih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dioih pínah ded ã jéih jumcan niít, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>27</sup> —Cãacwã ded pah ã jenah joyátjñhéh ã táí chãjñhna yehna, Dios pebhboó ã jéih bejcan niít. Diosjeh caá iiguipna bejnit déedih ã táí ubup. Caanjéh tiguaá nihatdih chãj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandih ã wihcan caá, Jesús ãt niij jepahap wut jĩ.

<sup>28</sup> Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Weemdih ma joi jwáhuhú. Majeéh péeat táut niijná, jwiítboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>29-30</sup> —Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Diosdih jepahni ãih mædíh, ã mánadih, ã déewãdih, yaddih, ã wehdih cádah bejnit, nin baácboó ã jum jwuhuchah, Dios chah dawá caandih ã wãhbipna caá. Pánihna, ã wunat túttimahbut, Diosjeéh páantjeh ã jambipna caá, Jesús queédih ãt niijíp wut jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwuhub naáwát  
 (Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)*

---

\* 18:25 Pr 11.28

31 Páant niij péanit, Jesús doce ã bohénitdih chibít yuúp buúg át numah bejep wut jĩ. Pánih bejnit, nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “Bainí yeebdíh wã naáwíhna caá. Bũũ Jerusalén tútchina bejna caá jwĩ chãjap. Caanná jwĩ juibínachah, Dios naáwát dih naóh yapanit jon jãtíh ĩ daacátji biíc yoobó weém nihát cãacwã úud jeñé wã yap-bipna caá. 32 Weemdíh teonit, judiowã nihcan-nitdih ĩ jwúub wũh yapabipna caá. Páant ĩ wũh yapanachah, queétboó weemdíh deoh naóh nit, mao mác coí jãha, yeejép wéhe, pãinit, ĩ mao yohbipna yuh caá. 33 Obohjeéhtih, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwúub boo pud jũóh b ipna caá”, queétdih át niijíp wut jĩ.

34 Páant ã niijíchah joiná yuhna, ã bohénit ded pah ã naáwát dih ĩt beh joicáp wut jĩ.

*Jéih encannidih Jesús ã booaat*  
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Jesús wã Jerusalén tútchina bejna, Jericó tútchina ĩt tóah juibínap wut jĩ. Caanjíh jéih encanniboó namá jwéejdih chúudnit, dinero úubhna át chãjap wut jĩ. 36 Pánih chúudnit, dawá ã pebh ĩ yap bejchah joinít, queétdih nin pah át niij úubh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá dawá cãacwã ĩ yap bej? át niijíp wut jĩ.

37 —Jesús, Nazaret tútchidih bóo ã yap bejna caá, caandíh ĩt niij jepahap wut jĩ.

38 Páant ĩ niijíchah joinít, caán át ej jwíhip wut jĩ.

—¡Jesús, David juima, Dios ã wahni, weemdíh ma jĩgah enee! át niij ñaác ejep wut jĩ.

39 Páant ã niíj ñaác ejechah joinít, Jesúsdih waóhnitboó, nin pah ít niijíp wut jĩ:

—¡Ma laihca bojoó! caandíh ít niíj jírónih jãihñap wut jĩ.

Páant ĩ niíj jũihñachah yuhna, caánboó chah át wẽp ejep wut jĩ.

—¡David jũima, Dios ã wahní, weemdíh ma jíghah eneé! át jwúb niíj ñaác ejep wut jĩ.

40 Páant ã niíj ñaác ejechah joinít, Jesúsboó chão ñũhñit, caandíh ã pebhna át ub bejat túutap wut jĩ. Páant ã bejat túutachah joinít, jéih encannidih Jesús pebhna ít ub bejep wut jĩ.

Ã pebhna ĩ ub juibínachah, nin pah caandíh át niíj úubh joyóp wut jĩ:

41 —¿Ded pah wã chãjat tigaá ma náah? át niijíp wut jĩ.

—Maá, jéih enatdih caá wã náahap, át niíj jepahap wut jĩ.

42 —¡Ma eneé! Weemdíh túi jenah joiná, ma boona caá, Jesús caandíh át niijíp wut jĩ.

43 Páant ã niijíchahjeh, jéih encanniji át yoób enep wut jĩ, bũca. Pánih ennit, Jesúsjeéh bejna, Diosdih búdí át wẽi naáwáp wut jĩ. Pánihna, bita caán jéih encanniji ã enechah ennit, queébtut Diosdih búdí ít wẽi naáwáp wut jĩ.

## 19

### *Zaqueo Jesúsdih ã jwãáat*

<sup>1</sup> Jesús wã Jericó tútchina juibínit, bac bejat túut ít chãjap wut jĩ. <sup>2</sup> Caán tútchidih Zaqueo wut jumni át jumap wut jĩ. Caán Romanowã ĩ maáta dinerodih úubát túutnit ĩ maáh jumna, búdí dinero át bíbohóp

wut jĩ. <sup>3</sup> “Caán dedna tiguaá”, niijnít, Jesúsdiĥ át eníhip wut yuh jĩ. Oboĥjeéhtih, ã eníĥichah yuhna, ĵapcanni dahbit ã ĵumuchah, dawá cáacwã caandíĥ ít ĵáĥap wut jĩ. <sup>4</sup> Pánihna, Jesús ã yap bejeĥah, táí enat túut niijná, cáacwãdiĥ ñáo yap bejnit, sicómoro wut ĵumni nahdiĥ aab béjnit, caanjĩĥ Jesúsdiĥ át pãí laĵap wut jĩ. <sup>5</sup> Caanjĩĥ ã pãí laĵachah, caan náĥ pãıjdiĥ Jesús ĵaıbí ñahnit, Zaqueodiĥ chéi ennit,

—**ıZaqueo, waıcanĥeĥ ma dei ĵũúwú! Bũũ mııĥ mũũboó wã chão ĵwũĥbıpna caá,** Jesús caandíĥ át niıjıp wut jĩ.

<sup>6</sup> Páant ã niıjıchah ĵoinıt, Zaqueoboó wẽpép dei ĵũóĥ, búdí wẽınit, ãıĥ mũũná Jesúsdiĥ át numah beĵep wut jĩ. <sup>7</sup> Jesús caandíĥ ã peĵ ĵum bejeĥah ennit, niĥat cáacwã íjnit, queéťĥeĥ nin pah ít mıíc niıjıp wut jĩ:

—Jesús tãbit yéejniıĥ mũũná ã bejna caá, ít niıjıp wut jĩ.

<sup>8</sup> Āıĥ mũũná numah ĵaıbínit, queéťdiĥ át numah jeémép wut jĩ. Pánih jeémép chũũdnıjı Zaqueoboó ñah ñahnit, Jesúsdiĥ nin pah át niıjıp wut jĩ:

—Maá, meemdíĥ bainı wã naáwát túut caá. Wã yéejatdiĥ cádah, túınıboodıĥ túut numnıt, moh yéejnitdiĥ niĥat wııĥ bıı déedıĥ tac yoób wã wũĥbıpna caá. Ded dinero wã yee uũbhındıĥ cuatro láa wã ĵwũũbabıpna caá, át niıjıp wut jĩ.

<sup>9</sup> Páant ã niıjıchah ĵoinıt, nin pah caandíĥ Jesús át niıjıp wut jĩ:

—**Abrahamĵı Diosdiĥ ã ĵepahat ĵııb, Dios caandıĥ át túı uũp wut jĩ. Bũũ meembút Diosdiĥ ma ĵepahat ĵııb, Abrahamĵı ã ĵaıma yoobát ma ĵamna**

caá. Páant ma jumachah, meém, majeéh jumnitbut iiguípna bejnit déejidih Dios ã táí ubna caá. <sup>10</sup> Weém nihat cáacwã úd jeñé, buadnít panihnitdih bidnit, táí ubat túut niijná, wã jwáwup be, Jesús ãt niijíp wut jĩ.\*

*Dinero júdana naáwát*  
(Mt 25.14-30)

<sup>11</sup> Páant ã niijíchah joinítboó Jerusalén tútchi pebhjeh jurna, caanná jubínit, “Maáh ã waadbípná nacaá”, ã níj jenah joyátdih jéihnit, nin pah queétdih ãt níj bohénap wut jĩ: <sup>12</sup> “Áih baácdih moondíh wutat túut niijná, ã maáh wúuh bíih baácboó maáh waad jwáhudih ã bejep be. <sup>13</sup> Á bejat pínah jãtíh, chénat pah téihya caandíh teo wãhndih ã bid wáacap be. Ì wáac juyúchah, queét nihatdih bíic yoobó búdí jíib jurni míic dinero júdanadih ã wãhup be. Wãhndit, ‘Wã jwáub jwáwát pínah jãtíh, nin dinerojĩh ñi jíib chãj teo páñaá’, ã maáh pínah queétdih ã niijíp yuh be. <sup>14</sup> Obohjeéhtih, áih cáacwã caandíh eníhcan, ã maáh jumatdih náahcan, biquínadih chah maáhdih naáwádh ã bejat túutap be. ‘Jwiítboó caán ã maáh jumatdih jwĩ náahcan caá’, ã níj naáwát túutap yuh be.

<sup>15</sup> “Obohjeéhtih, caánboó maáh waadnít, ã jwáub juyúp be. Jwáub jainít, ã tewatdih jéihyat túut niijná, caandíh teo wãhndih ã jwáub bid wáacap be. <sup>16</sup> Jwíh waóh jainí nin pah ã niijíp be, ‘Maá, ma wãhni júdajĩh jíib chãj teonit, diez júdadh wã jwáub jíib ubup be’, ã maáhdih ã niijíp be. <sup>17</sup> Páant ã niijíchah joinít, ‘Ma táí chãjap be. Weemdíh táí teo wãhni ma jurna caá. Bainíbitjĩhjah ma táí chãjat

---

\* 19:10 Ez 34.16

jíib, diez tútchinadih moondíh ĩ maáh meemdíh wã waadána caá', ã maáh caandíh ã niijíp be. 18 Caán túttimah jainíboó 'Maá, ma wũhni júdujĩh jíib chãj teonit, cinco júduh wã jwũub jíib ubup be', ã maáhdih ã niijíp be. 19 Páant ã niijíchah joinít, 'Meém ma túi chãjat jíib, cinco tútchinadih moondíh ĩ maáh meemdíh wã waadána caá', ã niijíp be.

20 "Obohjeéhtih, túttimah jainíboó 'Maá, ma eneé. Weemdíh ma wũhni júduh yégueh chóojĩh wã túi tai jwej ámohop be. 21 Meém tubit úum náah jumni caá. Bitadih momat túut, dicat túutnit, meemjéh caán jíibdih mapĩ ubna caá. Páant ma chãjatdih jéihnit, meemdíh wã úumup be', ã maáhdih ã niijíp be. 22 Páant ã niijíchah joinít, 'Meém weemdíh ma túi teo wũhcap be. Ma niijátjĩhjah meemdíh wã jwũub naóh yachipna caá. ¿Weém úum náah jumni níit? ¿Bitadih momat túutni, dicat túutni níit? 23 Páant wã jumuchah nihna, wĩh dinerodih dinero jwejat mũuná ma ámohochah, áta túi tagaá. Páant ma chãjachah, caán mũudíh teonit weemdíh chah ĩta wũh tagaá', ã niijíp be. 24 Páant niij péanit, pehbbit ñũhndih nin pah ã niijíp be: 'Caandíh wã wũhni júduh dúuc wáinit, chénat pah téihya júdujĩh túi teoniboodíh ñi wũhú', queédih ã niijíp be. 25 Páant ã niijíchah joinít, '¡Obohjeéhtih, Maá, caánboó chénat pah téihya júdu jáantjeh ã bíbohna caá!' caandíh ĩ niijíp be. 26 Páant ĩ niijíchah joinít, 'Ded ã bíbohnijĩh túi teonidih chah wã wũhhipna caá. Obohjeéhtih, ded ã bíbohna yuhna, ã túi teocat jíib, ã bíbohnidih wã dúuc wáibipna

caá. \* 27 Weemdíh eníhcannit, ì maáh wã jumatdih náahcannitdih, ninna ub jũóhnit, wã enepdih ñi maoyohoó', ì maáh ã niijíp be", Jesús ãt niijíp wat jĩ.

*Jesús wã Jerusalénna ì waadát*

*(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)*

28 Páant niij péa, cáacwãdih chibít yuápbit waóh bejnit, Jerusalén tútchina Jesús wã ìt toáh púuh laab béjep wat jĩ. 29 Pánih toáh púuh laab béjnit, Betfagé wãt jumni, Betania wãt jumni tútchina pebh, Olivo Jeé púujdih ìt juibínap wat jĩ. Pánih juibínit, Jesús chénewã ã bohénitdih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wat jĩ:

30 —Con jíghni tútchibitdih ñi bejeé. Waád juibínitjeh, burro wúuh cáacwãdih duo jwúhcannidih ñi jwááhbipna caá. Caandíh ì chéwat tōpdih watnit, ñi ub jwúub jũúwá. 31 Yeebdíh enni '¿Dépanih caandíh watnit, ub bej tigaá ñi chãj?' ã niij uúbh joyóchah joinít, 'Jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá', ñi niij jepahaá, Jesús queétdih ãt niijíp wat jĩ.

32 Páant ã niijíchah joinít, ìt bejep wat jĩ. Caanná juibínit, Jesús ã niijátji pahjeh ìt jwãáap wat jĩ.

33 Pánihna, burro wúuhdih ì watachah ennit,

—¿Dépanih caandíh wat ub bej tigaá ñi chãj? ã monó ìt niij uúbh joyóp wat jĩ.

34 —Nindih jwĩ Maáh ã náah jwuhna caá, ìt niij jepahap wat jĩ.

35 —Páant ta tigaá. Ñi ub bej jwuhhá, ì niij jepahachah joinít, Jesús ã páñapboó ìt ub jwúub bejep wat jĩ. Pánih ub juibínit, Jesús ã chúdat pínah niijná, ñih jih bóo yégueh chóonadih too dugnit, burro wúuhdih ìt cáagap wat jĩ. 36 Pánih púuh laáb

\* 19:26 Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

chúudnit, ã bejehahjeh, ã jãtìh waóhnit, caán ì maáh pínahdìh ì weñat júutna, ìih jìh bóo yégueh chóonadih too dughnit, namádìh ìt jwej waawáp wut jì. <sup>37</sup> Pánìh bejnìt, Jerusalén tútchina toáh jùibí, Olivo Jeé púujdìh dei jùibínìt, Jesús ã wēp chãjatjinadih náhnìt, Diosdìh búdí wēina, nin pah ìt niúj ejep wut jì:

<sup>38</sup> —¡Túina caá, Dios! ¡Meém caá nin jwí Maáh pínahdìh mat wahap taga! ¡Nin ma wahnidìh ma túi teo wáacá! Páant jwí maáh ã jumuchah, majeéh jwí túi jumbipna caá. ¡Nin baácìh jumnìt jeáboó jumnìtbut meém chah wēpni Maáhdìh ì wēi naáwá naáh! ìt niúj wēi ejep wut jì.\*

<sup>39</sup> Páant ì niúj wēi ejehah joinít, ìjeéh péenìt fariseowã nin pah Jesúsdih ìt niúj jùihñup wut jì:

—¡Bohéní, páant bóojeh! Ma bohénitdìh ma ej cádahat túutá, ìt niijíp wut yah jì.

<sup>40</sup> Obohjeéhtìh, Jesús queétdìh nin pah ãt niúj jepahap wut jì:

—Yoobópdih yeebdìh wã naóhna caá. Queét ì yayáchah, nin ñajni jee dáhnaboó ãta wēi ej tagaá, ãt niijíp wut jì.

<sup>41</sup> Pánìhna, Jerusalén tútchina toáh jùibínìt, caandìh enna, caán tútchidìh moondìh jìgahna, ãt juñup wut jì. <sup>42</sup> Pánìh jùinít, nin pah ãt niijíp wut jì: “Yeéb Jerusalén tútchidìh moón buu yeó jáapna ded pah ñi túi jumat pínahdìh jéihna nihna, ãta túi tagaá. Obohjeéhtìh, weemdìh jepahcan, ñi túi jumat pínahdìh ñi beh joicán caá. <sup>43</sup> Maátcanjeh yeebdìh eníhcannìt ñìih tútchidìh ì túi bóod chüi ñuh púud bejbipna caá, yeéb tútchi diítboó jumnìt

\* 19:38 Sal 118.26



ñi jéih jwei báccat pínah niijná. <sup>44</sup> Pánih chājna, ñíih tátchidih í tái boto mao jéena beedábipna caá. Nihat yeéb diitboó jumnitdih, ñi wehdihbat í mao yoh beedábipna caá. Dios yeebdíh teo wáacni pínah weemdíh ã wahachah yuhna, ñi jepahcatji jíib páant yeejép ã yapbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jíib chājnitdih Dioíh munnánt Jesús ã ñunn báccat  
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)*

<sup>45</sup> Jerusalén tátchidih waád jubínit, Dioíh muú jóocmant bóo juhhdih Jesús wã ít waad béjep wut jĩ. Pánih waad béjnit, Diosdih í wúhat pínah nuñáp wádih jíib chājnitdih Jesús át ñunn bácanap wut jĩ. Pánih ñunn bácanit, queédih nin pah át níj juhñap wut jĩ:

<sup>46</sup> —Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj naóh daacáp tajĩ: ‘Wíih muú weemdíh úbát muú pínah caá’, Dios ã niijná caá,\* át níj daacáp tajĩ. Obohjeéhtih, yeébboó Diosdih úbúdi h jǎóh nitdih yeenit, chah ñi jíib waadá úbhna, nunnít í wáac juyát muú pínah ñit chājap taga,\* át niijíp wut jĩ. Queédih juh péanit, át bac bejep wut jĩ.

<sup>47</sup> Yeó jáap jumat pah Jesús Dioíh munná bohénadi h ãpĩ bejep wut jĩ. Páant ã bohénachah ennit, sacerdotewã í maáta, Moisés ã wutatjidih bohénit, bita maátabat caandíh ít mao yohíhip wut yuh jĩ.\* <sup>48</sup> Obohjeéhtih, ã bohénachah joinít, nihat cáacwáboó búdí ít weñep wut jĩ. Páant í weñechah jéihnit, í mao yohat túut niijná yuhna, ít jéih teo jwuhcap wut jĩ.

---

\* 19:46 Is 56.7    \* 19:46 Jer 7.11    \* 19:47 Lc 21.37

## 20

*Jesús ã wēpat*

*(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)*

<sup>1</sup> Biíh yeó jáap Jesús Dioíh m<sup>uá</sup> jóocmant bóo j<sup>uá</sup>hboó cãacwãdih át bohénap w<sup>ut</sup> jĩ. Páant ã bohénachah, sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã w<sup>ut</sup>tatjidih bohénit, bita maátabut caandíh nin pah ĩt niíj <sup>uá</sup>bh joyóop w<sup>ut</sup> jĩ:

<sup>2</sup>—Jwiít dih ma naáwá. ¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwín páant ma chãj? ¿Déhe tibeé meemdíh páant ã w<sup>ut</sup>? ĩt niijíp w<sup>ut</sup> jĩ.

<sup>3</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsbut nin pah át niíj <sup>uá</sup>bh joí jw<sup>uá</sup>banap w<sup>ut</sup> jĩ:

—Weembút yeebdíh wã <sup>uá</sup>bh joibípna caá.

<sup>4</sup> ¿Juan Daabánidih déhe tigaá át daabáát t<sup>uá</sup>tjij? yeéb ñi jenah joyóchah. ¿Dios át w<sup>ut</sup>tjican taniít? ¿Cãacwãjeh niit ĩt daabáát t<sup>uá</sup>tjij? Jesús queétdih át niijíp w<sup>ut</sup> jĩ.

<sup>5</sup> Páant ã niijíchah joinít, queétjeh nin pah ĩt míic niijíp w<sup>ut</sup> jĩ: “¿Ded pah tigaá jwĩ niíj jepah bí? ‘Dios caandíh át w<sup>ut</sup>tup taga’, jwĩ niíj jepahachah, caánboó ‘Páant ã j<sup>uá</sup>m<sup>uá</sup>chah y<sup>uá</sup>hna, ¿dépanih tíi caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niíj j<sup>uá</sup>hbipna caá. <sup>6</sup> Obohjeéhtih, ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani yoobát ã j<sup>uá</sup>m<sup>uá</sup>p jĩ’, nihát cãacwã ĩ niíj jenah joiná caá. Páant ĩ niíj jenah joyóchah, jwiítboó ‘Cãacwãjeh caandíh ĩt daabáát t<sup>uá</sup>tjij taga’, jwĩ niíj jepahachah, queét jee dáhnajĩh yohnit, jwiít dih ĩ maobipna caá”, ĩt niijíp w<sup>ut</sup> jĩ.

<sup>7</sup> Pánih míic wéhe péanit,

—Jwĩ jéihcan caá, ĩt niijíp w<sup>ut</sup> jĩ.

8 —Caán láa bácah weemdih wutnidih weembút yeebdih wā naóhcan niít, Jesús queédih át niijíp wut jī.

*Jiwá iguíhadih yeejép teo wāhñit naáwát  
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

9 Páant niij péanit, nin naáwátjīh cāacwādih át bohénap wut jī: “Biíc newé jiwá iguíhdih ā momop be. Mom péanit, bitadih āih iguíhadih en dawá túutnit, biíh baácboó jib jwuhadh dih ā bejep be. Pánih bejniji maatápdih ā jígochap be.\*

10 Túttimah, iguíh ei láa, āih iguíh jíbdih náahna, caandih teo wāhñidih āih iguíhana ā wah bojop yah be. Obohjeéhtih, caanná ā juibínachah, iguíhadih en daonítboó caandih teonit, ī maáih pínahdih wāhcanjeh, ī pūi ñuun yóh jwúuba bojop be. 11 Túttimah, iguíha mínah biíh caandih teo wāhñidih ā jwúub wahap yah be. Obohjeéhtih, ā juibínachah enna, caandíhbut biíc yoobó yeejép niijnít, jíib wāhcanjeh, ī mao ñuun yóh jwúuba bojop be. 12 Páant ī chājat túttimah, biíhdih jwuh ā jwúub wahap yah be, páant muntih. Obohjeéhtih, caandíhbut biíc yoobó ī mao ñuun yóh jwúuba bojop be.

13 “Páant ī chājatjidih ennit, iguíha mínah nin pah caanjéh ā niij jenah joyóp be, ‘Buu biíc peihcanni láa wā wahnitjidih ít yeejép chājap tagaá. ¿Buu ded pah tigaá wā chājbi? Wā wūúh wā oinidih wā wahachah, caánboodih yeejép chājat umnit, ī jepahmi nacaá’, ā niij jenah joyóp yah be.

14 Obohjeéhtih, iguíhadih teonitboó ī maáh wūúh ā juyúchah ennit, nin pah ī míic niijíp be: ‘Jwī maáh

\* 20:9 Is 5.1

ã wɛnɛchah, ninboó iguíha mínah ã jɛmbipna caá. Pánihna, nin iguíhadih jwiítjeh bíbohat túɛt niijná, ¿caandíh jwĩ mao yoh jíih? Í míic niijíp be. <sup>15</sup> Páant niijnít, í maáh wũúhdih teonit, iguíhamant ɛb bac bejnit, í mao yohop be.

“Pánih mao yohat doonádih joinít, í maáhboó ¿ded pah tigaá queétdih ã chãjbi? <sup>16</sup> Áih iguíhana jwúɛb jɛibnit, ã wũúhdih í mawatji peéh queét teonitdih ã mao yohbipna caá. Queétdih mao yoh péanit, áih iguíhadih bitaboodíh ã wũhbipna caá”, Jesús cãacwãdih át niijíp wɛt jí.

Páant ã niijíchah joinít,

—¡Ma niiját pah ã yapca bojo naáh! cãacwã ít niijíp wɛt jí.

<sup>17</sup> Páant í niijíchah joinít, Jesús queétdih ennit, nin pah át niijíp wɛt jí:

—Obohjeéhtih, caan páh tigaá ã jɛmbipna caá. Caandíhjih mɛntih Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át níj naóh daacáp tají:

‘Múú teonit túini jee dáhnadih ñíonit, í náahcanni dahdih í yohop yɛh be. Obohjeéhtih, queét í yohni dahdihjih tigaá Dios ã ñíwip. Caandíh ñíonit, áih mɛɛ pánihnidih chãjna, caán mɛúdíh túi jenah enat túɛt niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahní pínah tigaá’, át níj daacáp tají. (Sal 118.22)

<sup>18</sup> Pánihna, ded jéih encanni dée pah caan dáhdih tóoc bɛúgní áih bácah dajni ã jɛmbipna caá. Obohjeéhtih, deddih caan dáh ã bɛúg jéen néehnit, ã boto yoh bojbipna caá. Páant ã yapat dée,

ded weém Dios ã wahnidih jepahcan, buudní ã jumbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

19 Jesús caán naáwátjĩh ã bohénachah joinít, “Jwiítdih niijná caá ã chãjap”, Moisés ã wutatjidih bohénit, sacerdotewã ã maátabut ãt niij jéihyep wut jĩ. Pánih jéihnit, Jesús ã naóh péanachahjeh, ãtith tewíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, cáacwãboodih úmna, Jesúsdiht ãt jéih teo jwuhcap wut jĩ.

*Romano maáta ã úbát túttni dinero júdu*

*(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)*

20 Pánih jéih teo jwuhcan, débólih teonit, ã maátadiht wuhat tút niijná, caandih encanni pah-jeh, ãt en ñuún péenap wut jĩ. Pánihna, bita túnit pah jígohnitdiht Jesús pebh ãt wahap wut jĩ, mácah ã jepahachah, ã naóh yacat tút niijná. 21 Queét yeenitboó Jesúsdiht nin pah ãt niij úbh joyóp wut yuh jĩ:

—Bohéní, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiítdih ã chãjat tútatdiht yoobópdih ma bohéatdiht jwĩ jéihna caá. Ded pah cáacwã jwĩ niijíchah, maáta ã jumbuhah yuhna, úmcanjeh yoobópdih mapĩ naóhna caá. Páant yoobópdih naóhni jumna, nin jwĩ úbh joyát diht ma jepahaá: 22 ¿Roma baácdih moón ã maáh César ã úbát túttni dinero júdu diht caandih jwĩ wuhachah, ã túi níit? ãt niijíp wut jĩ.

23 Páant ã niijíchah, ã yeeatdiht jéihnit, nin pah queétdih Jesús át niij úbh joí jwúbanap wut jĩ:

24 —**Dinero júdu diht weemdiht ñi júutá. ¿Caán júdu diht deih móot, deih wut tigaá ã jum?** ãt niijíp wut jĩ.

—Césaríh móot, ãih wutbut ã jumna caá, ãt niij jepahap wut jĩ.

25 —Caán láa bácah caán júdu Césarih pínah caá. Pánihna, áih pínah ã jumuchah, caandih wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumuchah, Diosboodih ñi wúhúú, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

26 Páant ã niij jepahachah joinít, queét caandih mácah jepahat túttíhnitboó joi yai ñúh bejnit, ít jéih jwúub yee úbh joicáp wat jĩ.

*Cãacwã ï jwúub boo pud júúwát pínah  
(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

27 Páant queétdih ã jepahat túttimah, biquína saduceowã jwah Jesús pebh ít juibínap wat jĩ. Queét saduceowã “Cãacwã wúhna, ï jwúub boo pud júóhcan níít”, niijnít ít jumap wat jĩ.\* 28 Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdiht ít niijíp wat jĩ:

—Bohéní, nin pah Moisés át niij daacáp tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wúhchah, ã údboó weép jeñé áajidih jwúub áa jumat caá náahap. Pánihna, ã údboó áa wih jwúhcanni jumna, éemp wúhnihdih ã bíboho naáh, ã úd jeñé báadhda weh pah ï weh jumat pínah niijná’, jwiít dih Moisés át niij daacáp tajĩ.\* 29 Biíc weh sietewã ï jumap be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wúhchah be. 30 ã údboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumap yah be. Páant áa jumat túttimah, weép jeñé pahjeh mántih, weh wihcanjeh caanbút ã wúhchah be. 31 Túttimah bóobut weép jeñé áajidih jwúub áa jumna yahna, caanbút weh wihcanjeh ã wúhchah be. Páant mícjeh queét niht ï búúú beedép be. 32 Páant mi weha mána ï wúh beedát túttimah, ï áajibut mi wúhchah be.

\* 20:27 Hch 23.8 \* 20:28 Dt 25.5

33 Pánihna, queét nihat ï áa jumnihji, nihat cãacwã ï jwúb boo pud jũwáchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? saduceowã Jesúsdiñ ït niñj úbh joyóp wut yuh jĩ.

34 Páant ï niñjichah joinít, Jesús nin pah át niñj jepahap wut jĩ:

—Nin baácboó jumna, yad pínahdih ïpĩ ubna caá. ï weh yatádihbut ïpĩ wáhna caá. 35-36 Obohjeéhtih, wunnitji ï jwúb boo pud jũwát túttimah, Dios weh jumna, jeáboó jumnit, ángelwã pah ï jwúb wuncan niít. Pániñ jwúb wuncan, ï jwúb áa jumcan niít. 37 Obohjeéhtih, wunnitji ï boo pud jũwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wã niñj naónna caá: Moisésji iigní chálihdih ã enatjidih nin pah át niñj daacáp tajĩ: ‘Dios nin pah weemdih ã niñjip jĩ: “Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá”, ã niñjip jĩ’, Moisés át niñj daacáp tajĩ.\* 38 ï wunat túttimah yuhna, ‘ï Maáh caá’, Dios át niñjip wut jĩ. ‘ï Maáh caá’, ã niñjátjidih jéihnit, báadhnit ï jummatdih jwĩ jéihna caá. ¡Dios báadhnitdihjeh Maáh ã jumna caá! Pániñna, cãacwãih bácañ ã wunuchah yuhna, ïih caolih páantjeh ã báadhna caá, Jesús át niñjip wut jĩ.

39 Páant ã niñjichah joinít, bita Moisés ã wutatjidih bohénitboó,

—Ma túi jepahap be, Bohéní, ït niñjip wut jĩ.

40 Páant ã jepahachah joinít, úmna, bitabut caandih ït jwúb úbh joicáp wut jĩ.

*¿Cristo déhe ã jumna tigaá?  
(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

\* 20:37 Ex 3.6

41 Jesús queétdih nin pah át jwúub niij úubh joyóp wut jĩ:

—‘Dios ã wahni pínah Cristo David jumima ã jumtipna caá’, ã niij naóhna caá. ¿Páant niij naóhna, ded pah niij bohé tigaá ã chãj? 42 Davidjijeh Salmos ã niijní tólihdih nin pah át niij daacáp tajĩ:

‘Wã Maáhdih Dios nin pah ã niijná caá: “Wã jéihyepmant bóo bawámant ma chúudá.

43 Pánih chúudnit, niihatdih ma wutuchah, meemdíh en jãihnitdih wã yap yohat túutbipna caá”, ã niijná caá’, Davidji át niij daacáp tajĩ. (Sal 110.1)

44 Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah yuhna, ¿ded pah Cristo David jumima át jumji? Jesús át niijíp wut jĩ.

*Moisés ã wutatjidih bohénit ã táicat*

*(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

45 Páant niij péanit, niihat ájeéh péanit ã joyóchah, nin pah ã bohénitboodíh Jesús át niij naáwáp wut jĩ: 46 “¡Moisés ã wutatjidih bohénitdih ñi túi chãja chaáh! Queét maátni yégueh táini chóo ðonít, cãacwã ã enepdih ãpĩ táoh jib bejna caá. Bíi dée jíib chãjapboó bita queétdih túi wëi jwãáh úubátidih ãpĩ náahna caá. Jwiit judíowã jwĩ bohéat múudíh waáwápboó ãpĩ chúudna caá, niihat cãacwã queétdih ã túi wëi enat pínah niijná. Namah jeémépboobút bejnit, waáwápboó míicjeh chúudna, ãpĩ wëina caá. 47 Obohjeéhtih, queét éemp wunnit yaádíh munnáidih ãpĩ dúuc wáina caá. Páant queét yaáhdih ã dúuc wáina yuhna, cãacwã ã enepdih Diosdih maatápídh ãpĩ úubhna caá, queétdih ã wëi



enat pínah niijná. Páant ĩ chãjat jíb Dios queédih búdí ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

## 21

*Éemp wunnih Diosdih mi wãhat  
(Mr 12.41-44)*

<sup>1</sup> Jesús ã enechah, Dioíh mũdíh jumni dinero júdũna ámohat paihdih búdí dinero bíbohntboó Diosdih ĩ wãhni júdũnadih ĩt yacap wut jĩ. <sup>2</sup> Páant ĩ yacachah, éemp wunnihbut chéne júdũbitdih mi yacachah, ãt enep wut jĩ. <sup>3</sup> Páant ĩ yacachah ennit, nin pah ã bohénitdih ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Nint éemp wunnihboó moh yéejnih yũhna, queét chah mi wãhup be. <sup>4</sup> Queét búdí dinero bíbohnt, ĩ náhcanni júdũnadih Diosdih ĩ wãhup be. Obohjeéhtih, caántboó bainíbit bíbohnihih nihat biíh pah bóonadih mi jíb chãjat déedih Diosdih mi wãh beedánap be, ãt niijíp wut jĩ.

*Dioíh mũdíh bita ĩyohat pínah  
(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)*

<sup>5</sup> Biquína ã bohénit Dioíh mũdíh wẽi ennit, nin pah ĩt niij míic wéhenap wut jĩ:

—Nin mũú túini caá. Túini jee dáhnajĩh ĩt chãjjip taga. Nin diítboó cãacwã Diosdih ĩ wãhnibut túini caá, ĩt niijíp wut jĩ.

<sup>6</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, nin pah queédih Jesús ãt niijíp wut jĩ:

—Maátcanjeh, nihat buu ñi wẽi ennidih yeebdíh eníhcannitboó ĩ boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít, ãt niijíp wut jĩ.

*Péeni yeó jáap jãtìh ded pah ã yapat pínah  
(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)*

<sup>7</sup> Páant ã niijíchah joinít, queétboó nin pah ìt niíj wábh joí enep wæt jĩ:

—Bohéní, páant ma niiját ¿débólih tìgaá ã yapbi? ¿Ded pah tìgaá jwíit jwĩ jéihbi? ìt niijíp wæt jĩ.

<sup>8</sup> Páant ì niijíchah joinít, nin pah ãt niíj jepahap wæt jĩ: “¡Yeéb ñi táí chãja chaáh! Bitá ì yeeatdih ñi joicá bojoó. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, dawá ì jũóhbipna caá. ‘Yeejépwã ñi maáta ì wēpat dúuc wáinit, yeebdíh táí wbní pínah ã jumna caá’, ì niijíchah yahna, yeébboó ñi joyáh bojoó. <sup>9</sup> Dawá baác dih moón ì míic mawat doonádih joinít, biíh baác dih moón ì maátadh yohíhna, ì míic mawat doonádihbut joiná, ñi úumca bojoó. Péeni yeó jáap jãtìh páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, caán péeni yeó jáap caán láajeh ã nihcan niít.

<sup>10</sup> “Caán láa biíc baác dih moón biíh baácna bejnit, ì míic maobipna caá. Pánihna, nihat baácboó búdí míic mawat ã jumvipna caá. <sup>11</sup> Dawá pebhboó búdí baác méméat, nuugúp láa, wēpép wunat ã jumuchah, dawá ì wunvipna caá. Nin baácboó tubit yeejép ã yapachah, jeámantbut úum náah jumni ã jigohvipna caá. <sup>12</sup> Obohjeéhtih, páant ã yapat pínah jãtìh, yeebdíh eníhcannitboó teonit, yeejép ì chãjvipna caá. Pánih chãjnit, ñi míic wáacat mūdih moón maátadh naóh yacnit, nemat mūáboó ì nemat túutvipna caá. Wíhwã ñi jumat jíib dawá baác dih moón ì maátadhbut yeebdíh ì naóh yacvipna caá. <sup>13</sup> Yeebdíh páant yeejép ì chãjachah, wíih doonádih queétdih ñi naóhbipna

caá. <sup>14</sup> Páant ã yapat pínahdih jéihnit, ã naóh yacachah, ded pah ñi jepahat pínahdih jãtìh ñi jengah joicá bojoó. <sup>15</sup> Weémboó ded pah ñi naáwát pínahdih wã jéihyabipna caá. Páant ñi naáwáchah joinít, yeebdíh naóh yacnit ã jéih niúj jwúubacan niít.\* <sup>16</sup> Ñi mána, ñi úudwã, ñi déewã, ñi pej jumnitbut yeebdíh naóh yacnit, ñi maátadih ã tewat túutbipna caá, nemat múúboó ã nemat pínah niijná. Biquínadih nemat múúboó nem, bitadih ã mao yohbipna caá. <sup>17</sup> Pánihna, wíihwã ñi jummat jíib, nihat yeebdíh ã en júihbipna caá. <sup>18</sup> Páant ã chãjachah yuhna, Dios yeebdíh ã túi wapbipna caá, ñi buecát pínah niijná. <sup>19</sup> Páant yeebdíh yeejép ã chãjachah yuhna, Diosdih cádahcan, wanna yuhna, Diosjeéh páantjeh ñi túi jummbipna caá.

<sup>20</sup> “Bíih baácđih moón soldadowã Jerusalén tútchidih ã ñuh púuda bojibipna caá, diítboó jumnit ã jéih jwei báccat pínah niijná. Páant ã ñuh púuda bojochah ennit, ‘Nin tútchi buecđná caá ã chãjap’, ñi niúj jéihbipna caá. <sup>21</sup> Pánih jéihnit, Judea baácđih jumnit jeená ã jwei béje naáh. Jerusalén tútchi diítna jumnitboó ã jwei bác beje naáh. Wápchiboó jumnit jweiná, tútchina ã jwúub waad béjca bojo naáh. <sup>22</sup> Páant ñi jweicáh, caán láa Diosdih jepahcannit judíowãdih ã yap yohatji jíib ã peéh chãjachah, yeebdíhbut ã chũúhbipna caá. Páant ã yéejat peéh ã chãjachah, jon jãtìh Dios naáwátđih naóh yapanit ã daacátjidih bíic yoobó ã jummbipna caá.\* <sup>23</sup> Dedh wudũ jumnihdih, weh túuhnihdihbut jweyát chah ã buobipna caá. Caán láa Dios judíowã ã yéejatđih búdí íijnit, queéđđih búdí ã peéh chãjbipna

\* **21:15** Lc 12.11-12      \* **21:22** Os 9.7

caá. Páant ã chãjachah, nin baác dih moón tubit ã jãghbipna caá. <sup>24</sup> Biquínadiah ã mao yohbipna caá. Bitaboodíh teonit, ãih baácna jumat yoobó ã ub bejbipna caá. Jerusalén tãtchidih moondíh beedánit, queét judíowã nihcannit caán tãtchidih waadnít, maáta ã jumbipna caá. Tãttimah, Dios ã jenah joyãtji pah, maáta ã jumatdih ã jwúub dúuc wáibipna caá”, Jesús ãt niijíp wat jã.

*Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jãúwát pínah  
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)*

<sup>25</sup> “Caán péeni yeó jáap tóah jãúwúchah, yeó, widh, cúiwãbut mácah ã jãghbipna caá, Dios ded pah ã chãjat pínahdih cãacwã ã jéihyat pínah ni-ijná. Búdí mäj ã nolihat yáaat pah ã yáabipna caá. Pánihna, jeáboó jumni mácah jãghatdih ennit, búdí yáaatdihbut joiná, nihat baác dih moón tubit úumnit, búdí ã náhni dahwabipna caá.\* <sup>26</sup> Pánih úumnit, nin baác ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, jeámant jumni ã túut nuumúchah enna, náhni joicánnit pah ã jumbipna caá. <sup>27</sup> Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, maáh waadnjí, mah tólihjãh, búdí yeh iigãtjãhbut wã jwúub dei jãúh bípna caá. Páant wã jwúub dei jãúwúchah, nihat cãacwã ã enbipna caá.\* <sup>28</sup> Pánihna, wã jwúub dei jãúwát pínahdih ded pah ã júut waáwãt dih ennit, úumcan, ñi náhni dahwaca bojoó. Yeebdíh táí ubni waícanjeh wã jãúh bípna caá.

<sup>29</sup> “Higuera nah, biíh nahbut ded pah ã jumatdih ñi náhninaá. <sup>30</sup> Caan náh jáap wawá ã jumuchah ennit, jópchi ã tóah jãúwãt dih ñipã jéihna caá. <sup>31</sup> Pánihat

\* **21:25** Is 13.10; Ez 32.7; Jl 2.31; Ap 6.12-13      \* **21:27** Dn 7.13; Ap 1.7

pah wã niijátji biíc yoobó ã yapachah ennit, ‘Jesús nin baáboó maáh jumúdih ã jwúub dei jüúwát pínah bahnijeh ã jedhna caá’, ñi niij jéhibipna caá.

<sup>32</sup> “Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Wã niijátji biíc yoobó ã yapat pínah jãtih, nihat caán júut waáwát dih ennitboó ã wuncan niít. <sup>33</sup> Nihat nin baác jeábut ã buudbípna caá. Obohjeéhtih, wã naáwátboó buudcánjeh, nihat biíc yoobó ã yapbipna caá.

<sup>34</sup> “¡Yeéb ñi táí jenah joyó chaáh! Búdí numah jeémátdih chãj, babh máihnit, dawá bií déedih bíbohatdihjeh jenah joiná, wã jwúub dei jüúwát pínahdih ñi jenah joicán niít. Pánih jenah joicán, ñi jéihcat láa yeebdíh ñi yéejat peéh chãjadih wã jüóhbirna caá. <sup>35</sup> Nihat baác dih moonbút ã jenah joicát láa wã jwúub dei jüóhbirna caá. <sup>36</sup> Pánihna, yeó jáap jumát pah táí jenah joinít, Dios ã teo wáacatdih ñi úúbú, yeejép ã yapachah yuhna, weemdíh ñi cádahcat túut niijná. Pánih yap yohnit, weemdíh cádahcan, weém nihat cãacwã úud jeñé pebh tíccanjeh ñi ñuhbirna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

<sup>37</sup> Yeó jáap jumát pah Dioih muúboó bohénit, cheyeh jumát pah tútchimant jwúub bac bejnit, Olivo Jeéboó Jesús wã ãpĩ jumup wut jĩ.\* <sup>38</sup> Pánihna, cãacwãboó Jesús ã naáwáchah búdí joíhnit, cheibitjeh jáanit, Dioih muúboó ãpĩ juibí páñap wut jĩ.

## 22

*Judas maátajĩh ã míic wéheat*

*(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)*

---

\* 21:37 Lc 19.47

<sup>1</sup> Paacánni pandih jeémát yeó jáap, Pascua ï ni-ijní, bahnibit át jꞑdhꞑp wꞑt jĩ. Caán yeó jáapnadih dawá cãacwã Jerusalén tútchina ïpĩ míic wáacap wꞑt jĩ.\* <sup>2</sup> Caán láa sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wꞑtatjidih bohénit biícđih, Jesúsđih ï tewat pínahđih ït míic wéhenap wꞑt jĩ. Obohjeéhtih, ï teweçah, nihat cãacwã ïjnit, queéđđih ï míic mawat pínahđih ït úmꞑp wꞑt jĩ. Pánih úmna, cãacwã ï encah, ded pah Jesúsđih teonit, ï mawat pínahđih ït bidip wꞑt jĩ.

<sup>3</sup> Páant ï bidat pónih, nemépwã ï maáh, Judas, Iscariote ï niijníđih át waadáp wꞑt jĩ. Caán Judas, Jesús ã bohéni ã jamꞑchah yꞑhna, ãih jenah joyátđih át túut nꞑmꞑp wꞑt jĩ. <sup>4</sup> Pánih jenah joyát túut nꞑmꞑđi Jesús pebh queéđđih đúó wáyat túut niijná, sacerdotewã ï maáta, Dioíh mꞑđđih wapnit ï maátadihbut naáwáđih át bejep wꞑt jĩ.

<sup>5</sup> Páant ã naáwáchah wēi joinít,  
—Cãacwã ï encah, ded pah soldadowã Jesúsđih ï tewat pínah niijná, ma đúó wáyat pínah jíib, meemđih jwĩ jíib chãjbipna caá, Judasđih ït niijíp wꞑt jĩ.

<sup>6</sup> Páant ï niijíchah joinít, jepahna, cãacwã ï encah, Jesús pebhna ã đúó wáyat pínahđih Judas át jenah joi bíđip wꞑt jĩ.

*Jesús ã bohénit biícđih ã péjeémát*

*(Mt 26.27-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)*

<sup>7</sup> Paacánni pandih jeémát yeó jáap, oveja wꞑúhđih ïpĩ maoni yeó jáap, Pascua ï niijní yeó jáapđih, <sup>8</sup> Pedro, Juandihbut ã namah jeémát pínah

\* **22:1** Ex 12.1-27; Dt 16.1-8

m̄udíh bidat tútna, Jesús ãt wahap wut jĩ. Pánih wahnit, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—Pascua yeó jáardih bíicdih jwĩ jeémát pínahdih, ñi ámohbi jwuhú, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>9</sup> Páant ã niijíchah joinít,

—¿Dedjĩh tigaá ámohodih jwĩ bejbi? ãt niij úbh joyóp wut jĩ.

<sup>10</sup> —Jerusalén tútchidih ñi waadáchah, wáam dahjĩh mah beoni yeebdíh ã jwāáhbiḡna caá. Ājeéh bejnit, ã waadní m̄udíh yeebbút ñi péé waadá.

<sup>11</sup> Waadnít, caán m̄ú mínahdih nin pah ñi niij úbh joyoó: ‘ “¿Deyoob tigaá Pascua jeémátdih wā bohénitdih wā numah jeémát tólih pínah ã jum?” Bohéni ã niijná beé’, caandíh ñi niijí. <sup>12</sup> Páant ñi niijíchah joinít, búdí chah bóo tólih, nihát jwĩ náahat jum beední tólihdiḡ ã júutbiḡna caá. Caán tólihboó Pascua jwĩ jeémát pínahdih ñi chājaá, queét chénewādiḡ ãt niijíp wut jĩ.

<sup>13</sup> Páant ã niijíchah joinít, Jerusalén tútchina ãt bejep wut jĩ. Caanná juibínit, nihát Jesús ã niijátji pah ãt jwāáap wut jĩ. Pánihna, queétdih júutni tólihdiḡ waadnít, Pascua ã jeémát pínahdih ãt chājap wut jĩ.

<sup>14</sup> Ī jeémát hora ã juyúchah, ã ámohni tólihna juibínit, Jesús ã bohénitdih ãt numah jeéméḡ wut jĩ.

<sup>15</sup> Páant ã jeéméchahjeh, nin pah queétdih ãt niijíp wut jĩ:

—jwā wanat pínah jātih, nin Pascua jeémátdih yeebdíh búdí wā numah jeémíhip be! <sup>16</sup> Yoobóḡdih yeebdíh wā naóhna caá. Dios pebhboó jwĩ jumát pínah jātih, chéneji nindih wā jwáub jeémp jwuhcan niit. Dios ã jenah joyátji pah ã maáh

jumapboó biíc dih jwĩ jwúub jeémpbipna caá, queétdih át niijíp wut jĩ.

17 Páant niij péanit, jiwá iguúh mac jumni pamapdih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át wūhup wut jĩ.

—Dáa, yeebjéh ñi babhbaá. 18 Weém páant bóojeh wā babh péa jwuhna caá. Dios ã maáh jumapboó biíc dih jwĩ jwúub babhbipna caá, Jesús át niijíp wut jĩ. Páant ã niijíchah joinít, ït babhbap wut jĩ.

19 Páant ï babhbat túttimah, pandih ubnit, “Túina caá, Paá”, Diosdih niij péanit, ã bohénitdih át daj wūhup wut jĩ.

—Nin pan wíih bácah panihni caá. Nindih wā dajat pah, weemdíh ï maobipna caá, yeebdíh wā táí ubat pínah niijná. Pánihna, yeebdíh wā wan wūhatdih náhninit, nindih ñi jeémé, queétdih át niijíp wut jĩ.

20 Pascua jeémátdih jeémp péanit, Jesús biíh pamapdih jwúub ubnit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

—Nin iguúh mac wíih meép panihni caá. Wíih meépjíh ñi yéejat jíib buúdáátdih jíib chājna, Dios biíc dih ñi táí jumat pínah niijná, yeebdíh wā wan wūhbipna caá.\* 21 Obohjeéhtih, ñi joyoó. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini pínah wā pebh ã chúdna caá.\* 22 Wā íp jon játiw weemdíh ã wutajti biíc yoobó wā wanbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh eníhcannitdih duó wáiniboodíh Dios búdí ã peéh chājipna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.

\* 22:20 Jer 31.31-34      \* 22:21 Sal 41.9



23 Páant ã niijíchah joinít, “¿Déhe tigaá ã duó wáibi?” queétjeh ít míc niij úbh joyóp wut jĩ.

“¿Déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ít míc niiját

24 Pánih jeémpnaje, ã bohénitboó nin pah ít míc niij úbh joyóp wut jĩ: “¿Jwĩjeéh jumni déhe tigaá maáh panihni ã jumbi?” ít niijíp wut jĩ.\*

25 Páant ít míc niijíchah joinít, Jesús nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “Judíowã nihcannit ít maáta ñih cáacwãdih tabit wutnit caá. Pánih chãjna, ‘Yeebdíh wã táí teo wáacna caá’, queétdih ít niijná yuh caá. 26 Obohjeéhtih, queét ít chãjat pah, yeéb ñi chãjca bojoó. Ded chah jumíhna, údyi pah ã jumna naáh. Maáh jumíhna, teo wãhni pah ã jumna naáh.\*

27 Jeémp chũdnitdih teo wãhnitboó jeémátdih ít cáagna caá. Pánihna, jeémpnitboó maáta panihnit ít jumna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñi Maáh jumna yuhna, teo wãhni pah wã jumna caá.\*

28 “Yeéb wãjeéh pée cádahcan, yeejép ã yapachah yuhna, ñi jweicáp be. 29 Páant ñi jumuchah, wã íp weemdíh maáh ã waadáat pah muntih, yeebdíhbut maáta wã waadáabipna caá, 30 doce judíowã poómp ít maáta ñi jummat pínah niijná. Páant bólihna yeebdíh wã jwúub numah jeémp babhbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.\*

*Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát*

*(Mt 26.30-35; Mr 14.26-31; Jn 13.36-38)*

31 Páant queétdih niij naóh péanit, Pedroboodíh nin pah át jwúub niij naáwáp wut jĩ:

\* 22:24 Mt 18.1; Mr 9.34; Lc 9.46 \* 22:26 Mt 20.25-27; 23.11; Mr 9.35; 10.42-44 \* 22:27 Mt 20.28; Mr 10.45; Jn 13.12-15 \* 22:30 Mt 19.28

—Simón, Simón, meemdih bainí wã naáwíhna caá. Yeéb nihat weemdih ñi cádahat pínah niijná, Satanás Diosdih át **uúbúp wut yah be.** <sup>32</sup> Obohjeéhtih, ma cádahcat pínah niijná, weémboó meemdih búdí wã **uúbúp be.** Pánihna, **jwáub táí jenah joinít, bita wíihwādh ma teo wáacá, queébtut biíc yoobó ñ jwáub táí jenah joyát pínah niijná, Pedrodih át niijíp wut jĩ.**

<sup>33</sup> —Maá, majeéh weemdihbut nemat **múboó ñ nemechah, ñ mawachah yahna, weémboó meemdih wã cádahcan niít, Pedro át niijíp wut yah jĩ.**

<sup>34</sup> —Pedro, meemdih yoobópdi wã naóhna caá. **Buujeh mujbai ã ewat pínah jãtih, biíc peihcanni láa ‘Caandih wã jéihcan caá’, ma niij yeebipna caá, Jesús caandih át niijíp wut jĩ.**

*Caandih ñ tewat pínahdih Jesús ã naáwát*

<sup>35</sup> Pedrodih páant niij péanit, nihat ã bohénitdih nin pah Jesús át **jwáub niij uúbh joyóp wut jĩ:**

—**Wíih doonádih naáwát túttna, yeebdih wã wahachah, dinerodih ubcan, bíí déedih yacat pínah wuh wuúhdih ubcan, zapatosdihbut ubcah yahna, ¿náahat yeebdih ã jumnit jĩ? át niijíp wut jĩ.\***

—**Jwiít dih náahat ã wihcan jĩ, ñt niij jepahap wut jĩ.**

<sup>36</sup> —**Obohjeéhtih, buu láa ded dinero bíbohni, bíí dée yacat pínah wuh wuúhdih bíbohni but ã ub beje naáh. Íbat naadih bíbohcani ãih jih bóo yégueh chóodih jíib chãj wãhñit, caán jíibjñh íbat naadih ã jíib chãja naáh. Tãbit tobohat láa jũóhna caá ã**

\* **22:35** Mt 10.9-10; Mr 6.8-9; Lc 9.3; 10.4

chãjap. <sup>37</sup> Dios naáwátdih naóh yapanit nin pah weemdíh ìt niíj daacáp tajī. ‘ “Yeejép chãjni caá”, niijnít, caandíh ì peéh chãjbipna caá’, ìt niíj daacáp tajī. \*Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Páant ì niíj daacátji biíc yoobó weemdíh eníhcannit ì chãjbipna caá, Jesús át niijíp wut jī.

<sup>38</sup> —jMaá, ma eneé! Ninjīh chéne íbat naá ã jumna caá, queét ìt niijíp wut jī.

—jPáant bóojeh! Caandíh ñi jengah joí cádaahaá, Jesús queétdih át niijíp wut jī.

*Getsemaní pácahi jumupboó Jesús ã úbát*  
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

<sup>39</sup> Páant niíj péa, bac bejnit, cheyeh jumat pah ãpī bejepboó Olivo Jeená át jwúub bejep wut jī. ã bohénitbat ájeéh ìt bejep wut jī. <sup>40</sup> Caanná juibínit, Jesús nin pah queétdih át jwúub niijíp wut jī:

—Yeebdíh Satanás ã yéejaat túutachah, caandíh jepahcat túut niijná, Diosdih úbát caá náahap, át niijíp wut jī.

<sup>41</sup> Páant niíj péa, chibít yúupbit bej, bódicha caj yoh ñajnit, <sup>42</sup> “Paá, ma náahna, weemdíh ma wunat túutca bojoó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wãhbiipna caá”, át niijíp wut jī.

<sup>43</sup> Páant ã niíj úbúchahjeh, Dios ã wahni ángel caandíh jíghnit, át teo wáacap wut jī. <sup>44</sup> Tubit jīgahnit, Jesús ã ípdih búdí át úbúap wut jī. Pánih úbhnit, búdí tãp bejna, meépjīh widni át chínap wut jī.

<sup>45</sup> Pánih úbh péa, jwúub ñah ñuhnit, ã bohénit pebh át jwúub juibínap wut jī. Páant ã jwúub

\* 22:37 Is 53.12

juibínachah, búdí jĭgahnit, tūbit ch<sub>u</sub>ná, ĭtát ũwah bejep w<sub>u</sub>t jĭ. <sup>46</sup> Páant ĭ ũw<sub>u</sub>chah ennit, Jesús queédih nin pah āt niĭj w<sub>u</sub>c<sub>u</sub>p w<sub>u</sub>t jĭ:

—**Ñi jáa bojoó. ¿Dépanih ũo tiguaá ñi chāj? Yéejatdih túi yap yohat tūt niijná, Diosdih úbát caá náahap, āt niijíp w<sub>u</sub>t jĭ.**

*Jesúsdi enĭhcannit caandĭh ĭ tewat*

*(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)*

<sup>47</sup> Jesús páant ā niijíchahjeh, dawá cācwā ĭt juibínap w<sub>u</sub>t jĭ. Judas, Jesús ā bohéniji, queédih āt d<sub>u</sub>o wái juibínap w<sub>u</sub>t jĭ. Pánih d<sub>u</sub>o wái juibínit, Jesús p<sub>u</sub>o tíbdih nomnit, caandĭh āt úb<sub>u</sub>p w<sub>u</sub>t jĭ.

<sup>48</sup> Páant ā úb<sub>u</sub>chah, Jesús caandĭh nin pah āt niĭj úbh joyóp w<sub>u</sub>t jĭ:

—**¿Judas, weém nihat cācwā úud jeñédih p<sub>u</sub>o tíb nomnit úbhna, weemdĭh enĭhcannitdih júut niĭt ma chājap? āt niijíp w<sub>u</sub>t jĭ.**

<sup>49</sup> Páant ā niijíchah, Jesús ā bohénit ded pah ā yapat pínahdĭh jéihnit, nin pah caandĭh ĭt niijíp w<sub>u</sub>t jĭ:

—**¿Maá, nin jwĭ bíbohni íbat naajĭh queédih jwĭ mao jĭh? ĭt niijíp w<sub>u</sub>t jĭ.**

<sup>50</sup> Páant ĭ niijíchahjeh, biíc Jesús ā bohéniboó sacerdotewā ĭ maáhdih teo wāhniĭh jéihyepmant bóo moli chóodih āt d<sub>u</sub>uc bóod yohop w<sub>u</sub>t jĭ. <sup>51</sup> Páant ā d<sub>u</sub>uc bóod yohochah ennit,

—**Páant ñi chājca bojoó, Jesús queédih āt niijíp w<sub>u</sub>t jĭ.**

Páant niijnít, āih moli chóo jum<sub>u</sub>pjiboó teo jāhanit, boanachah, jáap chóo āt jĭgohop w<sub>u</sub>t jĭ. <sup>52</sup> Pánih boanit, sacerdotewā ĭ maáta, Dioĭh m<sub>u</sub>dĭh wapnit soldadowā ĭ maáta, bita maáta

biíc dih caandíh tewedih jwáibínitdih nin pah át niíj wáabh joyóp wut jĩ:

—¿Dépanihna nwaamnídih tewat pah íbat naaná, máa quiít nadihbut wbnit, weemdíh tewedih ñi jũóh?  
<sup>53</sup> Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó ñijeéh wã jumuchah yuhna, weemdíh ñi teocap be. Obohjeéhtih, buu nemépwã ñi maáhdih jepahnit, ded pah ñi weñat pínahdih Dios ã chãjat túutna caá, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.\*

*Pedro ã yeeat*

(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

<sup>54</sup> Pánih Jesús dih teonit, sacerdotewã ñi maáih muuná ñi wá bejep wut jĩ. Páant ñi wá bejehah, Pedroboó ywáupjeh át en péenap wut jĩ. <sup>55</sup> Maáih muuná waád jwáibínit, Jesús dih teonitji soldadowã wáihyat júdu diítboó tuu ñi cáo jwejep wut jĩ. Pánih cáonit, ñi méé chúud púuda bojop wut jĩ. Pedrobut ñi cãtíh át méé chúudup wut jĩ. <sup>56</sup> Páant ã chúuduchah ennit, biíc teo wáhnih queétdih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Ninbut Jesús jeéh jumni beé, mit niijíp wut jĩ.

<sup>57</sup> Obohjeéhtih, Pedro nin pah át niíj yeenap wut jĩ:

—Caandíh wã jéihcan caá, át niijíp wut jĩ.

<sup>58</sup> Túttimah, biíh jwáh Pedrodih ennit,

—Meembát ñijeéh jumni caá, át niijíp wut jĩ.

—Nihcan caá, Pedro át jwáub niíj yeenap wut jĩ.

<sup>59</sup> Biíc hora túttimah, biíh jwáh bitadih nin pah át niijíp wut jĩ:

---

\* 22:53 Lc 19.47; 21.37

—Yoobópdih tigaá ninbat Jesúsjeéh jamniji caá. Caandíh péenit Galilea baácdih moón míicjeh caá. Ninbat Galilea baácdih bóo jamna, ájeéh péeni man tigaá, át niijíp wut jĩ.

<sup>60</sup> —¡Ma niijnídih wã jéihcan caá! Pedro át jwáub niij yeenap wut jĩ.

Páant ã niijichahjeh, majbai át ewep wut jĩ. <sup>61</sup> Páant ã ewechahjeh, Jesús Pedrodih át tac páud enep wut jĩ. “**Buu chei majbai ã ewat pínah jãtíh, ‘Weém nin newédih wã jéihcan caá’, biíc peihcanni láa ma niij yeebipna caá**”, Jesús ã niijátjidih Pedro át náhninap wut jĩ. <sup>62</sup> Pánih náhninit, bac bej, búdí át jũñáp wut jĩ.

*Jesúsdi deohnit, ï puñat*  
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

<sup>63</sup> Jesúsdi wapnit soldadowã caandíh yeejép deohnit, ït puñap wut jĩ. <sup>64</sup> Pánih pãinit, ãih quíibdi nem chéonit, nin pah ït niij úbh joí dehwep wut jĩ:

—¿Déhe tibeé meemdíh pãí? ït niijíp wut jĩ.

<sup>65</sup> Pánih chãjnit, Jesúsdi yeejép ït niij jũhñap wut jĩ.

*Maáta Jesúsdi ï naóh yacat*  
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

<sup>66</sup> Baáb jéenechah, judíowã ï maáta, sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbat ït míic wáacap wut jĩ. Páant ï míic wáacachah, soldadowã Jesúsdi ït ub waad béjep wut jĩ. <sup>67</sup> Caanná ï ub waad juibínachah, queét míic wáacnitboó nin pah Jesúsdi ït niij úbh joyóp wut jĩ:

—Jwiít di yoobópdi ma naáwá. ¿Meém Dios ã wahni Cristo niít? ït niijíp wut jĩ.

—Yeebdíh wã naáwáchah yuhna, ‘Yoobópdih nihcan caá’, ñi niijbípna caá. <sup>68</sup> Yeebdíhbut wã uúbh joyóchah, ñi jepahcan niit. <sup>69</sup> Obohjeéhtih, Dios chah wēpni ã jéihyepmant bóo bawámant weém nihat cãacwã úd jeñé chúdnit, nihatdih wã watbipna caá, Jesús queétdih át niij jepahap wat jĩ.

<sup>70</sup> —Páant niijná, ¿Meém Dios wãúh niit? İt niij uúbh joyóp wat jĩ.

—Caan tígaá weém, Jesús át niij jepahap wat jĩ.

<sup>71</sup> Páant ã niij jepahachah joinít, queétjeh nin pah İt míc niij wéhenap wat jĩ:

—Nin Diosdih búdí ã yéej naáwáchah, jwĩ joiná caá. Pánihna, biíh naóh yacni pínahdih bidat náahcan caá, İt niijíp wat jĩ.

## 23

### *Maáh Pilato pebhna Jesúsdił ĩ ub bejat (Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)*

<sup>1</sup> Queét maátajeh míc wéhe péanit, Jesúsdił Pilato pebhna İt ub bejep wat jĩ. <sup>2</sup> Ā pebhna ub jaibínit, Jesúsdił nin pah İt niij naóh yacap wat jĩ:

—Nin newé jwĩ déewãdih ã yee naáwáchah, jwiıt jwĩ joyóp be. Jwĩ maáh Césardił dinero ã wúhat tútcap be. ‘Weém Dios ã wahnı Cristo ñi maáh caá’, ãpĩ niijíp be, Pilatodił İt niijíp wat jĩ.

<sup>3</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, Pilato Jesúsdił nin pah át niij uúbh joyóp wat jĩ:

—¿Meém judıowã ĩ maáh niit? át niijíp wat jĩ.

—Ma niiját pahjeh tigaá, Jesús át niij jepahap wat jĩ.

<sup>4</sup> Páant ã niijíchah joinít, Pilato sacerdotewã ï maátadih, bita en ñuhnitdihbut nin pah át niijíp wut jĩ:

—Nindih dedé peéh mawat wihcan caá, át niijíp wut jĩ.

<sup>5</sup> Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, queét chah ït naóh yacap wut jĩ.

—Caán nihat ã bohénitdih yeejép ã chājat túutna caá. Galilea baácđih moondíh jwíih bohénit, Judea baácđih moondíh, nin tútchidih moondíhbut yeejép ãpĩ bohéna caá, ït niijíp wut jĩ.

### *Herodes Jesúsđih ã wúbh joyát*

<sup>6</sup> Páant ï niijíchah joinít, Pilatoboó queéđdih nin pah át niij wúbh joyóp wut jĩ:

—Galilea baácđih moondíh jwíih bohéna, ¿nin Galilea baácđih bóo niít? át niijíp wut jĩ.

<sup>7</sup>—Caán baácđih bóo tigaá, ït niij jepahap wut jĩ.

Páant ï niij jepahachah joinít, Galilea baácđih moondíh Herodes maáh ã jumuchah, Pilato Herodes pebhna Jesúsđih át wahap wut jĩ. Pascua yeó jáapnadih Herodes Jerusalén tútchiboó juibíni át jum jwuhup wut jĩ. <sup>8</sup> Páant ã wahní Herodes pebhna ã juibínachah, Herodesboó caandíh ennit, búdí át weñep wut jĩ. Jesús ded pah ã chājat doonáđih joiníji maátáđdih Jesús ã wēp chājatđih búdí át eníhip wut jĩ. <sup>9</sup> Pánihna, Jesús Herodes pebhna ã juibínachah, Herodes maátáđdih áti wúbh joí ñuhup wut yah jĩ. Obohjeéhtih, caandíh Jesús át jepahcap wut jĩ. <sup>10</sup> Sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutátjidih bohénitbut, Herodes pebhna juibí ñuhnit, Jesúsđih chah yeejép ït naóh yacap wut jĩ. <sup>11</sup> Túttimah, Herodes áih soldadowã biícđih



yeejép niijnít, Jesúsdiŋ ït dehwep wut jĩ. Pániŋ deohnit, túini yégueh chóo, maáh ã dũwát dée chóodiŋ yacnit, Pilato pebhna ït wah jwúuba bojop wut jĩ. <sup>12</sup> Pániŋna, caán yeó jáapjeh Jesúsdiŋ ï míc wah jwúuba boj ñuhna, Herodes Pilatojĩŋ ït míc wêi jwĩhip wut jĩ. Páant ï chãjat pínah jãtiŋ ït míc eníŋcap wut jĩ.

*Jesúsdiŋ ï mao yohat tútat*

*(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.38-19.16)*

<sup>13</sup> Jesúsdiŋ Pilato pebhna ï jwúub ub juibínachah, Pilatoboó sacerdotewã ï maátadiŋ, judíowã ï maátadiŋ, cãacwãdihbut ãt míc wáacat tútat wut jĩ. <sup>14</sup> Páant ï míc wáacat túttimah, nin pah queétdih ãt niij naáwáp wut jĩ:

—Nindiŋ weemdiŋ ub juóhniŋ, ‘Cãacwãdih yeejép chãjat túatni caá’, ñi niij naóh yacap be. Páant ñi niij naóh yacachah joinít, yeéb ñi enechah, caandíŋ wã úbh joí beedánap be. Obohjeéhtih, dedé peéh mawat caandíŋ ã wihcan caá. <sup>15</sup> Herodesbut caandíŋ úbh joí enniŋ, dedé ã yéejatjidiŋ bíd juicánjeh, jwĩ pebhna ãt jwúuba bojop taga. <sup>16</sup> Pániŋna, caandíŋ puñat túatnitjeh, wã bacabipna caá, Pilato queétdih ãtiŋ niijíp wut yuh jĩ.

<sup>17</sup> Pascua jummat pah nemat muúboó jumni ï náahniŋdiŋ Pilato ãpĩ bacanap wut jĩ. <sup>18</sup> Pániŋna, “Jesúsdiŋ wã bacami caá”, ã niijíchah joinít, niŋat cãacwã nin pah ït niij ñaacáp wut jĩ:

—¡Caán newédiŋ bacacanjeh, ma mao yohat tútá! ¡Barrabásboodiŋ jwiítidiŋ ma baca wũhú! ït niijíp wut jĩ.

<sup>19</sup> Jerusalén tútchiboó jumniŋ Romano maátadiŋ ã yohíhatji jíib, bitadiŋ ã mao yohatji jíibbut,

Barrabás nemat muúboó át jumup wut jĩ.  
<sup>20</sup> Pánihna, Pilato Jesúsboodih bacaíhnit, cãacwãdih  
 át jwuúub uúbh joyóp wut jĩ, páant muntih.  
<sup>21</sup> Obohjeéhtih, páant ã bacaíhichah joinít,

—¡Cruzboó péoh dodhnit, caandih ma mao yohat tuúutá! ít niij ñaacáp wut jĩ.

<sup>22</sup> Páant ĩ niij ñaacáchah joinít,

—Yeéb páant ñi niij ñaacáchah, ¿dedé tigaá caán ã yéej chãjatji jum? Obohjeéhtih, dedé ã yéejat peéh mawat ã wihcah, caandih wã mao yohat tuúutcan niít. Pánihna, puñat tuúutnitjeh, wã bacabipna caá, Pilato queétdih át niij jepahap wut jĩ.

<sup>23</sup> Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, chah ít yoób ñaacáp wut jĩ, buca.

—¡Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat tuúutá! ít niijíp wut jĩ.

Páant tubit ĩ niij ñaacáchah joiná, Pilato ã jehnah joyát tuúut nuuumnít, <sup>24</sup> ĩ niiját pah át chãjat tuúutup wut jĩ. <sup>25</sup> Pánih jepahnit, cãacwãdih mao yohni, nemat muúboó jumni, cãacwã ĩ uúbhni Barrabásboodih Pilato át bacanap wut jĩ. Jesúsdih cruzboó át yoób mao yohat tuúutup wut jĩ, buca.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat  
 (Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)*

<sup>26</sup> Jesúsdih soldadowã cruzdih bewanit, caandih mao yohat tuúut niijná, ít uú bejep wut jĩ. Pánih uú bejnit, Simón wut jumni, Cirene tutchidih bóodih ít jwuáuáp wut jĩ. Jerusalén tutchidih ã waád juibínachah, caandih Jesúh cruzdih ít bewat tuúutup wut jĩ. Pánih bewat tuúutnit, Jesús tuúuttimah caandih ít péeat tuúutup wut jĩ.

27 Jesúsdiĥ ã ub bejehah, dawá cáacwã caandíĥ ãt en péenap wut ĵĩ. Yaádhbut caandíĥ búdí ģt ñaác ĵuí péenap wut ĵĩ. 28 Páant ã ñaác ĵuí péenachah, tac páud ennit, Jesús queét yaádhdiĥ nin pah áť niijíp wut ĵĩ:

—Yeéb Jerusalén tútchidiĥ moón yaadá, weemdíĥ ñi ĵáicá bojoó. Yeéb míicjeh, ñi wehdiĥbut ĵuñát caá náahap. 29 Biíĥ yeó jáap yeebdíĥ yeejép á yapachah, ‘Weh wiĥcannit yaádh chah wéinit ģ jumna caá’, ñi niijbírna caá. 30 Pániĥna, úum ĵweíĥna, ‘ĵJeená ĵwiítđiĥ ma ĵãĥ ĵúúwú!’ ñi niijbírna caá.\* 31 Ñi jenah joyoó. Weém táini wã jumachah yuhna, weemdíĥ yeejép chãjnit, yeéb yéejnitboodíĥ bácaĥ, chah yeejép ģ chãjbipna caá, áť niijíp wut ĵĩ.

32 Jesúsdiĥ, chénewã yéej chãjnitdiĥbut ájeéh mao yohat túut niijná, Waó Iidíp Dah wut jumni jeéboó soldadowã ģt ub bejep wut ĵĩ. 33 Caán jeená ĵuibínit, Jesúsdiĥ cruzboó péohnit, ģt pud dodhdop wut ĵĩ. Yéejnitdiĥbut biíĥ cruznadiĥ péohnit, ģt pud dodhdop wut ĵĩ. Biíc yéejnidih Jesús á ĵéihyepmant bóo buwámant, biíĥdiĥ á wáyámant bóo buwámant, Jesúsdiĥ tac yoób ģt dodhdop wut ĵĩ. 34 Páant ģ péoh dodhdát túttimah, cruzboó ñuhnit, Jesús á ípdiĥ nin pah áť niij úúbáp wut ĵĩ: **“Weemdíĥ mao yohnit ģ yéejatdiĥ ma yohoó, Paá. Ded pah ģ chãjatdiĥ ģ beh joicán caá”**,\* áť niijíp wut ĵĩ.

Cruzboó ñuhnitdiĥ wapnit soldadowã Jesúsíĥ yégueĥ chóojidiĥ “¿Deíĥ tigaá á ĵumbi?” míic niijnít, tíĥwat ĵúđunabitĵĩĥ ģt yoh tíĥwip wut ĵĩ.

35 Dawá cáacwã pebĥbit ģt en ñuhap wut ĵĩ. Judíowã ģ maátabut en ñuhnit, Jesúsdiĥ nin pah ģt niij deoh naáwáp wut ĵĩ:

\* 23:30 Os 10.8; Ap 6.16 \* 23:34 Sal 22.18

—Cãacwãdih túi teo wáacni jumna, Dios ã wahni Cristo nihna, caanjéhbüt ã míic teo wáaca naáh, ít niijíp wüt jĩ.

<sup>36</sup> Soldadowãbüt caandíh deoh naóhñit, ã pebh juibínit, bijni iguúh macdih Jesúsdi babhbat túutna, ítih toonap wüt yuh jĩ. <sup>37</sup> Pánih toonit, queétbüt nin pah ít niij deoh naáwáp wüt jĩ:

—¡Meém judíowã ã maáh jumna nihna, ma wēpatjĩhjah ma míic túi teo wáacá! ít niijíp wüt jĩ.

<sup>38</sup> “NIN JUDÍOWÃ ã MAÁH CAÁ”, ã niij daácni náodih Jesúsdi wao cháh cruzboó ít nah péoh búudhdap wüt jĩ.

<sup>39</sup> Biíc péoh dodhni Jesúsdi nin pah át niij jũihñap wüt jĩ:

—¡Meém Dios ã wahni Cristo jumna nihna, ma wēpatjĩh ma míic teo wáacá! ¡Jwiítidhbüt ma teo wáacá! át niijíp wüt jĩ.

<sup>40</sup> Obohjeéhtih, páant niij jũihnidih biíh yéejniboó nin pah át niij jũih jwáubananap wüt jĩ:

—¡Caandíh páant ma niijcá bojoó! ¿Páant niijná, Diosdi ma úumcan niít? Meemdíh peéh mawat biíc yoobó caandíh ã jumna caá. <sup>41</sup> Jwiít yéej chãjnitdih ã peéh mawachah, yoobópdih caá. Obohjeéhtih, nin ã yéej chãjcah yuhna, caandíh ã peéh maona caá, át niijíp wüt jĩ.

<sup>42</sup> Páant niij péanit, Jesúsdi nin pah át niijíp wüt jĩ:

—Jesús, meém maáh waadná, weemdíh ma túi náhninaá, át niijíp wüt jĩ.

<sup>43</sup> —Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Bũũ yeó jáapjeh Túini Pebhboó wãjeéh ma jumbipna caá, Jesús caandíh át niijíp wüt jĩ.

*Jesús ã wunat**(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)*

<sup>44</sup> Páant ì péoh dodhdat túttimah, yeó jáap tac yoób ãt ðurúáh bejep wut jĩ. Pánihna, nihat baác ðurúániji biíc peihcanni horas túttimah ãt jwúub baabáh bejep wut jĩ, páant muntih. <sup>45-46</sup> Páant ã jwúub baabáh bejat pínah játih, Jesús nin pah ãt niúj ñaacáp wut jĩ:

—**Wĩih caolihdih ma ubúú, Paá**, ãt niijíp wut jĩ.\*

Páant niúj péanit, ãt wunah bejep wut jĩ. Páant ã wunuchahjeh, Dioih múú diítboó ì jáh yaíhni búdí wúupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah ãt chãwáp wut jĩ.\*

<sup>47</sup> Páant niijnít, Jesús ã wunuchah ennit, pebh ñuhni soldadowã ì maáhboó Diosdih wëinit,

—Nin yéejniji ãt nihcan tagaá, ãt niijíp wut jĩ.

<sup>48</sup> Pánihna, nihat enedih wáac jubínitji Jesús ã wunuchah ennit, búdí jĩgahnit, ñih múunáboó ìt jwúub bejep wut jĩ. <sup>49</sup> Obohjeéhtih, nihat Jesúsdi h jéihnit, Galilea baácmant ájeéh jũóhntit yaádhbüt Jesúsdi h yuúpbít ìt en ñuhup wut jĩ.\*

*Jesúih bácahjidi h ñyohat**(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)*

<sup>50-51</sup> Caán láa José wüt jumni, Judea baácdih bóo, Arimatea tútchimant Jerusalén tútchina jubínitji ãt jumup wut jĩ. Yoobópdih chãjni, Dios ã maáh jumati h pãini wut jĩ. Judíowã ì maátajeéh jumna yuhna, Jesúsdi h ì mao yohat tútatdi h ãt náahcap wut yuh jĩ. <sup>52</sup> Pánihna, José Pilato pebhna Jesúih bácahjidi h úbúdi h ãt bejep wut jĩ. <sup>53</sup> Páni h úbh

\* **23:45-46** Sal 31.5; Hch 7.59 \* **23:45-46** Ex 26.31-33; 2Cr 3.14

\* **23:49** Lc 8.2-3

péanit, Jesúh bácahjidih ùb deya, túini yégueh chóojih tainit, wənnitdih ï yoh jwəhca naáh jeé íitboó át yohop wət jĩ. <sup>54</sup> Jesús ā wənni yeó jáap judíowā ï chooát pínahdih ï ámohat yeó jáap wət jĩ. Pánihna, ï chooát pínah hora jǎtihbitjeh ā juməchah, Jesúh bácahjidih túi ámohcanjeh át yohop wət jĩ. Chooát yeó jáap túttimah át túi ámoh péaíhip wət yəh jĩ.

<sup>55</sup> Galilea baácmant Jesúsjeéh jūóhnit yaádh, ā yohat pínah íitboó Jesúh bácahjidih ā ùb bejechah, Joséjeéh ït en péenap wət jĩ. Pánihna, caán jeé íitna jəibínit, áih bácahjidih ā yohochah, ït enep wət jĩ. <sup>56</sup> Pánih en péa, ïih məuná jwúub bejnit, Jesúh bácahjidih ï nǎñat pínah chej jumni núona, chej jumni macdihbut ït ámohop wət jĩ. Pánihna, chooát hora ā jəyúchah, Moisés ā wətatji pahjeh ït choonáp wət jĩ.\*

## 24

### *Jesús ā boo pəd jūúwát*

*(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)*

<sup>1</sup> Domingo yeó jáap baáb jéenechah, queét yaádh ï ámohni chej jumnidih ùbnit, Jesúh bácahdih ï yohopjiboó caandíh nǎñadih ït bejep wət yəh jĩ. <sup>2</sup> Caandíh ï yohopji íitna jəibínit, caán íitdih nematji jeé júdudih bita ï pətú dodhdətji pah ā juməchah, ït enep wət jĩ. <sup>3</sup> Pánih ennit, caán íitdih waad béjnit, ï Maáh Jesúh bácahjidih ït bid jəicáp wət jĩ. <sup>4</sup> Pánih bid jəicán, “¿Ded pah tigaá át bej?” ït niúj jenah joyóp wət jĩ. Páant ï niúj jenah joi nǎhəchah, chéne neoná yeh iigni yégueh chóo dəonít, queét yaádh

\* 23:56 Ex 20.10; Dt 5.14

pebh ït jígoh ñuhup wat jĩ. <sup>5</sup> Páant ï jígoh ñuhuchah ennit, búdí úumna, queét yaádh ït páah yoh ñajap wat jĩ. Páant ï páah yoh ñajachah ennit, ángelwā queétdih nin pah ït niij úúbh joyóp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá wunnitdih ï yohopboó Jesúsdiñi bid? <sup>6</sup> Caán ninboó ā wihcan caá. Jáantjeh ā boo pud jũúwúp be. ¿Galileaboó ñijeéh jum jwuhna, yeebdih ā niijátjidih ñi náhnican niít? <sup>7</sup> **Weém nihat cāacwā úud jeñédih yeejépwādiñi ï wāhuchah, cruzboó péoh dodhniit, ï mao yohbipna caá. Páant ï mawachah yuhna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wā jwúub boo pud jũóhbiipna caá’, yeebdih ā niij naáwátjidih ¿ñi náhnican niít? ït niijíp wat jĩ.\***

<sup>8</sup> Páant ï niijíchah joinít, Jesús ā niijátjidih ït náhninap wat jĩ. <sup>9</sup> Pánih náhninit, Jesús once ā bohénitji, bita biícdiñi ï jumupna ï enatjidih naáwádiñi ït jwúub bejep wat jĩ. <sup>10</sup> Queét yaádh María Mágdala tútchidiñi bóli, Juana, biíh wili María Santiago ín, bita yaádhbut ïjeéh bejniit Jesús ā bohénitjidih ït naáwáp wat jĩ. <sup>11</sup> Obohjeéhtih, ï naáwáchah joiná yuhna, “Nih yáana caá. Déhenit yaadábeh caá”, niij jenah joinít, queét yaádhdiñi ït joyáh bojop wat jĩ.

<sup>12</sup> Obohjeéhtih, Pedroboó ï naáwáchah joinít, Jesúsíh bácahjidiñi ï yohopjina át ñáo ñah bejep wat jĩ. Caanná jaiúbiniit, jeé íit diítna péeb jéen ennit, Jesúsíh bácahjidiñi ï pinni chóojijeh ā ñajachah, át enep wat jĩ. Pánih en, búdí jenah joinít, áih muúboó át jwúub bejep wat jĩ.

\* **24:7** Mt 16.21; 17.22-23; 20.18-19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22; 18.31-33

*Emaús tútchina bejnitdih Jesús ã jígohat  
(Mr 16.12-13)*

<sup>13</sup> Caán yeó jáapjeh chénewã Jesúsjeéh péenitji Emaús tútchina ït bejep wut jï. Jerusalén tútchimant Emaús tútchina once kilómetros wut jï.

<sup>14</sup> Pánih bejna, nihat Jesús ded pah ã yapatjidih queétjeh míc wéhe bejna ït chãjap wut jï. Jesús cruzboó ñuhnit, ã wunatjidih, ã jwúub boo pud jüúwátji doonádihbut míc wéhe bejna ït chãjap wut jï. <sup>15</sup> Páant ï míc wéhe bejehchah, queétdih ñuún jwãáh juibínit, ïjeéh Jesússeh át bejep wut yuh jï.

<sup>16</sup> Obohjeéhtih, caandíh ït beh encap wut jï.

<sup>17</sup> Pánih ñuún jwãáh juibínit, Jesús queétdih nin pah át niij úubh joyóp wut jï:

—¿Dépanihatdih míc wéhe bej tigaá ñi chãj? át niijíp wut jï.

Páant ã niijíchah, chãonít, wëicanjeh, caandíh ït en ñuhap wut jï. <sup>18</sup> Pánih en ñuhnit, Cleofas caandíh nin pah át niij jepahap wut jï:

—¿Meém Jerusalén tútchidih nih jibni niít? ¿Buu yeó jáapna caán tútchiboó ded pah ã yapatjidih ma jéihcan niít? át niijíp wut jï.

<sup>19</sup> —¿Dedé ã yapatjidih niij tigaá ñi chãj? Jesús át niij úubh joyóp wut jï.

—Jesús, Nazaret tútchidih bóodih ã yapat. Caán Dios naáwát dih naóh yapani jumna, ã naáwát wëpni, ã chãjatbut wëpni beé. Páant ã jummatdih Dios ã enechah, nihat cáacwãbut ï enep be. <sup>20</sup> Túttimah, Dioíh muúdíh en daonít maáta, bita jwí maátabut caandíh peéh mawat pínah niijná, Romanowãdih ï wühuchah, queét cruzboó péoh dodhnit, ï mao yohop be. <sup>21</sup> ‘Romanowã ï watatdih Jesús jwiít



judíowãdih ã táí ʘbbipna caá', niíj jenah joinít, búdí wěina jwĩ chãjap yʘh be. Obohjeéhtih, ã wʘnʘp be. Bʘʘ ã wʘnat túttimah biíc peihcanni yeó jáapjeh ã yapna caá. <sup>22</sup> Biquína jwiít biícđih Jesús báadhđajeéh péenit yaáđh jwiítđih ĩ naáwáchah, jwĩ joí wáhi bejep be. Bʘʘ cheibitjeh Jesúsđih ĩ yohopji jeé íitna jʘibínit, <sup>23</sup> áih bácahđidih ĩt bid jʘicáp wʘt be. Bid jʘicánjeh, jwĩ pebhboó jwúʘb jʘinít, ángelwãdih ĩ enatjđidih jwiítđih ĩ naáwáp be. 'Jesús ã boo pʘđ jʘúwúp be', ángelwã queéđđih ĩ niíj naáwátjđidih jwiítđih ĩ jwúʘb naóh yapanap be. <sup>24</sup> Bita jwĩjeéh jumnitbʘt Jesúsđih yohopji jeé íitna ĩt bejep wʘt be. Caanná jʘibínit, queét yaáđh ĩ naáwátji pah ĩt enep wʘt be. Obohjeéhtih, Jesúsđih ĩt encap wʘt be, Emaús tútchina bejnit Jesúsđih ĩt niíj naáwáp wʘt jĩ.

<sup>25</sup> Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah queéđđih át niíj naáwáp wʘt jĩ:

—Yeéb táí jenah joicánnit jumna, Dios naáwátđidih naóh yapanit nihát ĩ daacátjđidih páantjeh ñi joyáh bojna caá. Páant ñi joyáh bojat jíib, ñi beh joicán caá. Táí joinít, ñi beh joyóchah, áta táí tagaá. Nin pah Dios naáwátđidih naóh yapanit ĩt niíj daacáp tajĩ. <sup>26</sup> 'Dios ã wahni pínahđih cãacwã búdí yeejép chãjnit, ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ mawat túttimah, Dios caandíh boonit, ã pebhboó maáh ã waadábipna caá', naóh yapanit ĩt niíj daacáp tajĩ, Jesús át niijíp wʘt jĩ.

<sup>27</sup> Túttimah, Dios ã wahni Cristodih ded pah ã yapat pínahđih nihát Dios naáwátđidih naóh yapanit ĩ daacátjđidih Jesús queéđđih át beh joyánap wʘt jĩ. Moisés ã daacátjđidih jwíih bohé, túttimah nihát bita naóh yapanit ĩ daacátjđidihbʘt át bohénap wʘt jĩ.

28 Páant ì míc wéhe bejna, ì jwíbiát pínah tútchidih ì tóah bejehah, Jesús caán tútchidih yap bejni pah át nihip wut jì. 29 Páant ã yap bejihichah ennit, “Jwíjeéh ma chão jwáhuú. Tõo ñáh jũóhna caá ã chãjap”, Jesúsdi ìt niijíp wut jì.

Páant ì niijíchah joinít, ìjeéh át chão jwáhuap wut jì.

30 Pánihna, ì jeéméchah, Jesús pan dahdih ubnit, Diosdih nin pah át niij wúbáp wut jì: **“Jeémát ma wáhat túina caá, Paá”**, niij péanit, queétdih át daj wáhuap wut jì. 31 Páant niij wúbhnit, ã daj wáhuachahjeh, caandíh ìt yoób beh enep wut jì, buca. Ì beh enechahjeh, Jesús át buudáh bejep wut jì.

32 Æ buudáh bejehah ennit, nin pah ìt míc niijíp wut jì:

—Namáboó jwiútdih jwááhnit, Dios naáwátdih ã bohé jãwáchah, jwíh caolih bainí ã wëican beé, ìt míc niijíp wut jì.

33 Pánihna, jeémp péanitjeh, Jerusalén tútchina waícanjeh ìt jwáub bejep wut jì. Caanná jwíbnit, Jesús once ã bohénitji bita ì chéenwábut ì míc wáacapboó ìt jwíbnap wut jì. 34 Jãtih jwíh míc wáac jwíbnitboó queét chénewã jáap jwíbnitdih nin pah ìt jípónih jwááh naáwáp wut jì:

—jwí Maáh át boo pud jũóh tagaá! Pedrodi ãt jígohop wut be, buca, ìt niijíp wut jì.

35 Páant ì niijíchah joinít, queét jáap jwíbnitbut namádi ì bejehah, queétdih ded pah ã yapatjidih ìt naáwáp wut jì. Jesús pan dahdih wúbhnit, ã dajachah, caandíh ì beh enatjidihbut ìt naáwáp wut jì.

*Jesús ã bohénitjidih ã jígohat  
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)*

<sup>36</sup> Páant ĩ naáwát tacjeh, ĩ cātíh Jesús át jígoh ñuhap wat jĩ.

—¿Ñi jam caá? Dios ã táyat ñijeéh ã jam naáh, queétdih át niijíp wat jĩ.

<sup>37</sup> Páant ã niijíchah joinít, “Áih dadahjidih enna caá jwĩ chãjap”, niij jenah joinít, tãbit ĩt úumap wat jĩ. <sup>38</sup> Páant ĩ úumachah, queétdih nin pah át jwáub niijíp wat jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñi úum? ¿Dépanihna ‘Nin Jesús nihcan caá’, ñi niij jenah joi? <sup>39</sup> Wĩih téihyanadih, wĩih jíchanadihbut ĩ péhwatji ítnadih ñi eneeé. Weemdíh ñi teo joyoó. Pánih teo joinít, ñi jéihbipna caá. Dadahjeh wã jamachah nihna, ñita jéih teo joicán tagaá. ¡Weemjéh tigaá! Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

<sup>40</sup> Páant niijnít, áih téihyana, jíchanadihbut, queétdih át júutap wat jĩ. <sup>41</sup> Obohjeéhtih, páant ã júutachah yuhna, búdí wěina, en wáhi bejnit, páantjeh ĩt túi jenah joi jwáhcap wat jĩ. Páant ĩ túi jenah joicátdih ennit,

—¿Jeémát ñi bíbohcan niít? Jesús át niijíp wat jĩ.

<sup>42</sup> Páant ã niij úubúchah joinít, diibáni queejdih caandíh ĩt wũhap wat jĩ. <sup>43</sup> Páant ĩ wũhachah ubnit, queét nihat ĩ enechah, át jeémép wat jĩ. <sup>44</sup> Pánih jeémp péanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wat jĩ:

—Ñijeéh jam jwuhna, ded pah wã yapat pínahdih yeebdíh wã naáwáp jĩ. Moisés ã daacátji, Dios naáwátdih naóh yapanit ĩ daacátji, David Salmos ĩ niijní ã daacátjidihbut bíic yoobó weemdíh yapat ã náahap be, át niijíp wat jĩ.

45 Páant niijnít, Dios naáwátdih jwúub bohénit, nin pah át niij beh joyánap wut jĩ:

46 —Dios naáwátdih daácnit nin pah ít niij naóh daacáp tajĩ. ‘Dios ã wahni pínah Cristo yeejép yapnit, biíc peihcanni yeó jáap túttimah, ã jwúub boo pud jũóhbična caá.\* 47 Páant, ã boo pud jũúwát túttimah, cãacwã ã yéejatdih cádahnit, túiniboodíh ã túut nũmát pínah niijná, nihat baácdih moondíh ãih túini doonádih ã naóh peét bejbipna caá. Páant ã túut nũmáchah, Diosboó ã yéejatdih ã yoh wãhbična caá. Jerusalén tútchidih moondíh ã jwíih naóhbična caá. Túttimah, nihat baácdih moondíhbut ã naóh peét bejbipna caá’, ít niij daacáp tajĩ. 48 Pánihna, yeebboó ded pah weemdíh ã yapatdih ennitji, bitadih túi naáwát caá náahap. 49 Dios ã niijníji yeebdíh teo wáacni pínah Túini Espíritudih weémboó yeebdíh wã wahbična caá. Pánihna, wã wahni pínahdih nin tútchidih ñi pã jwuhúú, Jesús ã bohénitdih át niijíp wut jĩ.\*

*Jesús jeáboó ã púuh laab béjat  
(Mr 16.19-20)*

50 Páant niij péanit, Jesús Jerusalén tútchimant Betania tútchi pebh queétdih át numah bejep wut jĩ. Caanná juibínit, ãih téihyajíh júut ñahanit, “**Dios yeebdíh ã túi teo wáaca naáh**”, queétdih át niijíp wut jĩ. 51 Páant niij péanitjeh, jeáboó át púuh laab béjep wut jĩ.\* 52 Páant ã púuh laab béjehah ennit, caandíh ít wēi naáwáp wut jĩ. Túttimah, búdí wēinit, Jerusalén tútchiboó ít jwúub bejep wut jĩ.

\* 24:46 Is 53.1-12; Os 6.2 \* 24:49 Hch 1.4 \* 24:51 Hch 1.9-11

53 Pánihna, caanjih jumna, yeó jáap jummat pah Dioih  
maná bejnit, Diosdih ãpĩ wẽi naáwáp wut jĩ.  
Páant bóojeh tigaá weém Lucas wã daacát.

## **Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua**

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

### **Copyright Information**

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

### **The New Testament**

in Cacua

**© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.**

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files  
dated 29 Jan 2022  
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2